

INFORMATIVNO-POLITIČKI TIJEKNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

IZRADA AKCIJSKOG PLANA
ZA MANJINSKA PRAVA

BROJ
627

Subotica, 17. travnja 2015. Cijena 50 dinara

VIŠESTOLJETNA TAJNA
SIRA TRAPISTA

SJETVA U SRIJEMU
NAJZASTUPLJENIJI KUKURUZ

ŽIVOT NA DASKAMA
U SONTI

INTERVJU
SVETA MATIĆ

Terensko istraživanje o baštini šokačkih Hrvata

SPAS OD ZABORAVA

POSTAVITE OGLAS

**JEDNOSTAVNO,
BRZO,
LAKO...**

Svaštara ONLINE Informativne novine u Svaštari **PLUS**

POSLOVNI IMENIK

Pretraga: **TRAŽI**

Rezultata pronadjeno za Kuće - prodaja: **2760**

Filtriraj rezultate

Cena

Kategorije

Subotica - trošna kuća - odmah

Bezdan porodična kuća

VEŠINJE PROJEKTOVANJE AUTOMOBILA I FOTOGRAFIJE

Palit - kuća

Kuća u Kijačevu

Ada novije opština

TDI **CHEVROLET**

Ekskluziva

Subotica

Šipovo, Republika Srpska - Kuća na

Subotica, nova kuća kod bolnice

Kuća u Aleksa Šantića Severna

Kursna lista

V.I.P. pristup preko 6265

Svakog ponedjeljka od 8 sati imate ekskluzivnu mogućnost da do potrebne informacije dođete pre svih.

www.svastara.rs

VOJVODANSKA
Svaštara

AKCIJA!

5G

internet

već od

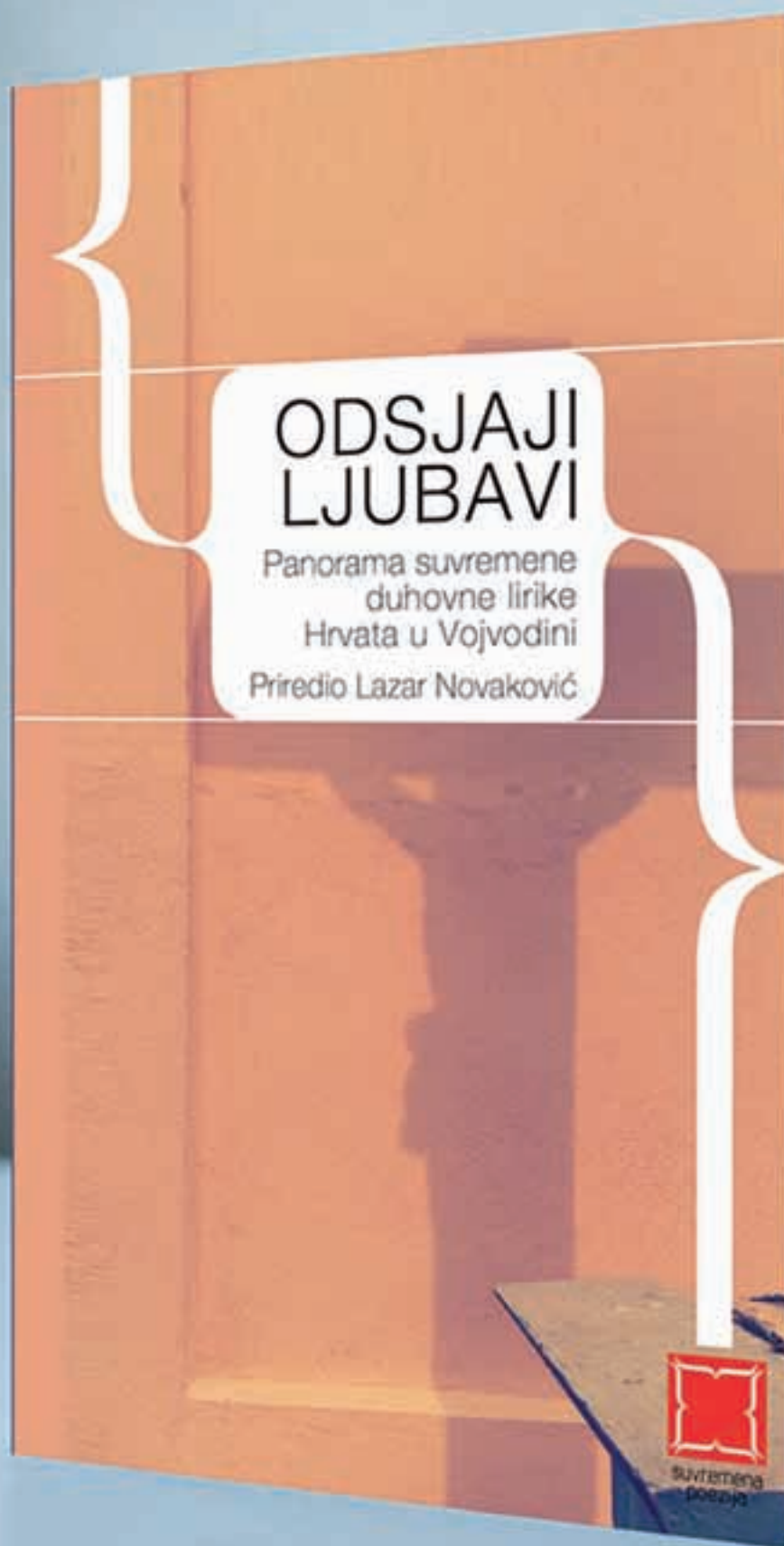
649 din

KARADORDEV PUT 2.
SUBOTICA
TEL:024/555765
WWW.TIPPNET.RS

***Lijepa lica dobre književnosti!
Nova knjiga u nakladi NIU »Hrvatska riječ«.***

Knjiga se može nabaviti u NIU »Hrvatska riječ« po cijeni od 600 dinara.

AKTUALNO

Američki veleposlanik Michael Kirby posjetio HNV

O otvorenim pitanjima u ostvarivanju manjinskih prava 7

TEMA

Ostvarivanje i zaštita manjinskih prava u Republici Srbiji

Izrada Akcijskog plana 8-10

Priča o originalnom siru trapistu

Višestoljetna tajna Marije zvijezde ... 14-15

INTERVJU

Sveta Matić, glavni urednik elektroničkog biltena *Minority NEWS*

Informacije i prava na žličicu..... 11-13

SUBOTICA

Na Paliću održan teniski kamp za goste iz Osnabrücka (Njemačka)

Odlični uvjeti, kvalitetan rad i lijepo vrijeme..... 18-19

ŠIROM VOJVODINE

Proljetna sjetva u Srijemu

Kukuruz najzastupljeniji na oranica- ma 26-27

Duga tradicija dramskog amaterizma

Život na daskama u Sonti 28-29

KULTURA

U Sonti i Baču održano terensko istraživanje i znanstveni kolokvij

Spas od zaborava 32-33

SPORT

Tradicionalni susret oženjenih i neoženjenih u Rumi

Rivalstvo još uvijek postoji 55

Značajan iskorak

Za ostvarivanje i zaštitu manjinskih prava u Republici Srbiji razdoblje koje je pred nama od ključnog je značaja. To su prepoznale i nevladine organizacije koje se bave temama etniciteta (mahom iz Beograda) pa su se zaredale konferencije, okrugli stolovi i predstavljanja publikacija na etničke i interkulturalne teme. O nacionalnim manjinama i njihovim pravima govori se više nego ikad. Istina »veliki« mediji i dalje o tome vrlo šturo informiraju širu javnost. Redovito su sudionici ovih skupova i predstavnici manjina no više kao slušatelji seminara ili sudionici u raspravi na zadanu temu, a rjeđe kao inicijatori ili organizatori ovakvih skupova. Nije to sporno, na koncu pitanja ostvarivanja prava nacionalnih manjina i interetničkih odnosa su od značaja za društvo u cjelini, a ne samo za pripadnike manjina i dobro je da se različite nevladine organizacije bave ovim temama.

S druge strane manjinske organizacije na lokalnim razinama češće se bave organiziranjem programa i manifestacija u okviru očuvanja i njegovanja identiteta, a rjeđe se bave istraživanjima, pravnim, političkim ili društvenim aspektima ostvarivanja nacionalno-manjinskih prava. Od velikog je značaja upravo njihovo djelovanje na planu kulture osobito za lokalne zajednice, no svakako su pozitivni primjeri manjinskih organizacija koje se uključuju i u šire, političke i društvene teme, pa makar kroz sudjelovanje na seminarima i educiranjem o ovim pitanjima. Ukoliko je njihovo uključivanje snažnije i šire utoliko bolje.

Pa ipak, premda je značaj nevladinog sektora velik, za nacionalne manjine je ipak od presudnog značaja njihovo institucionalno uključivanje kroz državna tijela na pripremi zakona, strategijskih dokumenata i akcijskih planova osobito kada se radi o njihovom položaju i ostvarivanju prava. Zato je uključivanje predstavnika nacionalnih manjina u Posebnu radnu skupinu za izradu Prijedloga akcijskog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina, a koji je dio velikoga Akcijskog plana za Poglavlje 23 – pravosuđe i temeljna prava, nesumnjivo značajan iskorak. O tome čitajte u našem tjedniku, kao i o drugim temama, kao na primjer o (ne) prisutnosti nacionalno-manjinskih tema u medijima na većinskom jeziku.

Iako možda ove teme baš i nisu interesantne svima i možda neki smatraju da im ne treba niti posvećivati previše pažnje o njima će u narednim brojevima itekako biti riječi. Jer, ako ne sada – kada, ako ne mi – tko će pisati o ostvarivanju prava hrvatske nacionalne manjine u Srbiji. Već koncem tjedna bit će održano nekoliko skupova na temu ostvarivanja nacionalno-manjinskih prava. Među ostalim održat će se javno slušanje o radu i funkcioniranju nacionalnih vijeća nacionalnih manjina u Narodnoj skupštini Republike Srbije. Za one kojima prava nacionalnih manjina nisu tema od interesa ovakvi skupovi mogu se činiti jako dosadni. No za jedan nacionalno-manjinski tjednik ova je tema itekako zanimljiva i zato – čitajte o tome u sljedećem broju.

J. D.

PROJEKT UPOZNAJ DOMOVINU

Učenici iz Srijemske Mitrovice putovali u Dubrovnik

Četrdesetak učenika koji pohađaju predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u Srijemskoj Mitrovici, koncem ožujka putovalo je u okviru redovite godišnje ekskurzije u Dubrovnik. Projekt *Upoznaj domovinu*, u okviru kojega su učenici putovali, namijenjen je učenicima osnovnih i srednjih škola. Prema riječima voditelja nastave **Darija Španovića**, mitrovački đaci kroz ovaj projekt uče na poseban način, jer se svaki put upoznaju sa znamenitostima vezanim uz povijest i etnologiju grada u koji putuju.

Kao suvoditelj, na ekskurziji je bio i predsjednik Povjerenstva za mlade i pitanja mladih pri Hrvatskom nacionalnom vijeću (HNV) **Mario Vrselja**.

Ministarstvo kulture i informiranja Republike Srbije imenovalo je povjerenstva koja će odlučivati o natječajima za financiranje projekata u oblasti kulturnog nasljeđa i suvremenog stvaralaštva u 2015. godini.

Članovi povjerenstva za kulturne djelatnosti nacionalnih manjina u Republici Srbiji su:

Slavica Vasić, predsjednica udruženja Bibija,

Fahrudin Kladničanin, programski koordinator UG Akademski inicijativa Forum 10,

Biljana Sikimić, znanstveni savjetnik Balkanološkog instituta SANU,

Milina Sklabinski, ravnateljica Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka,

Miroslav Keveždi, Zavod za kulturu Vojvodine.

Tajnik povjerenstva: Aleksandra Đorđević.

Ministarstvo kulture i informiranja Srbije imenovalo je povjerenstvo koje će odlučivati o natječajima za financiranje projekata iz oblasti javnog informiranja na jezicima nacionalnih manjina u 2015. godine.

Članovi povjerenstva su:

1. Željko Bodrožić (prijedlog novinarskih udruženja i medijskih asocijacija),

2. Ferenc Berček (prijedlog novinarskih udruženja i medijskih asocijacija),

3. Stevan Ristić (prijedlog novinarskih udruženja i medijskih asocijacija),

4. Rade Veljanovski (neovisni ekspert, redovan profesor na Fakultetu političkih znanosti Univerziteta u Beogradu),

5. Dušanka Popović (prijedlog Ureda za ljudska i manjinska prava).

Tajnica povjerenstva: Olga Drecun

Glavnu financijsku potporu ovogodišnjem putovanju učenika u Dubrovnik dalo je HNV, a dijelom i udruga HKC *Srijem*. Učenici iz Srijemske Mitrovice koji pohađaju predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture do sada su putem ovoga projekta boravili u pet gradova u Hrvatskoj.

(RTV/SJ)

JAVNO SLUŠANJE U BEOGRADU

Rad i funkcioniranje nacionalnih vijeća

Odbor za ljudska i manjinska prava i ravnopravnost spolova Narodne skupštine Republike Srbije je na sjednici 7. travnja, donio Odluku o organiziranju javnog slušanja, koje će biti organizirano danas, 17. travnja, u Maloj dvorani Narodne skupštine s početkom u 11 sati. Tema javnog slušanja je: *Rad i funkcioniranje nacionalnih vijeća nacionalnih manjina*. Planirano je da se u uvodnom dijelu, nazočnima obrate predstavnici: Savjeta za nacionalne manjine Vlade Republike Srbije, Ministarstva za državnu upravu i lokalnu samoupravu, Kancelarije za ljudska i manjinska prava Vlade Republike Srbije, Misije OEES-a u Srbiji. Nakon uvodnih predviđeno je otvorenje diskusije u kojoj bi sudjelovali predstavnici manjinskih nacionalnih vijeća, kao i drugi sudionici.

OKRUGLI STOL

Uloga nacionalnih vijeća

U organizaciji Beogradskog centra za ljudska prava i Urban In, jučer, 16. travnja, je u Beogradu u Kući ljudskih prava održan okrugli stol: *Uloga nacionalnih vijeća nacionalnih manjina u ostvarivanju prava na službeni uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina*. Cilj ovog okruglog stola je uspostavljanje konstruktivnog dijaloga između nacionalnih vijeća, državnih tijela i organizacija civilnog društva o ulozi, značaju i izazovima nacionalnih vijeća u ostvarivanju prava nacionalnih manjina na samoupravu u kulturi, obrazovanju, obavješćavanju i službenoj uporabi jezika i pisama. Ovaj okrugli stol je organiziran u okviru projekta *Aktivni mladi za aktivne nacionalna vijeća*, čiju je realizaciju podržala Delegacija Europske unije u Srbiji.

Upis djece u prvi razred

Upis djece u prvi razred započeo je 1. travnja i traje sve do 29. svibnja tekuće godine. U školskoj 2015./2016. godini, temeljem članka 98. Zakona o osnovama sustava obrazovanja i odgoja, upisuju se djeca koja će do 1. rujna 2015. godine imati najmanje šest i pol godina (rođeni do 28. veljače 2009. godine), odnosno, najviše sedam i pol godina. Također, upisati se mogu i djeca koja će do početka školske godine (1. rujna 2015. godine) napuniti šest godina, i to nakon provjere spremnosti djeteta za polazak u osnovnu školu koju vrši psiholog škole.

Prilikom upisa djece potrebno je priložiti sljedeće dokumente: Izvadak iz Matice rođenih (može biti stari) i Potvrdu o liječničkom pregledu djeteta, odnosno, ponovnom cijepljenju. Prilikom upisa na teritoriji Subotice i okolice roditelji, staratelji ili skrbnici trebaju naglasiti na kom nastavnom jeziku žele da im djeca pohađaju nastavu. Nastava na hrvatskom jeziku odvija se u sljedećim školama: Matko

AMERIČKI VELEPOSŁANIK MICHAEL KIRBY POSJETIO HNV

O otvorenim pitanjima u ostvarivanju manjinskih prava

U okviru dvodnevnog posjeta Subotici, veleposlanik Sjedinjenih Američkih Država u Republici Srbiji **Michael Kirby** je u srijedu 15. travnja posjetio Hrvatsko

Srbiji, uvidio sam i dobro razumijem različitosti koje postoje ovdje, koliko je Srbija bogata u svojoj različitosti. To se naročito odnosi na Vojvodinu. Kada ste u Subotici, obično vam prva asoci-

o položaju građana koji žive u Vojvodini«, izjavio je veleposlanik Michael Kirby prije sastanka.

Predsjednik HNV-a Slaven Bačić je tijekom sastanka ukazao je na otvorena pitanja s kojima

Hrvatske, zastupljenost u javnim službama, te s tim u vezi jasnih mehanizama, prije svega statističkih, koji u Srbiji trenutno ne postoje. Inzistirat ćemo na onome na čemu EU inzistira kada je riječ o sporovima između vjerskih zajednica: a to je i da u sporovima između manjinskih zajednica država zauzima neutralna, a ne pristrana stajališta. Tu je i poznato pitanje obrazovanja na manjinskim jezicima, koje je čini mi se najbolnije pitanje, ne samo za hrvatsku nego i za druge manjinske zajednice«, kazao je Bačić ukazujući i na značaj veće uključenosti predstavnika manjina u izradu akcijskih planova za ostvarivanje prava nacionalnih manjina.

Bačić pozdravlja posjet Kirbyja, budući da se na taj način o stanju prava nacionalnih manjina ne saznaje isključivo od strane predstavnika vlasti, već i od samih subjekata, odnosno nacionalnih manjina. Naglasio je i kako HNV podupire pristupne pregovore Srbije s Europskom unijom jer »to smatramo najboljim putem za poboljšanje ne samo manjinskih, nego i ljudskih prava u Republici Srbiji«.

D. B. P.

nacionalno vijeće, gdje je razgovarao s predsjednikom toga tijela dr. sc. **Slavnom Bačićem**.

»Veliko mi je zadovoljstvo biti danas ovdje i razgovarati s predstavnicima HNV-a. Za ove dvije i pol godine, koliko sam u

jaciji kada su u pitanju manjine budu Mađari, međutim ovdje žive i druge manjine, stoga sam danas u posjetu HNV-u. Zato se radujem što ću imati prilike razgovarati o situaciji ovdje, o položaju manjina, ali i općenito

se u ostvarivanju manjinskih prava susreću Hrvati u Republici Srbiji. »To su pitanja koja se odnose na zastupljenost Hrvata u predstavničkim tijelima, prije svega provedbu Sporazuma o zaštiti manjina između Srbije i

Vuković – Subotica, Ivan Milutinović – Subotica i Mala Bosna, Sveti Sava – Subotica, Vladimir Nazor – Đurđin, Matija Gubec – Tavankut.

Ž. V.

JEZICI DIGITALNE BUDUĆNOSTI

Manjinski jezici u novom medijskom okruženju

U četvrtak i petak, 16. i 17. travnja, s početkom u 10 sati u novosadskom *Studiju M*, održat će se konferencija na temu *Jezici digitalne budućnosti (manjinski jezici u novom medijskom okruženju)*,

koju organiziraju Medijsko odjeljenje misije OEBS-a u Srbiji i Centar za razvoj RTV.

Cilj konferencije je da se analizira pozicija, proizvodnja i distribucija medijskog sadržaja na jezicima nacionalnih manjina u svjetlu novih medijskih zakona, te da se analizira dosadašnja praksa u proizvodnji i distribuciji ovog sadržaja i da se čuju očekivanja predstavnika s nacionalnih vijeća manjina i individualna očekivanja pripadnika nacionalnih manjina od javnog medijskog servisa, kao i da se dobre ideje pretoče u preporuke za budućnost.

Na konferenciju su pozvani autori medijskog sadržaja na jezicima nacionalnih manjina, predstavnici SNM, predstavnici medijskih udruženja, predstavnici administracije i NVO koje se bave medijskim sadržajima na jezicima nacionalnih manjina, predavači i studenti medijskih škola i drugi predstavnici stručne javnosti.

OSTVARIVANJE I ZAŠTITA MANJINSKIH PRAVA U REPUBLICI SRBIJI

Izrada Akcijskog plana

Konstituiran novi saziv Koordinacije nacionalnih vijeća nacionalnih manjina * Formirana Posebna radna skupina za izradu Prijedloga akcijskog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina

Prošloga tjedna održana su u Beogradu, 7. travnja, dva važna konstitutivna sastanka, glede sprovođenja ostvarivanja i zaštite manjinskih prava u Republici Srbiji. Istoga dana, prvo održan sastanak Koordinacije nacionalnih vijeća nacionalnih manjina, a zatim i prvi sastanak Posebne radne skupine za izradu Prijedloga akcijskog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina.

Tako je konstituiran novi saziv Koordinacije, nakon što su prošle godine izabrani novi sazivi nacionalnih vijeća. Članove Koordinacije čine predstavnici svih nacionalnih vijeća nacionalnih manjina, dok je za predsjedavajuću ove Koordinacije izabrana **Ana Tomanova Makonova** iz slovačke nacionalne zajednice, a za zamjenika **Esad Džudžo** iz bošnjačke zajednice.

Na sastanku Koordinacije naglašena je potreba za pokretanjem rada republičkog Savjeta za nacionalne manjine, a predloženo je i proširenje Posebne radne skupine za izradu Prijedloga akcijskog plana, od 24 predložena člana, za još dva člana predstavnika nacionalnih manjina, kao i da predsjedavajuća Koordinacije također bude član te skupine, a da predstavnici nacionalnih manjina, koji su imenovani u tu skupinu, imaju i svoje zamjenike. Ovi prijedlozi su prihvaćeni na konstitutivnom sastanku Posebne radne skupine, na kojemu je za predsjednika izabran **Čedomir Backović**,

pomoćnik Ministra pravde i šef pregovaračke skupine za poglavlje 23. pregovora s EU, a rad je bio fokusiran na dogovoru o metodologiji i dinamici izrade Prijedloga akcijskog plana. Na ovim sastancima su bili nazočni i predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća dr. **Slaven Bačić** i predsjednik Izvršnog odbora HNV-a **Darko Sarić Lukendić**.

PREKINUTI IGRU »GLUHIH TELEFONA«

»Iako konstitutivan, sastanak Koordinacije nacionalnih vijeća jest značajan, jer su budući sastanci tog tijela mjesto na kojima će se pojedina pitanja koja su važna za nacionalne manjine usuglasiti i onda će se, kao i u prethodnom periodu, na taj način pristupiti spram državnih tijela u vezi rješavanja određene manjinske problematike. To je posebno značajno i u ovo vrijeme, kada već nekoliko godina unazad ne funkcionira republički Savjet za nacionalne manjine, te Koordinacija, u tom smislu, popunjava vakuum, određenu prazninu koja je nastala zbog toga. Jednostavno, postoji zakon prema kojemu tim tijelom predsjedava premijer, a uz njega su u tom tijelu i ministri i predstavnici svih nacionalnih vijeća, ali to tijelo ne funkcionira ni dan-danas«, kaže **Darko Sarić Lukendić**, član Koordinacije, i navodi kako taj Savjet nije funkcionirao ni kada je premijer bio **Ivica Dačić**, dok je u vrijeme

Vlade **Mirka Cvetkovića** to tijelo bilo konstituirano, ali se nikada nije sastalo.

»Premijer **Vučić** je, evo, nedavno imenovan za predsjedavajućeg tog Savjeta, a što je zakonska obveza, a funkcioniranje tog tijela je važno zato što je to prilika da na tim, budućim, eventualnim sjednicama, predstavnici nacionalnih vijeća izravno komuniciraju glede ostvarivanja svojih manjinskih prava s onima, koji su nadležni da ta prava realiziraju u praksi, a to su nadležna ministarstva i premijer. Ako tog tijela nema, onda nema prilike da se komunicira na institucionalnoj razini s vladom i ministrima i onda imamo aktualnu situaciju da se 'dopisujemo' i igramo se 'gluhih telefona'. Činjenica da to tijelo nije konstituirano, jasno govori o nakani nadležnih srbijanskih institucija da se koči i usporava ostvarivanje ljudskih i manjinskih prava, što je inače i bio zaključak prethodnih saziva nacionalnih vijeća, pa tako i od strane Koordinacije.«

PROŠIRENJE SASTAVA POSEBNE RADNE SKUPINE

Jedna od značajnih točki na sastanku Koordinacije je bilo pitanje članova nacionalnih vijeća koji će sudjelovati u izradi Prijedloga akcijskog plana.

»Na sastanku sam sugerirao kako bi bilo dobro da u toj Posebnoj radnoj skupini za izradu Prijedloga akcijskog plana sva nacionalna vijeća imaju bar

jednog predstavnika, što nije bio slučaj prema inicijalnom prijedlogu sastava te skupine od strane Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave. Budući da je poglavlje 23 od krucijalnog značaja za ostvarivanje manjinskih prava, iznio sam mišljenje da je važno uzeti u obzir specifičnost, probleme i interese svake manjinske zajednice u pokušaju ostvarivanja tih prava. Ovakva

Darko Sarić Lukendić

vrsta moje diskusije nije naišla na odobravanje, prije svega od **Mirka Bajića** iz Bunjevačkog nacionalnog vijeća ne-hrvata, uz njegovo obrazloženje da bi takvo što devalviralo značaj Posebne radne skupine koja bi onda bila preglomazna, te da tako proširena, ne bi mogla funkcionalno raditi«, kaže **Sarić Lukendić** i ističe kako je na sastanku ipak usvojeno kompromisno rješenje da se zatraži proširenje sastava Posebne radne skupine od 24. člana, za još dva predstavnika i to iz romske i albanske nacional-

ne zajednice, kao i da aktualna predsjedavajuća Koordinacije, Tomanova Makanova bude član te Posebne radne skupine, a zatraženo je i da predstavnici nacionalnih zajednica koji su imenovani u tu radnu skupinu imaju svoje zamjenike. Ovi prijedlozi su prihvaćeni na konstitutivnoj sjednici Posebne radne skupine za izradu Prijedloga akcijskog plana.

Sarić Lukendić kaže i da će se dinamika rada Koordinacije regulirati na način da prati aktivnosti Posebne radne skupine, te će se neposredno prije sastanaka Posebne radne skupine održa-

implementacija postojećeg zakonodavstva, a u izradi spomenutog Akcijskog plana, Republika Srbija će se voditi relevantnim preporukama iznijetim o Srbiji u Trećem mišljenju Savjetodavnog komiteta u kontekstu Okvirne konvencije Savjeta Europe o zaštiti nacionalnih manjina. Kako se navodi, u svim etapama izrade ovog strateškog dokumenta, veliki značaj će biti posvećen punoj inkluziji svih zainteresiranih strana, kako vijeća nacionalnih manjina, tako i organizacija civilnog društva i svih relevantnih tijela javnih vlasti, a načelo transparentnosti će biti

barem kada je riječ o manjinskim pitanjima, doneseni bez ikakve inkluzivnosti manjinskoga sektora: manjinska vijeća nisu službeno obaviještena o njegovoj izradi, a na uvid je javnosti prvi nacrt stavljen putem internetske stranice Ministarstva pravde u vrijeme godišnjih odmora, koje se poklopilo s predizbornim razdobljem za izbore za nacionalna vijeća. Zbog niza otvorenih pitanja vezanih za manjinska prava, iz Europske unije sugerirana je izrada Posebnoga akcijskoga plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina, te je u ožujku ove godine ministrica državne

ostvarivanje prava nacionalnih manjina, je pomoćnik ministra pravde Čedomir Backović, inače rodom Somborac.

Istoga dana kada je održana konstituirajuća sjednica ove Posebne radne skupine, u Beogradu je prije toga održana i Koordinacija nacionalnih vijeća, na kojoj je predstavnik HNV-a inzistirao da u radnu skupinu uđu predstavnici svih manjinskih vijeća, ali je Koordinacija usvojila stajalište da se radna skupina proširi najmanje s članovima romskog, albanskog i slovačkog vijeća. Na ovom sastanku Koordinacije izabrana je i nova

vati i sastanci Koordinacije, na kojima će se analizirati pristigli prijedlozi za Akcijski plan.

IMENOVANJE ČLANOVA BEZ SUDJELOVANJA VIJEĆA

Rješenjem ministrice državne uprave i lokalne samouprave **Kori Udovički** obrazovana je Posebna radna skupina za izradu Prijedloga akcijskog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina. U obrazloženju ovog rješenja se, među ostalim navodi, kako Republika Srbija planira da kroz inkluzivan i transparentan proces izradi Akcijski plan za ostvarivanje prava nacionalnih manjina, kojim će se osigurati

poštovano u svim koracima izrade Posebnog akcijskog plana.

Na sastanku Posebne radne skupine bio je i dr. Slaven Bačić u svojstvu člana. On konkretno pojašnjava kako je formirano ovo tijelo i na kojim osnovama će se odvijati rad tog tijela.

»Radi se o Posebnoj radnoj skupini za izradu Prijedloga akcijskog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina, koja su jedan od segmenata Poglavlja 23 pravosuđe i temeljna prava. Dakle, manjinska prava dio su velikoga Akcijskog plana za poglavlje 23 (nekoliko stranica od oko ukupno oko 200 stranica), kojega je prvi nacrt donesen u kolovozu prošle godine, a drugi nacrt u prosincu, koji su,

uprave i lokalne samouprave formirala posebnu radnu skupinu za njegovu izradu. Nažalost, i ovaj je puta to učinjeno bez inkluzivnosti manjinskih vijeća, jer ne samo da o formiranju ove radne skupine manjinska vijeća nisu službeno obaviještena, nego je i njezinih 6 članova iz reda manjinskih vijeća, skupina broji ukupno 24 člana imenovano bez sudjelovanja vijeć, i bez da nam je poznato po kojim kriterijima je određeno da u ovu skupinu uđu predsjednici mađarskoga, bošnjačkog, hrvatskog, rumunjskog, vlaškog, bunjevačkog i makedonskog vijeća. Na čelu obje radne skupine, za izradu Akcijskog plana za poglavlje 23 i Posebnog akcijskog plana za

predsjedavajuća koordinacije Ana Tomanová Makanová, predsjednica slovačkog nacionalnog vijeća, koja je ovaj zahtjev na konstituirajućoj sjednici radne skupine iznijela kao zahtjev za proširenje skupine za predstavnike ove tri manjinske zajednice, pri čemu ona ulazi u radnu skupinu umjesto ranijeg predsjedavajućeg Koordinacije - predsjednika makedonskoga vijeća, o čemu će odluku donijeti ministrica Udovički.«

IDENTIFICIRATI OTVORENA PITANJA

U razgovoru, Slaven Bačić je iznio i ocjenu značaja formiranja Posebne radne skupine glede

budućeg ostvarivanja manjinskih prava, pa tako i nas Hrvata.

»Izrada Posebnog akcijskog plana za ostvarivanje nacionalnih manjina iznimno je važna za manjinske zajednice, jer će se, nakon što poglavlje 23 bude otvoreno, ispunjenost uvjeta za zatvaranje ovog poglavlja kada je riječ o manjinskim pravima, provjeravati isključivo po temama i

Slaven Bačić

indikatorima iz Akcijskoga plana koji bude usvojen prije otvaranja pregovora o poglavlju 23!

U tome smislu, napomenuo bih da je HNV ove godine dostavio **Tanji Mišević**, šefici Pregovaračkog tima za vođenje pregovora o pristupanju Srbije Europskoj uniji svoje prijedloge za manjinski segment 'velikog' Akcijskog plana za poglavlje 23, te je dio njih uvršten u treći nacrt koji će uskoro biti predstavljen našoj javnosti i Europskoj komisiji.

Isto tako bih dodao da pošto je u okviru Ministarstva prosvjete počela izrada posebnog Akcijskog plana za obrazovanje na manjinskim jezicima, o čemu je *Hrvatska riječ* već pisala, HNV je čelnicima Radne skupine za njegovu izradu također dostavio prijedloge tema te indikatore njihovog ispunjavanja. Dodao bih da je početak izrade Akcijskog plana za obrazovanje na manjinskim jezicima, za razliku od druga dva akcijska plana o kojem smo razgovarali, primjer kako se ostvaruje inkluzivnost manjina – dakle, službeno smo obaviješteni o početku njegove izrade, čelnici Radne skupine posjetili

su manjinska vijeća prije početka izrade plana i kroz razgovor identificirali otvorena pitanja te smo u procesu komunikacije s radnom skupinom već na početku dostavili svoje prijedloge.

O dinamici daljnjih aktivnosti Posebne radne skupine, dr. Slaven Bačić kaže da je na konstituirajućoj sjednici dogovoreno da se u narednim tjednima sastavi kostur budućega akcijskoga plana te identificiraju pitanja koja bi ušla u akcijski plan.

»Pri tome će posebna skupina stručnjaka, na temelju službenih izvješća europskih eksperata o stanju manjinskih prava te o primjeni Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina i Europske povelje o regionalnim i manjinskim jezicima sastavi prvi tekst, no, u sastavu ove skupine opet neće biti predstavnika manjina. Planirano je da Posebni akcijski plan za ostvarivanje prava nacionalnih manjina bude završen do konca godine.

Tijekom ovoga dosta kratkog razdoblja kao član radne skupine nastojat ću da najznačajnija otvorena pitanja za našu zajednicu nađu svoje mjesto u akcijskom planu. U tome ću najtješnje surađivati s resornim članovima Izvršnoga odbora, a sve radne tekstove dostavljat ćemo vijećnicima, drugim tijelima Vijeća te našim manjinskim ustanovama, organizacijama i udrugama radi što potpunijeg identificiranja otvorenih pitanja i dobivanja prijedloga o praćenju njihovoga rješavanja.

UNAPRIJEDITI PRAVNI OKVIR ZA MANJINSKA PITANJA

Dr. Slaven Bačić je kaže da su otvorena pitanja glede manjinskih prava više puta predočavana domaćim i međunarodnim sugovornicima.

»To su stajališta koja su predstavnici HNV-a već iznosili na ovogodišnjim sastancima s domaćim i međunarodnim sugovornicima, osobito **Luci Bianconiju**, šefu političkoga odjela pri Delegaciji EU u Beogradu, **Anne Brasseur**,

predsjednici Parlamentarne skupštine Vijeća Europe, članovima Ekspertske misije Europske komisije profesoru **Reineru Hofmannu** i **Diti Kudelovoj**, te **Michaelu Kirbyju**, veleposlaniku SAD u Srbiji, o kojima je *Hrvatska riječ* redovito izvještavala. U osnovi, riječ je o pitanjima koja smo već dostavili Pregovaračkom timu za vođenje pregovora o pristupanju Srbije Europskoj uniji i Ministarstvu prosvjete, o čemu smo maloprije razgovarali. U svojoj diskusiji na prvom sastanku Posebne radne skupine pozdravio sam proces europskih integracija Srbije i iznio zajedničku želju da kroz ovaj proces poboljšamo stanje

ljudskih prava uopće, pa tako i manjinskih prava u Srbiji, ali i iznio i rečene primjedbe o nedostatku inkluzivnosti manjina u dosadašnjim procesima i nadu da će u budućem radu ovo biti prevladano. Pri tome sam osporio stajalište predsjednika radne skupine da su postojeći propisi dobri i da bi se Posebna radna skupina trebala fokusirati na njihov provedbu, ukazujući da se rad Posebne radne skupine ne može ograničiti samo na provedbu postojećih propisa, već se mora raditi i na unapređenju pravnoga okvira za manjinska prava.«

Zvonko Sarić

ČLANOVI POSEBNE RADNE SKUPINE

Čedomir Backović, ispred Ministarstva pravde, **Suzana Paunović**, ispred Kancelarije za ljudska i manjinska prava, **Ivan Bošnjak**, ispred Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave, **Nenad Ivanišević**, ispred Ministarstva za rad, zapošljavanje boračka i socijalna pitanja, **Zoran Lužanin**, ispred Ministarstva prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja, **Saša Mirković**, ispred Ministarstva za kulturu i informiranje, **Zoran Lazarov**, ispred Ministarstva unutrašnjih poslova, **Branko Stamenković**, ispred Republičkog tužilaštva, **Majda Kršikapa**, ispred Visokog savjeta sudstva, **Mihaly Nyilas**, ispred Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine, **Radoslav Petković**, ispred Pokrajinskog tajništva za kulturu i javno informiranje, **Mirjana Maksimović**, ispred Tima za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva, **Milan Antonijević**, ispred Komiteta pravnik za ljudska prava, **Vesna Petrović**, ispred Beogradskog centra za ljudska prava, **Jelena Vuković**, ispred Regionalnog centra za manjine, **Nenad Đurđević**, ispred Forum za etničke odnose, **Suzana Kujundžić**, ispred Bunjevačkog nacionalnog vijeća, **Jene Hajnal**, ispred Mađarskog nacionalnog vijeća, **Daniel Petrović**, ispred Rumunjskog nacionalnog vijeća, **Slaven Bačić**, ispred Hrvatskog nacionalnog vijeća, **Radiša Dragojević**, ispred Vlaškog nacionalnog vijeća, **Borče Veličovski**, ispred Makednonskog nacionalnog vijeća, **Sulejman Ugljanin**, ispred Bošnjačkog nacionalnog vijeća i **Aleksandra Vujić**, ispred Kancelarije Savjeta Europe u Beogradu.

Ovaj sastav je na prijedlog Koordinacije proširen predstavnicima romske i albanske nacionalne manjine, kao i članstvom predsjedavajuće Koordinacije **Anom Tomanovom Makanovom**.

SVETA MATIĆ, GLAVNI UREDNIK ELEKTRONIČKOG BILTENA *MINORITY NEWS*

Informacije i prava na žličicu

Razgovor vodila: Jasminka Dulić

U medijima na srpskom jeziku, potencijal i život nacionalnih manjina uopće, se vrlo rijetko predstavlja, poznato je to činjenica, i upravo je ta činjenica opredijelila tim ljudi da pokrenu elektronički bilten s nazivom *Minority NEWS* kojem je glavni urednik **Sveta Matić**. Ovaj mjesečni, elektronički bilten se isključivo bavi pitanjima od značaja za život nacionalnih manjina u Srbiji nastojeći da informacije iz života nacionalno-manjinskih zajednica u Srbiji učini dostupnim zainteresiranim kako iz manjinskih zajednica tako i većinske. O ovome biltenu i planovima tima koji ga realizira razgovarali smo s glavnim urednikom.

Nepravda u društvenim odnosima je najveći problem s kojim se susreću pripadnici nacionalnih manjina, ali i svi drugi građani Srbije * Ako nekom dajete nešto na žličicu što mu pripada ne znači da ste učinili sve što možete na najbolji mogući način, a to je upravo situacija s pravima i položajem nacionalnih manjina u Srbiji * RTS krši zakon i uskraćuje ustavom garantirano pravo na informiranje građana Srbije na materinjem jeziku

HR: Od kuda ideja da jedan mjesečni bilten posvećen manjinskim zajednicama u Srbiji?

Ideja se pojavila 2010. godine nakon učešća u istraživačkom projektu u okviru koga sam intervjuirao predsjednike desetak nacionalnih vijeća nacionalnih manjina. Na taj način sam se na neposredan način upoznao s nasljedem, kulturnim životom, problemima i perspektivama nacionalnih manjina i utvrdio da u nacionalnim manjinama leži potencijal koji može i koji treba u mnogo većoj mjeri pridonijeti cjelokupnom razvoju i bogatstvu našeg društva. U medijima na srpskom jeziku, potencijal i život nacionalnih manjina uopće, se vrlo rijetko predstavlja. Ako to uzmemo u obzir ne čudi činjenica da današnja generacija mnogo manje zna o svojim sugrađanima nego što su znale ranije generacije.

Tada se upalio alarm i osjetili smo da trebamo uraditi nešto. Jedino što smo mogli, mi smo i uradili. Počeli smo prikupljati, obrađivati i nuditi informacije iz različitih nacionalnih zajednica, kako bi stvorili makar osnovni preduvjet za informiranje onih koji se žele informirati o nacionalnim manjinama.

HR: Tko izdaje bilten, koja organizacija i tko čini tim na izradi biltena?

Bilten je izdanje Centra za istraživanje migracija, koji ima značajno i relevantno iskustvo u sličnim izdavačkim projektima. Tim koji kreira sadržaj čini 20 članova programskog odbora koji su predstavnici svoje nacionalne manjine, koordinatorica projekta **Iva Petrović**, direktorica projekta **Biljana Jović** i ja kao urednik biltena.

HR: Na kakve ste reakcije naišli tijekom izlazenja biltena?

Na početku je bilo manje reakcija i mogli su se glasnije čuti i glasovi sumnje i kritike, ali reakcije danas su uglavnom izuzetno pozitivne i ima ih sve više.

Naš domet, s obzirom da

izlazimo samo elektronski i mjesečno, veoma je ograničen. Teme kojima se bavimo su veoma specifične. U mnoštvu, često i potpuno beznačajnih informacija, svjesni smo da ne možemo imati neku izuzetnu vidljivost i čitavnost. Jedan dio kritike se upravo odnosi na našu nedostupnost i ograničenost samo na korisnike interneta.

HR: Od koga imate potporu u izradi biltena?

Što se tiče financijske podrške, misija OEES u Srbiji i Veleposlanstvo Sjedinjenih Američkih Država prvi su se odlučili i financijski podržati

na veoma ozbiljan i odgovoran način svjesni da preko nas dopiru i do većinske zajednice, ali i do pripadnika vlastite manjine, do državnih institucija, međunarodnih organizacija...

Osim onih zainteresiranih čitatelja koji su se putem našeg sajta www.minoritynews.rs prijavili za bilten, bilten redovno prosljeđujemo i državnim institucijama nadležnim za provođenje manjinske politike kao što je Ministarstvo za državnu upravu i lokalnu samoupravu i Ured za ljudska i manjinska prava, prosljeđujemo ga svim nacionalnim vijećima nacionalnih manjina, svim ključnim medijima na srp-

POLITOLOG U PR SLUŽBI

Sveta Matić je rođen 1973. u Meerzburgu u Njemačkoj, a odrastao u Beogradu, gdje se školovao i završio studije političkih znanosti. Konzultant je iz oblasti odnosa s javnošću s više od 15 godina iskustva u radu s vodećim svjetskim kompanijama, političkim organizacijama i medijima. Sprovodio je niz obuka za uspješno lobiranje, javno zagovaranje, organizaciju i realizaciju predizbornih kampanja, organizaciju PR službi i uspostavljanje komunikacijske infrastrukture u organizaciji.

Radio je kao PR konzultant za VISA International za Srbiju i Crnu Goru, surađivao s kompanijama *Unilever*, *Coca Cola*, *Peugeot*, *Hypo Alpe Adria Bank*, *American Express*, *Telekom Srbija*. Aktivno sudjelovao, kreirao i upravljao komunikacijama u 14 predizbornih kampanja u regiji.

projekt *Minority NEWS*. Nešto kasnije, financijsku podršku su nam pružili i Fondacija za otvoreno društvo i Veleposlanstvo Republike Rumunjske.

HR: Kakva su Vaša dosadašnja iskustva, kome sve šaljete bilten, kakav je prijam kod publike?

Iskustva, prije svega u suradnji s nacionalnim vijećima nacionalnih manjina su veoma dobra i najveći broj nacionalnih vijeća suradnju s nama shvaća

skom jeziku, međunarodnim organizacijama poput Vijeća Europe, OEES-a, Europske unije... Osim navedenih, redovni čitatelji biltena su i studenti, suradnici i profesori s instituta i fakulteta širom svijeta.

Prijemom smo zadovoljni jer dobivamo signale da nas oni zainteresirani čitaju i redovno prate, a naš prioritet je prvo građenje odnosa s čitateljima, pa tek onda proširivanje baze čitatelja.

HR: Kakvi su planovi za budućnost biltena?

Želimo, osim elektroničkog, publicirati i tiskati izdanje, kao podlistak neke dobro distribuirane ugledne dnevne novine i na taj način doprijeti i do onih koji ne koriste nove tehnologije.

Već duže vrijeme planiramo svoj televizijski format za koji smo snimili i pilot epizodu. Planiramo pokrenuti i određena specijalizirana izdanja koja bi se publicirala povodom značajnih datuma za određenu nacionalnu manjinu, a koja bi detaljnije prikazivala povijest, kulturu, značajne pojedince i trendove u okviru određene nacionalne zajednice. Plan nam je da sva naša izdanja budu dostupna i na jezicima nacionalnih manjina, kao i na engleskom jeziku.

Osim navedenih planova imamo i snove koje snivamo zajedno s kolegama iz redakcija na jezicima nacionalnih manjina. Naši zajednički snovi su formiranje jedne nacionalne informativne agencije koja bi na jednom mjestu prikupljala i distribuirala informacije iz nacionalnih manjina i koja bi kao takva mogla biti ključ uspješnog informiranja pripadnika nacionalnih manjina, ali i pripadnika većinskog naroda i međunarodne javnosti. Velika i profesionalna mreža kojom bi se pokrивao čitav teritorij Srbije postala bi moćno informacijsko oružje u borbi za objektivno informiranje i unapređenje položaja pripadnika nacionalne manjine. Nastavit ćemo sanjati velike snove, možda će nam se i ostvariti.

HR: Kakva je suradnja s manjinskim medijima, tko su Vam izvori za kreiranje medija i suradnici?

S medijima na jezicima nacionalnih manjina imamo izuzetno korektnu profesionalnu suradnju koja se svodi na razmjenu informacija i na sudjelovanje na događajima koji se organiziraju, a tiču se pitanja informiranja pripadnika nacionalnih manjina. Od svog osnivanja zagovaramo značaj medija na jezicima naci-

onalnih manjina i izražavamo svaki oblik solidarnosti s kolegama koji se trenutno bore za opstanak tih medija. Osim toga što su nam posrednici u informacijama, kolege iz medija na manjinskim jezicima često su nam i sugovornici na određene teme i savjetnici s obzirom na to da često mnogo bolje razumiju neposredan kontekst, što nama mnogo pomaže da i sami bolje razumijemo situaciju, posebno kada postoje i jezične barijere.

HR: Obzirom da dugo pratite manjinsku problematiku, kako bi ocijenili koji su glavni problemi s kojima se susreću manjine u Srbiji?

Gotovo na svakom javnom skupu koji se tiče položaja nacionalnih manjina u Srbiji postavlja se pitanje glavnih problema za pripadnike nacionalnih manjina i kao po pravilu uvijek se i na prvom mjestu kao najveći problemi ističu ekonomski problemi, nezaposlenost, niska primanja, slaba kupovna moć... Na kraju se zaključuje da nema većih razlika u problemima koji muče sve građane Srbije što može navesti na pogrešne zaključke. Ne bih se upecao u tu zamku već jasno kažem da ekonomski problemi odavno nisu najveći problemi građana Srbije.

Za mene su posljednjih 25 godina najveći problemi u Srbiji problemi vezani za odnose u našem društvu. Postoji izreka da ishodište nezadovoljstva nije siromaštvo već nepravda i nedostatak perspektive i ja se s tim potpuno slažem. Uopćeno govoreći smatram da je nepravda u društvenim odnosima u Srbiji najveći problem s kojim se susreću pripadnici nacionalnih manjina, ali i svi drugi građani Srbije.

Osim toga, neuređenost i nedostatak političke volje da se odnosi u društvu uredi na temeljan, pravičan, demokratski i sustavan način također je veliki problem. Promjene koje se događaju u našem društvu su često spore i kozmetičke, a položaj nacionalnih manjina se često ističe kao krucijalni dokaz da se Srbija kreće brzo i u dobrom

smjeru, što u suštini nije točno. Ako nekom dajete nešto na žličicu što mu pripada ne znači da ste učinili sve što možete na najbolji mogući način, a to je upravo situacija s pravima i položajem nacionalnih manjina u Srbiji.

Konstantno se stvara dojam u javnosti da nacionalne manjine traže nešto što im ne pripada i da zapravo traže veća prava nego što ih imaju građani Srbije, i to naravno vodi u dalje probleme s kojima se konkretno suočavaju pripadnici nacionalnih manjina. Vidim takav odnos svake vlasti do sada i to je za mene veliki problem.

HR: Kako bi ocijenili manjinske javne politike u Srbiji?

Manjinske javne politike u Srbiji su često napisane kao odlični seminarski radovi, ali na žalost uglavnom ostaju mrtvo slovo na papiru. Određivati se u odnosu na odlično napisan seminarski rad znači ocijeniti predispozicije za adekvatnu manjinsku politiku, a te predispozicije svakako postoje. Međutim, suština manjinske politike nisu preduvjeti niti norme i standardi već realnost, a realnost je još uvijek daleko od toga da možemo reći da su nacionalne manjine zadovoljne, a valjda se i pripadnici nacionalnih manjina pitaju ako se ta politika odnosi na njih. Kod nas je i to uobičajeno da vam manjinske politike određuju i ocjenjuju oni koji ih stvaraju, pa ne treba da čudi što se u javnosti ocjenjuju kao najbolje u Europi i drugim političkim frazama, dok pripadnici nacionalnih manjina o njima uglavnom šute ili ne dijele mišljenje stvaratelja.

HR: Poznato je da na RTS-u postoje manjinski programi dok je na RTS-u situacija prilično nejasna. Kakva su Vaša iskustva u vezi programa posvećenih manjinama na RTS-u?

Smatram da RTS krši zakon i uskraćuje ustavom garantirano pravo na informiranje građana Srbije na materinjem jeziku. O tome ima li RTS za takvo ponašanje političku podršku ne mogu govoriti, ali je očigledno kako

ima moć ponašati se autoritarno i ignorirati zakonski i ustavni poredak zemlje.

O ponašanju RTS-a i njegovog upravnog odbora najbolje je rekao **Goran Karadžić**, predsjednik Republičkog tijela za elektroničke medije koji je upozorio na to da se RTS »odcijepio« od Srbije te da je predsjednik Upravnog odbora, **Slobodan G. Marković** prekinuo ili ograničio komunikaciju RTS-u s mnogim državnim tijelima.

Naše iskustvo s RTS-om je traumatično. Prije više od godinu dana imali smo namjeru potpuno besplatno i prema najvišim profesionalnim novinarskim i produkcijskim standardima ponuditi javnom servisu program pod nazivom *Kronika nacionalnih manjina*. Od inicijalnog pristanka i pregovora smo došli do potpunog prekida u komunikaciji što je očigledno tipično za Upravni odbor RTS-a, koji je sve vrijeme imao interes onemogućiti pojavu bilo kakvog neovisnog programa koji se uređuje van dobro poznate »RTS kuhinje«.

HR: Tema ostvarivanja prava nacionalnih manjina postaje još aktualnija u pregovaračkom procesu europskih integracija. Koji su tu glavni problemi i kako će se oni rješavati? Kako nacionalno-manjinske zajednice i njihove institucije i organizacije sudjeluju u ovom procesu?

Pregovori o članstvu Srbije u EU predstavljaju svakako najznačajniji proces u političkom životu naše zemlje. Dobro je da se već na samom početku postavlja pitanje poštovanja prava nacionalnih manjina jer to svakako ubrzava proces donošenja propisa i unapređenja prakse u provođenju manjinskih politika.

Nacionalne manjine mogu ukazati na vlastiti položaj i probleme izjaviteljima Europskog parlamenta, predstavnicima Europske komisije, Vijeća Europe ili na primjer zastupnicima Narodne skupštine ili članovima Odbora za ljudska i manjinska prava i na taj način izravno utjecati na izvješće i na unapređenje vlastite pozicije, ali

moćnosti njihovog utjecaja su svakako i mnogo veće.

Smatram da Europska unija osim službenih kanala komunikacije i formalnih načina prikupljanja informacija, ima razvijene i alternativne načine koji se prije svega odnose na neposredno prikupljanje informacija, praćenje medija u Srbiji, redovna komunikacija s nevladinim organizacijama...

HR: Hit tema ili kako ste rekli nova mantra civilnog sektora kada su u pitanju nacionalna manjinska vijeća postala je depolitizacija odnosno departizacija nacionalno-manjinskih vijeća. U jednom uvodniku ste pisali o ovoj temi navodeći da se ova dilema stalno postavlja iako to u suštini nije jer su političke stranke ustavna kategorija.

Dugo već govorim o tome da su političke stranke institut demokracije i ne možemo reći da su one uzurpirale nacionalna vijeća nacionalnih manjina. Takav stav, osim što nije korektan prema većini predstavnika političkih stranaka u nacionalnim vijećima nacionalnih manjina, implicira niz neistina o namjerama političkih partija. Veoma je vjerojatno da postoje intencije određenih političkih partija da od nacionalnih vijeća naprave neefikasne organizacije koje će imati za cilj »disciplinirati« i staviti pod kontrolu određene nacionalne manjine. Čak i kod takvih tendencija, žrtve su nacionalne manjine i one političke stranke koje imaju program i cilj da se bore za položaj nacionalne manjine. Stoga smatram da nije korektno reći da su sve stranke dio istog sustava i da ih treba odstraniti iz rada, a time i iz života nacionalnih vijeća. Ipak, smatram kako je točno da postoji negativan utjecaj određenih političkih stranaka, ali zar ne postoji negativan utjecaj političkih partija i na druge institucije ili javna poduzeća?

Kako bi zvučao i koliko bi ostvariv bio zahtjev kojim se zalažemo za depolitizaciju ili departizaciju Ministarstava, javnih poduzeća ili lokalne samouprave?

PRIČA O ORIGINALNOM SIRU TRAPISTU

Višestoljetna tajna Marije zvijezde!

Proizvodnja trapističkog sira u ovome dijelu Europe vezana je isključivo uz drevni trapistički samostan Marija zvijezda * Koristi se obavezno »neobrano« kravlje mlijeko koje se prerađuje neposredno nakon muže, i koje ne smije biti staro ni jednoga dana, te se ne smije ni kap vode ili bilo kojega drugog sastojka dodati ili oduzeti

Brojnim su kupcima u Srbiji poznate tvornice mliječnih proizvoda i njihov proizvod – sir *Trapist*, kao npr.: Mlekara Subotica, Sinagoga Sombor, niška Mlekara, Mlekara Sajan, Mleko produkt Biser, Prezident trapist Somboled, Tolle sir trapist, Tolle sir trapist dimljeni, Imlektrapist, Kikindski trapist, Mlekara Spasojević Bajina Bašta i dr. Jednako se tako i u susjednim državama na području bivše Jugoslavije nudi sir *Trapist* kao u Hrvatskoj od: Paške sirane, varaždinske Vindije, zagrebačkog Dukata, a jednako se tako i u Sloveniji naveliko prodaju: ljubljanski Stiški trapist, celjski Trapist, kranjski Trapist, Trapist Šmarje pri Jelšah, Trapist Škofja Loka, Trapist Kočevje, i od crnogorske Mlekare Nika u Nikšiću. Sir se pod tim nazivom proizvodi i prodaje također i u drugim istočnoeuropskim zemljama, kao: Mađarskoj, Rumunjskoj, Češkoj, Slovačkoj i Poljskoj. Sve su cijene relativno pristupačne, marketing svih proizvođača savršeno »odrađuje« svoj posao pa su uglavnom zadovoljni i proizvođači i kupci.

ORIGINALNI TRAPIST PROIZVODE SAMO TRAPISTI

Ne želeći, dakako, pokvariti jednima poslovnu stranu a drugima kulinarski ugođaj, potrebno je ipak odmah na početku zbog istine istaknuti (a još stari su Grci govorili da istina oslobađa) kako niti jedan od spomenutih sireva i proizvođača u svim navedenim europskim državama nastalih nakon raspada bivše Jugoslavije i nakon rušenja Berlinskoga zida, nije, pučki rečeno, ni »t« od originalnog sira *Trapista*. Naime, pravi, izvorni i posebni sir *Trapist*, specifičnog okusa i mirisa, rađen temeljem višestoljetnog iskustva, po najvišim standardima i tajnom receptu, kojega zna tek vrlo mali broj ljudi u svijetu, proizvodi se jedino i isključivo u samostanima katoličkih redovnika/monaha trapista, po kojemu je i dobio naziv.

OSNOVNO PRAVILO – »MOLI I RADI«!

Trapisti su dobili ime po reformskom pokretu koji je započeo u 17. stoljeću u francuskom cistercitskom samostanu

Notre Dame de La Trappe u Normandiji, pod vodstvom opata **Armanda Jeana le Bouthilliera de Rancea**, koji je nastojao vratiti prvotni stroži način redovničkog života. Danas u svijetu imaju preko stotinu samostana na svim kontinentima, od Austrije, Danske, Češke, Norveške, Švicarske i Engleske te Angole, Madagaskara, Maroka i Ruande pa Indonezije, Filipina, Sirije i Tajvana, do Brazila, Čilea, Meksika, USA i Novog Zelanda te drugim zemljama, s ukupno nešto manje od 2.000 redovnika. Potrebno je istaknuti da taj monaški red ima i žensku granu sa sedamdesetak samostana. Njihov se svakodnevni redovnički život, temelji na Pravilu sv. Benedikta iz Nursije, oca zapadnog monaštva – *ora et labora* (moli i radi). To konkretno znači da se sedam puta dnevno okupljaju na zajedničku molitvu u samostanskoj crkvi ili kapelici, od ranih jutarnjih sati – oko pola četiri ujutro, do ranih večernjih sati – oko devetnaest sati, a između toga obavljaju različite fizičke poslove na njivi ili vrtu, štali ili šumi, crkvi ili samostanskoj tvornici, kuhinji ili blagovaoni, sirani

ili pivovari. Šutnja, osobna molitva i razmatranje, klanjanje pred Presvetim, bez televizije, kompjutera, radija i mobitela, čine ih članovima jednog od najstrožijih redova u Katoličkoj crkvi.

SULUDA MISIJA TROJICE REDOVNIKA?

Tako je danas proizvodnja trapističkog sira u ovome dijelu Europe vezana isključivo uz drevni trapistički samostan *Marija zvijezda* u Banja Luci, koji je osnovan 21. lipnja 1869., kada je o. **Franz Pfanner** s još petoricom redovnika stigao iz samostana *Mariawald* kod Kölna u trošnu kolibu u Delibašino selo kod Banja Luke na desnoj obali Vrbasa. Ubrzo su molitvom i radom ostvarili gotovo nevjerovatne uspjehe, tako da je u jednome razdoblju samostanska zajednica imala čak dvjestotinjak redovnika u golemom samostanu uz velebnu novosagrađenu crkvu, koji su radili u novoosnovanoj školi za obrte i đakome domu, pekari, sirotištu, tiskari, štavionici kože, njivama, tvornici tjestenine, sapuna, soda-vode i bezalkoholnih pića, sirani, bol-

O. Zvonko Topić, samostanski starješina i o. Tomislav Topić koji jedini zna tajnu pravljenja sira za sada su jedini trapistički svećenici u samostanskom dvorištu.

nici, čak i hidroelektrani, kao i brojnim drugim gospodarskim područjima i pastoralu.

Danas svega trojica redovnika, dvojica svećenika, rođena braća **Topići**, o. **Zvonko** i o. **Tomislav** te časni brat **Franjo**, unatoč oduzetom samostanu, koji je pretvoren nakon završetka drugog svjetskog rata u bolnicu, progonu gotovo svih redovnika, spaljenoj knjižnici neprocjenjive vrijednosti, uništenom inventaru, opljačkanoj crkvi, nacionaliziranom samostanskom zemljištu, nastoje, povratiti nekadašnji sjaj *Marije zvijezde* kolikogod se to ljudskom logikom činilo suluđom i nemogućom misijom.

Caritas je bio bitna sastavnica *Marije zvijezde* tijekom cijele njezine povijesti, ali ne samo u

smislu darivanja i pomaganja potrebitih i siromašnih, nego i u otvaranju radnih mjesta, tj. mogućnosti da ljudi rade i budu za to pošteno plaćeni. Tako je već krajem XIX. st., tko god je htio raditi, kod trapista bez problema dobio radno mjesto.

TAJNA SE PRENOSI ISKLJUČIVO USMENO

Na tome je tragu Caritas banjolučke biskupije otvorio farmu u Aleksandrovcu, udaljenom petnaestak kilometara od Banja Luke, zapravo Zemljoradničku zadrugu *Livač*, i s trapistima g. 2008. započeo proizvodnju sira *Trapist*. To je omogućilo otvaranje stalnih radnih mjesta za mještane toga

kraja, ne samo katolika, nego i pravoslavnih i muslimana.

O. Tomislav je onaj kojemu je povjerena višestoljetna trapistička tajna proizvodnje sira i on danas ne samo da radi u proizvodnji skupa s ostalim radnicima, nego je nadgleda i, dakako, glavni je tehnolog u proizvodnom procesu. Rođen je g. 1961. u Banja Luci, u kojoj je završio osnovnu školu, nakon koje gimnaziju u Zadru te filozofski studij na zagrebačkome Jordanovcu kod isusovaca. Novicijat tj. pripremu za redovnički život započeo je upravo u *Mariji zvijezdi*, a nastavio dvije godine u Francuskoj, pa se vraća u Hrvatsku radi teološkog studija u Zagrebu. Konačnu odluku da postane trapist izrekao je g. 1989. kada je položio

vječne zavjete, a za svećenika je zaređen u samostanskoj crkvi u Banja Luci g. 1990. Radi ponovnog pokretanja proizvodnje sira ponovno je otišao na praksu i specijalizaciju u francuski samostan *Mont des Cats*. Po njegovim riječima tajna recepta se prenosi isključivo usmeno i to je ključ *Trapista*, uz ono što nije tajna – obavezno »neobrano« kravlje mlijeko koje se prerađuje neposredno nakon muže, mlijeko ne smije biti staro ni jednoga dana i ne smije se ni kap vode ili bilo kojega drugog sastojka dodati ili oduzeti pa se zato koristi mlijeko isključivo iz vlastite farme krava. Zbog tih kriterija dnevno proizvode samo oko 50 komada sireva, koje ne izvoze.

Tomislav Vuković

Izazovi projektnog financiranja udruga

MARIJAN SABLJAK,
predsjednik HKUPD
Stanislav Preprek, Novi Sad

Nikad dosta

Budućnost vidimo isključivo u projektnom financiranju. Tu se suočavamo s jednim ozbiljnim problemom. Često nam se odobrena sredstva na račun prebace u drugoj polovici prosinca, a financijsko izvješće moramo dostaviti do konca godine. Predlažem da se taj rok prolongira bar do 15. siječnja. Dodatno se financiramo, iako u gotovo zanemarivom obujmu, od članarina i donacija. Do sada nam je najviše sredstava odobreno od pokrajinske Vlade te od MVP Republike Hrvatske. Problem projektnog financiranja je u često nerealnoj kvalifikaciji i vrednovanju pojedinih projekata. Posljedice različitih pristupa ili olako vrednovanje bez dublje analize projekta, za udruge ponaosob nisu iste. S druge strane, na svim razinama političke zajednice sredstva se smanjuju, a troškovi poslovanja rastu. To često dovodi i do negativne selekcije. Pri selekciji projekata značajnu ulogu ima HNV i nadam se da će u budućnosti ovaj proces biti objektivan. Problem visine sredstava dodijeljenih po pojedinom projektu ostaje kod svih udruga, jer svaka dobije nedovoljno za pokrivanje cijelog projekta. Ukoliko se bude nastavilo sa sadašnjim načinom financiranja, rad naših udruga će biti vezan isključivo za snalaženje pojedinaca te angažman lokalne zajednice na stvaranju uvjeta za koliko toliko normalno djelovanje. Ovo je posebno važno za udruge nacionalnih manjina, u kojima se aktivnosti svode na preživljavanje. Način financiranja mora bit fleksibilniji, odgovoran i dobro isplaniran, uz odlučujuću ulogu i potpunu transparentnost rada HNV-a.

I. A.

PETAR PIFAT,
predsjednik HKPD-a *Jelačić,*
Petrovaradin

Besplatno educiranje

Preambicioznoj politici Društva kakvu u posljednje dvije godine provodi HKPD *Jelačić*, uvijek manjka sredstava. Primljena sredstva jesu objektivno mala, ali u poređenju s ostalim udrugama i nisu. Zahvalni smo na svakoj vrsti i količini potpore. Bez aktivnosti koje bi vodile ostvarenju većeg stupnja samoodrživosti, naše će Društvo u perspektivi vrlo teško opstati.

Redovito apliciramo na više nivoa vlasti i institucija. Iako nas dosadašnje iskustvo uči da broj poslanih projektnih prijava, kao i stručnost u pisanju istih nisu bile garantom dobijanja značajnijih sredstava, pokazalo se da su povjerenstva za odabir projekata, ipak, osjetljivija i blagonaklonjenija prema projektima vezanim za dječje stvaralaštvo i važnije obljetnice. Unazad dvije godine, najviše uspjeha imali smo na natječajima Veleposlanstva Republike Hrvatske u Srbiji.

Pomoć pri pisanju projekata bi nam dobro došla, mada nam se čini da smo se već solidno izvještali (na što nam ukazuje povećan broj odobrenih projekata nego prije), nedostaju nam stručna analiza i ocjena napisanih projekata, kao i sugestija i pomoć u daljem pisanju. Svjesni smo da bi, kada je riječ o sastavljanju projekata, mnogo toga trebalo popraviti i pri apliciranju na natječaje unutar granica države u kojoj živimo, a kamoli za međunarodne projekte koji za nas još uvijek predstavljaju »španjolska sela«. Mislim da bi bilo veoma korisno kada bismo s vremena na vrijeme imali priliku besplatnog educiranja u pisanju projekata.

VLATKO ČAČIĆ,
predsjednik HKPD *Tomislav,*
Golubinci

Podržati tamburaše

Prilikom osnivanja naše udruge u Golubincima, financijska sredstva koja smo dobivali od strane Hrvatskog nacionalnog vijeća, bila su dovoljna. Međutim, društvo se razvijalo i danas naša udruga ima puno više sekcija i aktivnosti, tako da ta sredstva nisu dovoljna. Naša udruga redovito aplicira za sredstva i kod Pokrajinskog tajništva, ali i kod lokalne samouprave, a za poneki projekt kod Republike Srbije.

Neke posebne pomoći pri pisanju projekata nisu potrebne jer su se članovi naše udruge dovoljno osposobili i sudjelovali na raznim tečajevima, čak i za projekte Europske unije. Moja malenkost je izabrana ispred općine Stara Pazova da pred pristupnim fondovima bude član komisije koja tamo radi za pisanje više idejnih projekata. Dogovoreno je da sve što od sredstava bude na tečajevima za kulturu u suradnji s Republikom Hrvatskom, dobije HKPD *Tomislav* iz Golubinaca. Imamo dobru suradnju s općinom Stara Pazova, koja nas podržava u svim našim aktivnostima i pored odobrenih sredstava po natječajima, pomaže redovito naše manifestacije: *Mačkare, Večeri i noći Ilije Žarkovića*, osiguravaju nam dvoranu za naše koncerte i održavanje nogometnih turnira, s obzirom na to da nemamo naše prostorije.

Smatram da HNV treba podržati našu djecu, članove tamburaškog orkestra iz Golubinaca koji su postigli izvanredne uspjehe za čitavu hrvatsku zajednicu u Srbiji, osigurati im putovanja, nabaviti nove tambure, kako bi se tamburaška priča u Golubincima uspješno nastavila.

S. D.

RAZGOVOR POVODOM TAMBURA INSTRUMENTAL FESTIVALA:

MIRA TEMUNOVIĆ

120 tamburaša

Međunarodno natjecanje tamburaša, solista i komornih sastava *Tambura instrumental festival*, drugo po redu, bit će održano 24. travnja u Subotici. Ovim povodom Hrvatska glazbena udruga *Festival Bunjevački pisama* dočekat će oko 120 tamburaša koji će se tijekom cijelog dana natjecati, a jedan od njih ponijet će i laskavu titulu najboljeg, među najboljima.

Ovim povodom razgovarali smo s prof. **Mirom Temunovićem**, šeficom odsjeka tambure u Muzičkoj školi u Subotici i članicom spomenute glazbene udruge.

Odakle ideja za ovaj festival?

Prvo ovakvo natjecanje održano je prošle godine u Glazbenoj školi u Požegi u Republici Hrvatskoj. Tamburaši iz Subotice i cijele Vojvodine su se na ovome natjecanju zaista lijepo predstavili i imali zapažene rezultate. Tada smo došli na ideju kako bi se domaćini ovoga natjecanja mogli smjenjivati, te smo u dogovoru s ravnateljem Glazbene škole u Požegi **Veljkom Valentinom Škorvagam** dogovorili da se domaćin ovoga natjecanja naizmenice mijenja – neparnih festivala Požega, a parnih Subotica.

Koje su propozicije i tko može sudjelovati na ovome natjecanju?

Natjecanje je namijenjeno prije svega mladim tamburašima Srbije, odnosno Vojvodine i tamburašima iz inozemstva, odnosno Hrvatske. Festival je natjecateljskog karaktera za soliste i komorne sastave. Naime, razna natjecanja za tamburaške orke-

stre već postoje i zapravo tako se, rekli bi iz potrebe, javila ideja za ovakvim festivalom. Postoje dvije discipline: prima, odnosno biserica i bas-prim odnosno brač. Sudionici su podijeljeni u uzrasne kategorije, te u podkategorije klasične i folklorne glazbe. Dakle sudionici se mogu natjecati u izvođenju klasičnih kompozicija i /ili folklornih kompozicija. To podrazumijeva da klasične kompozicije budu prilagođene tamburi kao instrumentu, a također i da u folklornoj kategoriji bude narodni program, odnosno program s narodnim motivima. S obzirom na to da je tambura narodnim instrument smatramo da je potrebno i na ovaj način njegovati narodne igre, kola..., te tako sačuvati identitet ovoga instrumenta.

Prilikom dodjele nagrada može biti više prvih mjesta, te onda prva/prva nagrada dobiva zlatnu medalju, prva/druga srebrnu i prva/treća brončanu. Oni najbolji iz svake kategorije, dakle prve-prve nagrade nastupaju na završnom koncertu i natječu se za Grand Prix, titulu najboljeg među najboljima. Tko će ponijeti ovu titulu biraju članovi žirija iz svih skupina. Oni tajno glasaju i svako bira samo jednog učenika, po njegovom mišljenju najboljeg.

Koliko se natjecatelja očekuje i iz kojih škola dolaze?

Na ovome natjecanju prvenstveno su zastupljene Glazbene škole, a obzirom na to da je domaćin ovogodišnjeg susreta Hrvatska glazbena udruga *Festival bunjevački pisama* sudjeluju i tamburaši iz Udruge. Suorganizator festivala je Glazbena škola u Požegi. Prošle godine natjecali su se samo solisti,

a ovo godine imamo oko 40 solista i prijavljeno je 7 komornih sastava. Dolaze učenici iz Muzičke škole iz Subotice, MŠ *Petar Konjović* iz Sombora, MŠ *Bela Bartok* iz Ade, MŠ *Petar Konjović* iz Bečeja, Glazbena škola iz Požege, GŠ *Alberta Štrige* iz Križevaca, OGŠ *Matije Petra Katančića* iz Valpova, Glazbena škola iz Virovitice, MŠ *Jovan Bandur* iz Pančeva, Udruga građana Rašini tamburaši iz Novog Sada i tamburaši iz *HGU Festival bunjevački pisama*.

Kakav je program i tko ocjenjuje natjecatelje?

Program počinje u petak od 9 sati i sve do 12 sati se natječu primovi, bisernice. Od 12 do 16 sati su na redu basprime, odnosno bračevi, dok su od 16 do 17 sati na programu komorni sastavi. Kompletно natjecanje se održava u Gradskoj knjižnici u Subotici. Ono što bi voljela naglasiti jeste da su vrata svima otvorena i da svi zainteresirani mogu doći poslušati čim se bave tamburaši. U 17.15 bit će svečana dodjela diploma i nakon toga je Grand prix.

Natjecatelje ocjenjuje stručan žiri u sljedećem sastavu. Za prim: **Veljko Valentin Škorvaga** – Požega, **Dušica Ševo** – Bečej, **Sonja Berta** – Subotica. Basprim: **Mira Temunović** – Subotica, **Mihajlo Jović** – Pančevo, **Danijel Kopri** – Našice. Komorni sastav: **Veljko Valentin Škorvaga**, **Danijel Kopri** i **Sonja Berta**. Rezervi član žirija bit će prof. **Milan Pridraški** iz Subotice koji će zamjenjivati članove žirija kada nastupa njihov učenik.

Koliko je u glazbenim školama na odsjeku tambure zastupljen klasični, odnosno folklorni repertoar?

U školama se prvenstveno radi klasičan program koji je prilagođen tamburi kao instrumentu. Mi smo uveli, a vidim da polako i drugi to rade, da u okviru republičkog natjecanja bude obvezna i jedna kompozicija s narodnim, tradicijskim motivima. Literatura za taj narodni dio još uvijek ne postoji, te se javila ideja da se napravi jedan takav udžbenik ili skripta s narodnim igrama, kolima, pjesmama s klavirskom pratnjom. To bi moglo služiti kao dio literature, koja je za tamburu ionako siromašna.

Koliko je tambura kao instrument zastupljena danas?

U Muzičkoj školi u Subotici ima četiri klase, četiri profesora s oko 60 učenika. Trenutno je manje učenika u srednjoj školi, no tu ne smijemo zaboraviti da je u međuvremenu glazbena škola u Somboru otvorila odsjek tambure u srednjoj školi, koji prije nije postojao. Rekla bih da je broj učenika koji izučavaju ovaj instrument u nekom prosjeku već niz godina.

Ž. Vukov

PROŠLOG TJEDNA NA PALIĆU JE ODRŽAN TENISKI KAMP ZA GOSTE IZ OSNABRÜCKA (NJEMAČKA)

Odlični uvjeti, kvalitetan rad i lijepo vrijeme

Tjedan nakon Uskrsa na terenima TK *Palić 1878* na Paliću pokraj Subotice često se mogao čuti njemački jezik. Trideset i pet sudionika teniskog kampa iz Osnabrücka (Njemačka) po prvi puta je posjetilo Vojvodinu i Srbiju i uživalo u kombinaciji tenisa i zabave. Teniski treneri **Dalibor Križanović** i **Veselin Rakočević** su se nakon prijašnjih kampova u Hrvatskoj, Italiji i Španjolskoj, ovoga puta odlučili za svoj rodni grad i obližnje jezero, i nisu pogriješili, na zadovoljstvo sudionika kampa, ali i ovdašnjih turističkih djelatnika, jer ostvareno je mnogo noćenja i izvanpansionske potrošnje što je svakako za veliku pohvalu. Lijepe riječi njemačkih gostiju bit će najbolja reklama za budućnost, jer Subotica i Palić imaju velikih potencijala za sportsko-rekrea-

cijski turizam. No, prepustimo riječ organizatorima kampa i poslušajmo njihove dojmove:

Dalibor Križanović, trener i organizator kampa: »Izuzetno mi je drago što smo ove godine proljetni teniski kamp organizirali i uspješno odradili na Paliću, pokraj mog rodnog grada Subotice. Dugo živim u Njemačkoj, gdje u Osnabrucku imam svoju tenisku školu i redovito, skupa s mojim kolegom Veselinom Rakočevićem, organiziram ovakve kampove. Plan sedmodnevnog rada baziran je na poboljšanju teniske tehnike i igre, a radili smo svakoga dana od 9 do 12 h i od 14 do 17 h u prethodno određenim radnim skupinama. Svaki sudionik kampa je imao osiguranih minimalno tri sata na terenu, a jedan slobodan dan smo iskoristili za razgledanje Subotice i

upoznavanje njenih turističkih sadržaja. Uvijek je lijepo vratiti se doma, a osobito kada ljepotu svog rodnog grada možeš podijeliti s ljudima iz drugih sredina. Radeći svakodnevno sa sudionicima kampa, mnogo puta sam se sjetio svojih nekadašnjih treninga s ocem **Zvonkom**, koje smo svakoga dana prije gotovo tridesetak godina izvodili upravo na ovim trenima TK *Palić 1878*. Vjerujem kako ćemo i u budućnosti još koji puta doći, jer su svi izuzetno zadovoljni i prema njihovim riječima voljni su vratiti se na Palić.«

KVALITETNE MOGUĆNOSTI

Veselin Rakočević, trener i koorganizator kampa: »Ideja za organizaciju ovog teniskog kampa na Paliću je potekla od

mog kolege i prijatelja Dalibora Križanovića, teniskog trenera iz Osnabrücka (Njemačka), s kojim sam proteklih godina već odradio nekoliko sličnih kampova u Hrvatskoj, Španjolskoj i Italiji. Ovo je prvi kamp u Srbiji, na Paliću, a kako smo obojica rođeni u Subotici i dobro znamo kakve kvalitetne mogućnosti postoje za organiziranje jednog ovakvog sportskog okupljanja, ove godine smo odlučili dovesti sudionike kampa u našu zemlju. Ovakvi kampovi se uvijek održavaju početkom travnja i njihov glavni cilj je što više teniskih sati provesti na terenu. Palić sa svojim najstarijim teniskim klubom na ovim prostorima ima odličnu ponudu terena i adekvatnog hotelskog smještaja, ambijent prekrasne prirode uz obalu najvećeg vojvođanskog jezera ne može nikoga ostaviti ravnoduš-

Teniski treneri Dalibor Križanović i Veselin Rakočević organizirali su gostima iz Njemačke sportski tjedan

nim i siguran sam kako su svi naši gosti iz Njemačke zadovoljni ovogodišnjim izborom.»

RIJEČ GOSTIJU

A kako su gosti iz Njemačke doživjeli i proživjeli teniski tjedan na Paliću upitali smo ih nakon jednog od završenih treninga.

Laurentz Sehermann, učesnik: »Sedam godina igrati tenis i redovito pohađam ovakve teniske kampove. Tjedan dana na Paliću mi je bilo prekrasno, a posebno su me dojmila brojna drveća pokraj terena i ljepota kluba u kojem smo imali svakodnevnice treninge. Bilo je ponekad malo naporno, ali i vrlo zabavno.

Hotelski smještaj i cijeli program kampa je bio odličan i volio bih se još jednom vratiti.«

Alessandro Mara, kirurg: »Od svoje osme godine redovito igrati tenis, ali zbog brojnih poslovnih obveza koristim svaku slobodnu priliku naći se na terenu. Ovaj teniski kamp mi je pružio mnogo zadovoljstva i zbilja sam uživao biti njegovim sudionikom. Palić mi se izuzetno dopao, kao i grad Subotica koji smo tijekom jednog slobodnog dana organizirano posjetili. Osobito sam zadovoljan odličnim restoranima i mogu reći kako je hrana vrlo ukusna, pa sam uživao u domaćim delicijama. Izbor Palića za ovogodišnji

teniski kamp bio je pravi pogodak.«

Barbara Herzog, stomatologinja: »Prvi puta sam u Srbiji i jako su ugodni dojmovi koje sam stekla tijekom tjedan dana boravka na Paliću. Priroda je izuzetno lijepa, a i vrijeme nas je odlično poslužilo.

Teniski program je bio dobro i smisleno organiziran, a između sportskih programa imali smo mnogo vremena za šetnju, kupanje u hotelskom bazenu, izlaske i obzirom kako sam prvi put na jednom ovakvom kampu mogu reći kako mi je uz odlične trenere i zanimljive treninge zbilja bilo jako dobro.«

Dražen Prčić

Dalibor Križanović

Laurentz Sehermann, Barbara Herzog i Alessandro Mara

Veselin Rakočević, prvi s desna

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merковиć i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 17. do 23. travnja

17. TRAVNJA 1903.

Umro je **Ivan Jese Kujundžić**, franjevac, profesor filozofije i prozaik. Pisao je pripovijesti s izrazitom socijalnom potkom, crtice iz vojničkog života te tekstove drugih sadržaja. Rođen je 23. listopada 1842.

17. TRAVNJA 1986.

Subotičanki **Lujzi Mihalčić** (93), u Židovskoj općini uručena je izraelska Medalja pravednika. Ovo visoko odličje zaslužila je time što je u vrijeme prisilnog odvođenja Židova u Geto, a zatim u koncentracijske logore u Njemačkoj lipnja 1944. prihvatila i skrila malodobnu djevojčicu **Miru Adanju** i spasila joj život.

18. TRAVNJA 1964.

Premинуo **Albe Vidaković**, skladatelj, muzikolog, sveučilišni profesor, regens chori zagrebačke katedrale, osnivač Instituta za crkvenu glazbu, koji danas nosi njegovo ime. Nakon školovanja u Rimu, od 1946. godine djeluje u Zagrebu. Najznačajniji je zgovornik reformirane crkvene glazbe i njezina povratka izvorima. Napisao je veliki broj liturgijskih skladbi i drugih djela. Rođen je u Subotici 1. listopada 1914.

18. TRAVNJA 1981.

Samo osam dana nakon okončanog popisa, priopćeni su zbirni podaci: Subotička općina ima 154.008 stanovnika, a sam grad 100.245 žitelja. Oni žive u 56.300 kućanstava, od toga gradskih – 38.855. raspoložu s 56.300 stanova, od kojih u gradu ima 36.855 stanova ili kuća.

19. TRAVNJA 1963.

Pokopan je veleposjednik, istaknuti javni djelatnik, suradnik NOP-a, ministar u Vladi NR Srbije, **Lajčo Jaramazović**. Na svom salašu je tijekom II. svjetskog rata izgradio veliku ilegalnu bazu, u njoj je skrivao i opskrbljivao borce Subotičkog partizanskog odreda. Iz nje je u brojne diverzantske akcije polazio potkraj ljeta i u jesen 1944. do oslobođenja Subotice.

19. TRAVNJA 1969.

U sklopu posjeta Vojvodini, u Subotici je boravio predsjednik SFRJ **Josip Broz Tito** sa suradnicima. Čelnici našega grada i Bačke Topole upoznali su predsjednika države s aktualnim problemima društveno-političkog, privrednog i kulturnog života žitelja ovoga kraja.

20. TRAVNJA 1943.

Rođen je **Vlatko Dulić**, filmski, televizijski i kazališni glumac i redatelj. Pravo je studirao u Beogradu, a glumu na zagrebačkoj Akademiji dramskih umjetnosti. Glumačku karijeru započnje u zagrebačkom kazalištu Gavella, a kasnije djeluje i u drugim hrvatskih teatrima. Ostvario je veliki broj likova na sceni, koje su zapazili gledatelji i stručna kritika.

20. TRAVNJA 1946.

Rođen je **Vojislav Sekelj**, spisatelj, publicist i nakladnik. Objavio je dvadesetak knjiga pjesama, romana, kritika i dr. Zbirka pjesama *Rič fali*, pisana bačkom bunjevačkom ikavicom, doživjela je više izdanja. Bio je ravnatelj *Glasa ravnice*, a kasnije (travnja 1994.) pokreće dvotjednik *Žig*. Dobitnik je više

književnih i drugih nagrada i priznanja.

21. TRAVNJA 1771.

Umro je **Luka Čilić**, franjevac, profesor filozofije, čelnik visokih škola u Budimu, jedno vrijeme kustos Franjevačke provincije Bosne Srebrene, plodan pisac. Autor je više djela i Filozofskog priručnika, Rođen je neutvrđenog dana i mjeseca 1707. godine.

21. TRAVNJA 1830.

Umro je **Grgur Čevapović**, franjevac, doktor filozofije, predavač na teološkim učilištima, gvardijan u nekoliko samostana, provincijal, spisatelj. Pisao je na ikavsko idiomu i latinskim jezikom. Rođen je 1785. godine.

21. TRAVNJA 2007.

U HKC *Bunjevačko kolo* predstavljen je *Bezdan*, prvi roman mlade subotičke spisateljice **Željke Zelić** objavljen nakladom NIU *Hrvatska riječ*. O djelu su govorili: mons. **Andrija Anišić**, **Milovan Miković**, **Zvonko Sarić** i **Zvonimir Perušić**.

22. TRAVNJA 1912.

U Bačkom Bregu rođen je **Ante Jakšić**, pjesnik i prozni pisac, suradnik *Klasja naših ravni* i drugih uglednih književnih časopisa. Nakon završenog studija u Zagrebu predaje hrvatski jezik i književnost u Travniku, Tuzli, Osijeku, Slavonskom Brodu, Subotici, Karlovcu i Zagrebu. Premda darovit i plodan lirski pjesnik i majstor soneta, Jakšić je od 1945. s nastupom razdoblja socijalističkog realizma prešućen od književne kritike zbog njegova kršćanskog svjetonazora. Umro je 30. studenog 1987. godine.

22. TRAVNJA 1983.

Na tribini Otvorena knjiga (Radničkog univerziteta) gostovao je poznati novinar, publicist iz Zagreba **Stevo Ostojić**. On je s prisutnima razgovarao o svojoj knjizi *Javni dnevnik*. Novinarsku karijeru je započeo 1945. godine u Uredništvu ondašnjeg dnevnika *Hrvatska riječ*.

23. TRAVNJA 1743.

Ukazom **Marije Terezije** potvrđen je ugovor sklopljen između predstavnika Magistrata novooslobođene varoš Szent Mária (Sveta Maria, Subotica) i Kraljevske komore Ugarske da je ovo mjesto, dotadašnji Subotički vojni šanac, steklo status Povlaštene slobodne kraljevsko-komorske varoši. Drukčije, izdvojen iz sklopa Potiske vojne krajine i prešao pod civilnu upravu.

23. TRAVNJA 1987.

Umro je književnik **Balint Vujkov**, po struci pravnik. Najveća zasluga mu je što je gotovo 57 godina sakupljao, obrađivao i komentirao prozno narodno stvaralaštvo podunavskih Hrvata, osobito Bunjevaca, na cijelom teritoriju nekadašnje SFRJ, zatim Austrije, ČSSSR, Mađarske i Rumunjske. Do smrti mu je objavljeno više od dvadesetak knjiga, posthumno gotovo isto toliko. Rođen je 27. svibnja 1912.

23. TRAVNJA 1996.

U društvo književnika Vojvodine primljeni su: **Viktorija Aladžić** (r. **Vujković Lamić**), **Lazar Francisković**, **Laura Kovač**, **Boško Krstić**, **Snježana Rončević** i **Ante Vukov**, autori poznati po svojim pjesničkim, proznim i esejističkim ostvarajima.

POGLED S DRUGE STRANE: STVARNOST I SUBJEKTIVNI OSJEĆAJ SIROMAŠTVA

Većini ne dospijeva za najnužnije

Svakodnevni i najrašireniji osjećaj o teškom materijalnom statusu stanovnika, ono što najčešće čujemo u razgovorima i komentarima, sve što i sami promišljamo i proživljavamo u plaćanju računa i neophodnim kupovinama za potrebe kućanstva, potvrdili su i pokazatelji najnovije Ankete o prihodima i uvjetima života

s »presipanjem iz šupljeg u prazno«, jasno je iz podataka kako je ovo bezmalo opći osjećaj koji vlada oko nas i u nama.

BROJNIJA OBITELJ, VEĆA NEIZVJESNOST

Anketa o prihodima i uvjetima života provodi se jednom godišnje u sklopu prikupljanja

čine dvije odrasle osobe s troje ili više uzdržavane djece.

Uzorkom je u anketi obuhvaćeno 6.055 kućanstva, odnosno 16.220 osoba starijih od 16 godina. I među njima je 68 posto ispitanika iznijelo svoj subjektivni osjećaj kako vrlo teško ili teško »sastavlja kraj s krajem«, dok ih 27 posto to čini »s izvjesnim teškoćama«. Stopa subjek-

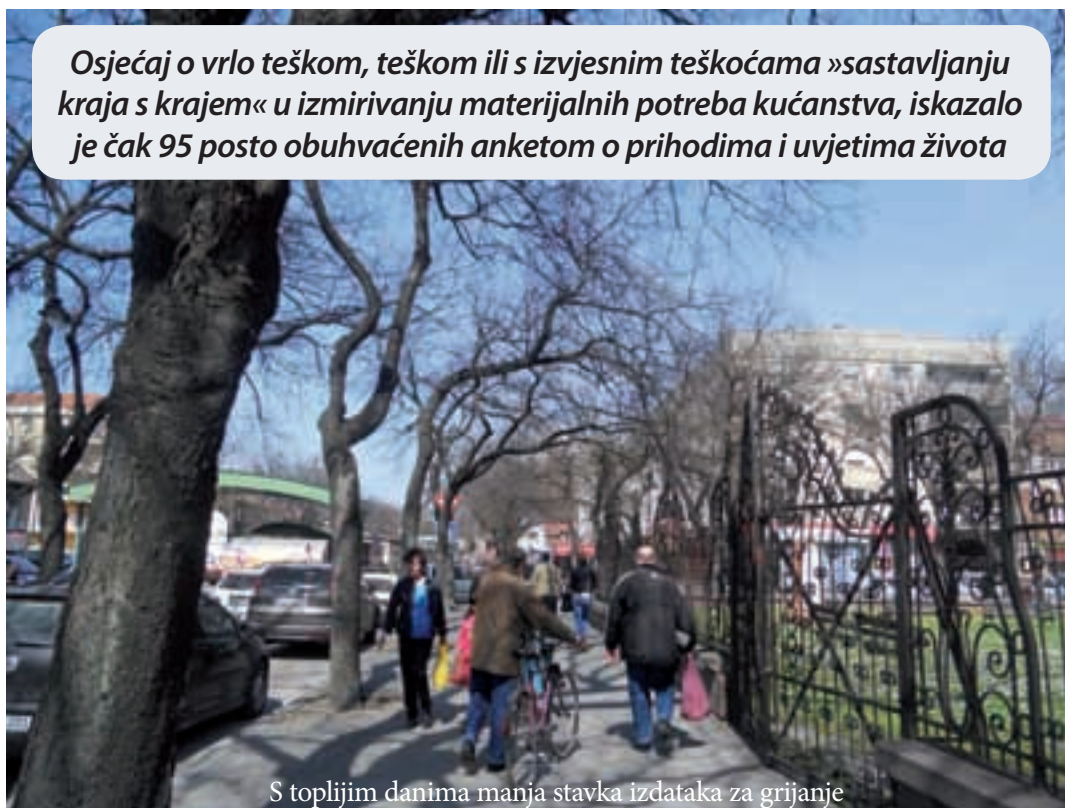
NEMA VIŠE REZERVU

Vrlo je zanimljiv popis pokazatelja materijalnih uvjeta koji utječu na kvalitetu života kućanstva, na temelju čega se izračunava stopa materijalne uskraćenosti. Stavke su sljedeće: nemogućnost kućanstva priuštiti adekvatno grijanje; priuštiti perlicu; automobil; svim članovima kućanstva tjedan dana odmora izvan kuće bar jednom godišnje; priuštiti neočekivani trošak u iznosu od 10.000 dinara koji bi bio plaćen iz proračuna kućanstva; telefon; televizor u boji; nemogućnost kućanstva priuštiti meso ili ribu u obroku (ili njihovu vegetarijansku zamjenu) svakog drugog dana; kašnjenje s plaćanjem rente, rate za stan ili drugog kredita ili komunalnih usluga za stan u kojem kućanstvo boravi.

Od devet navedenih stavki, postojanje tri označava materijalnu uskraćenost kućanstva, a ako ih je najmanje četiri označava izrazitu materijalnu uskraćenost. Stopa materijalne uskraćenosti (tri stavke ili više njih) ustanovljena je kod 44 posto anketiranih kućanstava. Pri tome je najviše onih koja ne mogu priuštiti tjedan dana odmora izvan kuće (68 posto), a svako drugo kućanstvo (50,7 posto) ne može priuštiti neočekivani trošak u iznosu od 10.000 dinara! Dakle, rezervi i ušteđevina »za svaki slučaj« polovica kućanstava više nema. A time ni novca za neplanirane popravke aparature u kući, nenadane troškove liječenja, putovanja, bilo kakve izdatke mimo uobičajenih. Oko 17 posto izjavilo je kako ne može priuštiti ni adekvatno zagrijavanje stana, što je jedan posto više nego godinu dana ranije.

Katarina Korponaić

Osjećaj o vrlo teškom, teškom ili s izvjesnim teškoćama »sastavljanju kraja s krajem« u izmirivanju materijalnih potreba kućanstva, iskazalo je čak 95 posto obuhvaćenih anketom o prihodima i uvjetima života

S toplijim danima manja stavka izdataka za grijanje

koju je proveo Republički zavod za statistiku. Subjektivni osjećaj o materijalnom statusu vlastitog kućanstva tamnih je boja: 35 posto anketiranih izjasnilo se kako vrlo teško »sastavlja kraj s krajem«, 33,4 posto koristi izraz »teško«, 27 posto »s izvjesnim teškoćama«. U maloj skupini koja se o mogućnosti kućanstva »sastaviti kraj s krajem« izjašnjava riječima lako, prilično lako i vrlo lako našlo se ni 5 posto anketiranih. Ako se nad troškovima, računima i u kupnji mučite

podataka radi izračuna pokazatelja o siromaštvu, socijalnoj isključenosti i uvjetima života i smatra se istraživanjem od posebnog značaja, zasnovanog na standardiziranoj metodologiji Europske unije. Prema dobivenim rezultatima stopa rizika od siromaštva ili socijalne isključenosti u 2014. godini iznosi 43,2 posto, pri tome stopa rizika od siromaštva je 25,6 posto. U riziku od siromaštva najviše su nezaposleni, a kada se promatra prema tipu kućanstva to su ona koja

ativnog siromaštva predstavlja subjektivni osjećaj ispitanika o teškoćama s kojima se suočava njegovo kućanstvo u nastojanju izmiriti nužne troškove uzimajući u obzir ukupna primanja tog kućanstva. Skoro tri četvrtine anketiranih navode kako troškovi stanovanja znatno opterećuju proračun kućanstva, jedna četvrtina iznosi to opterećenjem u izvjesnoj mjeri, dok je tek 1,8 posto odgovora »ne opterećuju ga (proračun) uopće«.

U SUBOTICI ODRŽAN FORUM O ORGANSKOJ PROIZVODNJI I ZAŠTITI ŽIVOTNOG OKOLIŠA

Slabo partnerstvo države i nevladinog sektora

Nije poznat način kako doći do željenih sredstava za rješenje pitanja zaštite okoliša, na kojoj Europa toliko inzistira

Ukoliko želi ispuniti sve uvjete koji pred nju budu stavljeni kada započnu pregovori o pristupu Europskoj uniji, Srbija će, kao država, zacijelo u nevladinom sektoru morati imati mnogo jačeg partnera nego što je to do sada (bio) slučaj. Ali, ukoliko ubuduće želi biti mnogo jači partner državi nego što je to do sada (bio) slučaj, nevladin sektor će morati mnogo više poraditi na svojoj organizaciji i međusobnom povezivanju.

Iako službeno nisu izgovoreni, ovo bi se sigurno moglo nazvati jednim od zaključaka na nedavno održanom forumu u Subotici, čija je tema bila *Zelenija i pravednija zajednička poljoprivredna i politika zaštite životnog okoliša*. Prvi stav iznijela je **Ivana Simić** iz Nacionalne asocijacije za razvoj organske proizvodnje **Serbia Organica**, a drugi pokrajinski tajnik za urbanizam, graditeljstvo i zaštitu životnog okoliša **Slobodan Puzović**.

PROBLEM IMPLEMENTACIJA DOGOVORA

Ivana Simić, zapravo, samo je sublimirala mišljenje nevladinih organizacija iz ovog sektora, a koji se tiče primjedaba da na nedavnom screeningu u Bruxellesu, na kom je bilo riječi o poljoprivredi, u državnom izaslanstvu nije bilo nijednog njihovog predstavnika. Uvažavajući njihove primjedbe Puzović je – kao jedini iz Vojvodine (!) na istom skupu – iznio podatak da samo u Vojvodini ima registriranih 1.315 nevladinih organizacija koje prema pokrajinskoj admi-

nistraciji nastupaju uglavnom samostalno. On ih je zbog toga pozvao da se prvo sami organiziraju i naprave asocijaciju koja će delegirati svoje predstavnike u razgovoru s predstavnicima države.

U rijetko kada viđenom pomirljivom i samokritičkom tonu dijalogu između predstavnika države i nevladinog sektora Ivana Simić je uvažila osnovanost Puzovićeve primjedbe, ističući kako je svjesna rascjepkanosti (uglavnom zbog parcijalnih interesa) nevladinog sektora, ali i ukazala na to da kada se i dogode rijetki primjeri dogovora o suradnji s državom najveći problem predstavlja njihova implementacija. Sve to, kako je navela, kao posljedicu ima veoma nerazvijenu oblast organske proizvodnje u Srbiji iako za nju ova država ima ogromne potencijale.

MRTVO SLOVO NA PAPIRU

Problem implementacije, sa stajališta zaštite životnog okoliša, primijetili su, kaže Puzović, i pregovarači iz Europske unije. Kako je naveo, tijekom pregovora o poglavlju 27 nitko iz Europske komisije nije sporio razmjerno dobro uređenu zakonodavnu oblast glede zaštite životnog okoliša u Srbiji, ali gotovo nitko nije propustio spomenuti da je to u praksi uglavnom mrtvo slovo na papiru. A stanje u ovoj oblasti, i bez toga da nam o tome govore Europljani, je, blago kazano, katastrofalno. Primjera radi, Puzović je naveo da bi Srbiji u narednih pet godina – dakle dok je još u fazi predpristupnih pregovora – za uređenje složene proble-

matike zaštite životnog okoliša trebalo čitavih 11 milijardi eura! Problem je, međutim, u tome što u istom razdoblju za istu problematiku iz fondova Europske unije može računati tek na oko milijardu i pol eura. Kako se god gledalo na ove brojke, jasno je da bi država sama trebala osigurati ostalih 9,5 milijardi, ali je osnovno pitanje: iz čega? Dodatni problem, smatra Puzović je i taj što je, dolaskom novih (najnovijih) vlasti, ukinut republički Fond za zaštitu životnog okoliša u kog se godišnje slijevalo oko 7 milijardi dinara. Kako tih sredstava više nema, a jedna od pretpostavki je da je najveći dio završio u krpljenju socijalnih rupa, jednostavno nije poznat način kako doći do željenih sredstava za rješenje pitanja zaštite okoliša, na kom Europa toliko inzistira.

Jedan od svjetlijih primjera na forumu tiče se Grada Subotice. Kako je rekao voditelj Odsjeka za poljoprivredu **Grgur Stipić** Skupština grada će na prvoj sjednici usvojiti Akcijski plan razvoja organske poljoprivrede na teritoriju Subotice, koji će – kako je rekao – biti usklađen s nacrtom (!) Nacionalnog plana, ali i s lokalnom Strategijom razvoja poljoprivrede (od 2013. do 2022.). Kao najvažniji cilj on je istaknuo da je u planu povećanje površina pod organskom proizvodnjom za čitavih 25 posto. Ipak, kako nije spomenuo i potrebno vrijeme prelaska s konvencionalne na organsku proizvodnju, ove se riječi prije mogu tumačiti kao lijepe želje nego li ostvariv cilj.

Z. R.

Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, Odsjek za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, Gradske uprave Subotica, temeljem članka 10 i članka 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Službeni Glasnik RS br. 135/04, 36/09) daje sljedeće:

OBAVJEŠTENJE

Nositelj projekta MASTERPLAST YU Subotica, Ferenc Bodrogvarija br. 172 podnio je zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš Projekta Izgradnja proizvodne hale, rekonstrukcija, dogradnja i prenamjena zgrade u pomoćni objekat katastarskoj parceli 25044/3 ko Stari grad, u okviru postojećeg kompleksa proizvodnje termoizolacijskih materijala.

Podaci i dokumentacija iz zahtjeva nositelja projekta mogu se dobiti na uvid u prostorijama Gradske kuće (II. kat, soba 226), radnim danom od 10 do 12 sati u periodu od 17. 4. 2015 do 27. 4. 2015.godine

Svi zainteresirani u navedenom roku mogu izvršiti uvid u dokumentaciju i dostaviti svoje mišljenje u pisanoj formi na adresu Gradska uprava, Odsjek za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj – Trg slobode br.1, Subotica, a vezano za potrebu izrade Studije o procjeni utjecaja na životni okoliš predmetnog projekta.

MEDIJI, RAT I PROPAGANDA

U svakom ratu istina je prva žrtva

Mislim da ne postoji jedna istina, možda samo kao ideal kojem se teži.

Nemoguće je jednu istinu izdefinirati ali je važno doći do konsenzualne istine, kaže Davor Marko

Ratovi 90-ih na području bivše Jugoslavije bili su i ratovi propagande, gdje su mediji, koristeći specifične tehnike, metode i terminologiju, opravdavali ispravnost sukoba iz vlastite političke i nacionalističke vizure. Na taj način su kovali vlastitu »istinu«, i nudili je svojem narodu.

»Svaka vlada želi kontrolirati medije u ratno vrijeme da bi osigurala javnu potporu za svoje ratne ciljeve. Ukoliko je neopodno, vlada će lagati i medijima da bi postigla kontrolu«, započeo je **Davor Marko** predavanje Kako se kalio rat? Uloga medija u konstruiranju i prikazivanju ratova u Srbiji, Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini održanom 14. aprila u Modernoj Galeriji Likovni susret.

SLIKA ŽRTVE

Jedna od prvih i najvažnijih stvari u širenju propagande, posebno u situaciji kada se s jednom državom raspada i njena ideologija koja je do tada bila integrativna, jeste kreiranje nove, nacionalne, mitovima i simbolima iz prošlosti podupirane ideologije. Za tako nešto poželjno je stvoriti osjećaj nepravde, u kojoj smo »mi« žrtva, a »oni« ili »drugi« su zločinci. To podrazumijeva kreiranje slike sebe, odnosno svog naroda ili zajednice, kao ugrožene i kao žrtve. »Da bi to uradio moraš imati jasno definiranog neprijatelja. Da bi neprijatelj izgledao što strašniji koristi se određena terminologija koja je zastrašujuća, eksplicitna i obiluje jezikom mržnje. Na kraju, koristi se simplifikacija, a to znači da se pojednostavljuju stvari da bi ih svi mogli razumjeti i osjetiti jezu od tog neprijatelja«, priča Marko.

U knjizi *Rat je počeo na Maksimiru* autori su identificirali tri ključne faze u pripremi medija za rat: ustanovljenje nacionalističke doktrine, kreiranje diskursa i stvaranje medijske arene za rat riječi i uvođenje govora mržnje. Uz stvaranje patriotskih fronta u medijima pod kontrolom režima, nezavisni i opozicioni mediji nastojali su biti kontrateža. »U Srbiji su to bili *Radio B92, Radio Indeks, Studio B, ANEM*, u Hrvatskoj najpoznatiji *Feral Tribune, Danas*, ali i *Novi list*, dok su u BiH to bili *Dani, Slobodna Bosna, Radio Zid*, i naravno – ratno *Oslobođenje*«, rekao je Marko.

PRAVILA IGRE

U pripremi za rat medijima postoje dva aspekta, jedan je tehnički, a drugi sadržajni. Razlika u propagandi tijekom ratova 90-ih bila je u kontekstu, sadržaju, intenzitetu i namjerama.

»U Hrvatskoj smo imali linčovanje javnih osoba poput **Mire Furlan** u članku *Težak život lake žene* objavljenom u tjedniku *Globus*. Bili su i novinari koji su vrlo jasno pokazivali svoju spremnost za medijski rat. Tome svjedoče i izjave sa početka 90-ih, **Dunje Ujević** s HRT-a: »Spremna sam lagati za Hrvatsku«, i **Marinka Božića** iz *Slobodnog Tjednika*. »Ja sam za Hrvatsku spreman biti razapet kao Isus na križu«. U BiH su postojali mediji koji su željeli održati ideju o građanskoj BiH, kao što su *JUTEL* i *Oslobođenje*, odnosno TV Sarajevo na samom početku rata«, nastavlja Marko. »Bošnjački nacionalni identitet nastaje 93. godine, na Drugom bošnjačkom kongresu na kojem je odlučeno o nazivu Bošnjaci i tada dolazi do radikalne upotre-

be medija, formiraju se magazini poput *Ljiljana* koji se koristi za kampanju protiv svega multietničkog u Sarajeva, napada na nemuslimanske intelektualce, bosanske patriote«. U Srbiji, moralo se uvjeriti građane da je rat opravdan, ispravan i da su Srbi žrtve. RTS je ostao zapamćen kao primjer, par excellence, režimskog propagandnog medija. Uz rame RTS-u bili su dnevni list *Politika* kao i *Večernje novosti*, dok je režim tolerirao komercijalne medije koji su ljude uljuljkivali u bezbrižnosti nudeći im »lagane« sadržaje poput turbo-folka i raznih serija.

tražili te bebe ili njihove grobnice. Ipak toga nije bilo. Ali ispri-ka RTS-a dolazi nakon nekoliko dana potrage za bebama i kolektivnog ludila, a to nema isti efekt kao prvobitna vijest«, zaključio je Marko.

MULTIPERSPEKTIVNOST

I na samom predavanju je bilo jasno da ne postoje iste verzije istine o zbivanjima 90-ih. Reagirana publike su pokazala da je naše društvo veoma podijeljeno u razumijevanju rata. »Mislim da ne postoji jedna istina, možda samo kao ideal kojem

»Primjeri s RTS-a, s bacanjem djece lavovima, zaklanom djecom u Vukovaru, to su stvari koje jako zastrašuju, pogotovo kad ih publika ne vidi. Nitko nije vidio lavove koji su pojeli djecu, nitko nije vidio leševe te djece, a ljudi i dan danas o tome pričaju. Potom je potrebno te priče stalno ponavljati. I ono što je najznačajnije, ukoliko je prva zastrašujuća vijest dovoljno zastrašujuća, niti jedan demanti ne može da izbriše onaj prvobitni učinak koji ta objava ima. To je primjer i s vukovarskim bebama. Novinar *Reutersa* je objavio vijest da je u Vukovaru pronađeno 40 leševa beba. Mediji iz Srbije su to prenijeli, novinari RTS-a su na terenu

se teži. Nemoguće je jednu istinu izdefinirati ali je važno doći do konsenzualne istine. To je kad se ljudi dogovaraju oko nekih činjenica. Tako su bliže nečemu što se može zvati zajednička istina«, zaključio je Marko, koji ipak snažno osuđuje period 90-ih i smatra kako bi svi u Srbiji trebali znati što se tada dešavalo i da izgrade kritičan otklon prema tom periodu. Za njega je, kao i za većinu mladih, taj period bio formativan, i tek kada je imao prilike putovati intenzivno van Srbije i svjedočiti o posljedicama te propagande u drugim zemljama, shvatio je koliko je važno o ovome i dalje javno diskutirati.

Tatjana Ljubić

SLAMARSKA RADIONICA U ORGANIZACIJI ŠOKAČKE GRANE

Slikom smo *svit obašli*

Već na prvoj radionici, a Šokci su to nazvali seminarom slamarske umjetnosti, prijavilo se dvadesetak polaznika

Prošloga je tjedna u Osijeku održana slamarska radionica u organizaciji Šokačke grane za koju je pokazalo zanimanje 20-tak Šokica i Šokaca. Uvod u umjetnost bunjevačkih Hrvatica sa sjevera Bačke dala je **Kristina Kovačić** iz Tavankute. Prikazan je detalj iz filma **Branka Istvančića** *Od zrna do slike*, koji je ovjenčan brojnim nagradama od Zagreba, Siska i Trsata do Bara, Beograda, Bukurešta, Dablina, Montreala, Praga i Rima. I Kristina je započela lijepu slamarsku priču naslonjenu na ovaj izvrsni uradak njihovog sumještanina, ali i na jednom od najboljih hrvatskih dokumentarnih filmova, Somborca **Ive Škrabala** *Slamarke divojke* snimljen još davne 1970. godine i prikazan u Tavankutu za 25. obljetnicu Hrvatsko kulturno prosvjetnog društva *Matija Gubec*, 1971. godine.

ZADIVLJEN SVIJET

Jeste, pohvalila se Kristina, Bunjevke su doista začele tu lijepu umjetnost, a sve je počelo s *Dužijancom*, najljepšim običajem bunjevačkih Hrvata vezanim za žetvu i novi kruh, koji se i danas održava i ta se tradicija prenosi s koljeno na koljeno svjedočeći o opstojnosti hrvatske nacionalne zajednice. »Još na Dužijanci, dok su se risari kupali u znoju lica svog, risaruše su znale isplesti *vinac* pa i prsten *divojački* ili druge ukrase od slame. Na inicijativu slikara **Stipana Šabića** nastala je ova umjetnost, a prvu je sliku napravila **Ana Milodanović**. I tako sve do današnjih dana, a slike

su bunjevačkih Hrvatica običle *svit*. I naravno, zadivili smo *svit*«, hvali se Kristina, ali i *svit* je zadivio nas, priznala je, kada je prošle godine u Tavankutu održan Svjetski kongres slame i kada su puno mogli naučiti od Kanadana, Francuza, Rusa, ali i obratno.

Kristina je pohvalila članove Šokačke grane i zadovoljna

upletenog materijala, jer što ga je više, slika je vrijednija i bogatija.

»KROĆENJE« SLAME

Jelena Dragić, tajnica je Šokačke grane i glavni »krivac« za promociju bunjevačke umjetnosti u Šokadiji, kaže da je poznanstvo sa Kristinom započelo je prije par godina na Koloniji u

grane, a što se slame tiče, vidjela ju je samo na poljima. Sada, kada je vidjela ove divne uratke, oduševila se. Kaže da voli izazove, ogledala se u mnogim ručnim radovima tako poznatim diljem Šokadije, pa je ovo za nju novi početak. Već je napravila čestitku, upravo završava ukrašavanje uskrasnog jajeta slamom i zadovoljna je svladanim.

je koliko su postigli u samo dva dana. Ono što je najvažnije, naučili su »ukrotiti« slamu, a onda samo treba mašte, vještih prstiju i vremena. Što se zanimanja za njihovu umjetnost diljem Hrvatske tiče, bili su do sada na raznim stranama, od Belog Manastira, Osijeka, Vinkovaca, Ernestinova do Pirovca i Biograda na Moru, a spremne su se odazvati uvijek kada ih pozovu. Sa *Šokačkom granom* kane nastaviti suradnju, jer mogućnosti su neslućene glede tehnika, a danas su najljepše slike u 3D tehnici, s dosta

Ernestinovu: »Kako je suradnja Šokačke grane i udruga bunjevačkih Hrvata i institucija počela još danom osnutka, smatra da je došlo vrijeme da ih educiraju i poduče što se sve može raditi sa slamom, jer im to odlično ide od ruke, a u Tavankutu se slama piše velikim slovom. Evo, već na prvoj radionici, a Šokci su to nazvali seminarom slamarske umjetnosti, zanimanje je dosta dobro i prijavilo se dvadesetak polaznika.«

Marija Hajduković iz Osijeka nova je članica Šokačke

Nastavit će svakako kod kuće pa dokle stigne, makar do naredne slamarske radionice. I **Hrvoje Takač** je oduševljen novotarjom. Prvi puta je s članovima Šokačke grane i kani popuniti pristupnicu i učlaniti se. Jedini je muškarac na radionici, ali Šokci su česti sudionici brojnih radionica Šokačke grane, u kojima, u okviru projekta Šokački suvenir Osijeku. Inače slika već godinama i član je udruge Likar u Osijeku pa će mu novi izazov i nove tehnike dobro doći.

Slavko Žebić

U SOMBORU PROMOVIRAN ZBORNIK S REŠETARSKIH SUSRETA PJESNIKA

Čuvari hrvatske riječi

Književno-likovno društvo *Rešetari* iz Rešetara predstavilo je na književnoj večeri u Hrvatskom domu u Somboru Zbornik pjesama hrvatskih pjesnika koji žive u dijaspori *Između tijela i snova*. U Zborniku, koji je tiskan za XVII. Rešetarski susret pjesnika, objavljeno je osamdesetak pjesama autora iz svih dijelova svijeta koji pišu na hrvatskom jeziku.

Promocija Zbornika priređena je u nedjelju, 12. travnja, a organizator je bio HKUD *Vladimir Nazor* i literarna sekcija ove udruge. »Rešetarski susret pjesnika je susret hrvatskih pjesnika iz iseljeništa i naših članova. Želimo na ovaj način očuvati hrvatski jezik među iseljeništvom diljem svijeta. Rekao bih da uspijevamo u tome, jer je pjesme poslalo više od 200 autora iz svih dijelova svijeta, a suradnju imamo s Hrvatima iz 35 država. Za ovu godinu već imamo najavu dolaska pjesnika iz Argentine, Perua, Australije«, kaže **Ivana De Villa**, predsjednica KLD *Rešetari*. Želja udruge iz Rešetara je da potakne pisanje i čitanje na hrvatskom jeziku. »Prošle godine smo u Rumunjskoj u mjestu Lupak osnovnoj školi gdje se uči hrvatski poklonili 300 knjiga na hrvatskom. Također smo u Mađarskoj u Čavolju poklonili 300 knjiga. U petom mjesecu posjetit ćemo Slovačku i Devinsko novo selo gdje ćemo također uručiti knjige na hrvatskom«, kaže predsjednik rešetarske udruge i dodaje da su redoviti sudionici Rešetarskih susreta pjesnika i pjesnici iz Sombora i Novog Sada, a posebice ga raduje suradnja sa desetak mladih hrvatskih pjesnika iz Sonte, Monoštora, Sombora, Subotice.

Snježana Josipović, voditeljica književne sekcije 292 KLD *Rešetari* kaže da se kod domaćih pjesnika više vodi računa o kvaliteti, dok se kod pjesnika iz dijasporipak značaj pridaje tomu što ljudi čuvaju svoj materinji jezik i što pišu na hrvatskom. »Drago mi je što iz dijasporip stižu i radovi za dječje zbornike, što govori da naši ljudi, bez obzira na to što žive tisućama kilometara daleko i što su otišli prije mnogo godina čuvaju materinji jezik«, kaže Josipovićeva. O radovima objavljenim u Zborniku govorio je jedan od izbornika, član društva književnika Hrvatske **Ivan Slišurić**.

Tijekom promocije Zbornika čule su se pjesme pjesnika iz Rešetara, Sombora i Udruge *Stanislav Preprek* iz Novog Sada, a sudjelovala je i Pjevačka skupina Slavča KLD *Rešetari* kao i *Nazorovi* pjevači uz pratnju mladih tamburaša. »Poseban je doživljaj biti dio Rešetarskih susreta pjesnika na kome supruga i ja sudjelujemo već čitavo desetljeće i za nas je to najvažniji događaj u godini«, kaže pjesnik i pročelnik literarne sekcije *Nazora* **Antun Kovač**.

Suradnja *Rešetara* i *Nazora* traje već nekoliko godina, a počelo je s dramskom sekcijom da bi se kasnije pridružili i pjesnici. »To je jedan veliki značajan susret pjesnika. Prvo je to bio susret pjesnika naivaca, ali danas imamo i priznatih pjesnika i akademaca. Znači čast je imati odabranu pjesmu i sudjelovati na ovom susretu pjesnika«, riječi su **Marije Šeremešić**.

Z. Vasiljević

TJEDAN U BAČKOJ

Namet namet stiže

Još se ni tinta nije osušila na mom tekstu o zapuštenim kanalima kad eto meni »čestitke«, ni manje ni više već iz Porezne uprave. Logički, vi se sada pitate kakve veze imaju zapušteni kanali, Porezna uprava i ja. E, pa izgleda da imaju. Barem tako tvrde poreznici u svome Rješenju po kome pod prijetnjom prinudne naplate imam rok od 15 dana da platim naknadu za odvodnjavanje za 2013. i 2014. godinu i to za građevinsko zemljište. Nije da ja neću da platim, ali za mene je tu sporno nekoliko stvari.

Prvo pitanje je kakav je sada to novi namet, jer do sada se tako nešto plaćalo nije. Drugo, kako to u četvrtom mjesecu 2015. godine stiže rješenje za pretprošlu i prošlu godinu i to sve pod prijetnjom prinudne naplate. Treće, kakva se to naknada za odvodnjavanje plaća kada na spornom građevinskom zemljištu nema ni šanca, a kamoli šanse da suvišak vode odatle stigne do meliorativnih kanala. I četvrto, zašto nemamo pravo žalbe, već se svi mi koji imamo nešto kazati glede ovog novog i neočekivanog nameta upućujemo na upravni spor, jer je ovo rješenje konačno! I na kraju gdje uvijek mene prvo nađu, jer koga god da sam pitala takvo rješenje nije dobio. Da paradoks bude veći čak ni suvlasnik na istom građevinskom zemljištu, za koji je meni uredno stiglo rješenje za koje je odbrojanje do prinudne naplate već teče, nikakvu obavijest o obvezi plaćanja nije dobio.

Ali vratimo se onomu da je rješenje konačno i da prava žalbe nema. Još jednom se pokazalo i dokazalo ono – šuti i plaćaj. Plaćaj taksu na brojilo trošio ili ne trošio struju, plaćaj taksu na vodomjer, plaćaj taksu na sustav daljinskog grijanja bila ili ne sezona grijanja, i plaćaj i plaćaj. Sada nešto razmišljam zašto mi ne bi kao i država obznaneli da smo u krizi i da ne možemo trošiti više nego što imamo i da ćemo svoje obveze (čitaj državne namete) plaćati onoliko koliko i kada možemo. A kada bude bolje, a kažu uskoro će, e onda ćemo i mi uredno plaćati sve što moramo.

I da se vratim na početak priče i novi namet koji očekuje sve vlasnika makar i jednog četvornog metra građevinskog zemljišta. Revoltirana pozvala sam svoje kolege iz lokalnog tjednika, a oni mi rekoše da tu temu baš rade, ali jedino što su uspjeli dobiti kao objašnjenje iz Porezne uprave je kratko birokratsko citiranje zakona (to valjda znamo i sami pročitati) bez ikakvog daljeg objašnjenja. U prijevodu ne pitaj ništa i plaćaj. Ali dokle?

Z. Vasiljević

PROLJETNA SJETVA U SRIJEMU

Kukuruz najzastupljeniji na oranicama

U Srijemu je i službeno počela ovogodišnja proljetna sjetva, a sjetva šećerne repe je već nekoliko dana u tijeku

Prevlažno zemljište i visoke podzemne vode, u nekim općinama u Srijemu, sprječavale su srijemske ratare da završe pripremne radnje za proljetnu sjetvu. Ljepši proljetni dani, koji su počeli prošlog tjedna, potjerali su ratare u njive, tako da je sada proljetna sjetva u punom jeku. Kao i ranijih godina, na srijemskim oranicama bit će najzastupljeniji kukuruz, međutim većina poljoprivrednih proizvođača ne planiraju proširiti proizvodnju, jer kako kažu već sada su financijski iscrpljeni pa će im biti teško osigurati sredstva za sjetvu jer su i sjemenski materijal i repromaterijal, znatno skuplji u odnosu na prošlu godinu. Zbog toga poljoprivrednici iz Srijema kažu da će ove godine biti teško naći ekonomsku računicu, a uglavnom će sijati kukuruz i soju i to više za svoje osobne potrebe.

SMANJENJE POVRŠINA POD ŠEĆERNOM REPOM

Prema podacima iz Srijemske gospodarske komore za proljetnu sjetvu u Srijemu je ostalo 179.455 hektara, budući je jesenas zasijano 59.275 hektara. Prema riječima **Vladimira Vlaovića**, generalnog tajnika Srijemske gospodarske komore, najviše površina u Srijemu bit će pod kukuruzom, oko 119.910 hektara, što je jedan posto više nego prošle godine: »Na drugom mjestu je soja koja će zauzeti površinu od 25.565 hektara, što je za 14 posto

više u odnosu na prošlu godinu. Kod šećerne repe planiramo smanjenje površina jer su prošle godine šećerane prekršile dogovor – ugovorena cijena šećera s poljoprivrednim proizvođačima bila je oko 4,5 dinara po kilogramu, da bi je šećerane smanjile na 4 dinara po kilogramu. Sve to odraziti će se na smanjenje površina pod repom za oko 15 posto u odnosu na prošlu godinu, pa će biti zasijano 12.250 hektara«, ističe Vlaović. Slična situacija je i sa suncokretom za koji je isplanirano 7.610 hektara, što je za 12 posto manje nego prošle godine. Sjemenski kukuruz zauzet će površinu od 1.300 hektara, povrće oko 5.050 hektara, krmno bilje 3.415 hektara, duhan 2.740 i ostale kulture 1.320 hektara, što je ukupno 179.455 hektara. Površine zasijane sojom bit će veće u odnosu na prethodnu godinu za 14 posto zbog dobrih prošlogodišnjih prinosa i solidne cijene. Što se tiče pšenice, ozimog ječma i tritikala, zasijano je 59.275 hektara, od čega je 52.338 hektara pod pšenicom. Preporuka poljoprivrednim proizvođačima je da što hitnije završe prehranu pšenice nitratnim gnojivima, kao i da obrate pažnju ima li štete od poljskih miševa

HITNO PRIPREMITI ZEMLJIŠTE

S obzirom na to da će najveće površine u Srijemu biti zasijane kukuruzom, stručnjaci savjetuju poljoprivrednike da prilikom

izbora hibrida vode računa o krajnjoj namjeni tog kukuruza. Sezonu sjetvenih radova polovicom ožujka počela je šećernom repom, potom suncokretom, a u travnju se siju kukuruz i soja. **Vladimir Marić** savjetodavac u Poljoprivrednoj stručnoj službi u Srijemskoj Mitrovici kaže da je ova godina specifična zbog čestih kiša i niskih temperatura zraka za ovo doba godine. On

savjetuje da treba imati zastupljene ranije i kasnije sorte zrenja, kako kukuruz ne bi ušao u istom razdoblju u fazu nalijevanja zrna. Također, pozornost treba obratiti na gustoću i dubinu sjetve: »Jako je važna priprema zemljišta za kvalitetnu sjetvu. Poljoprivredni proizvođači trebaju najprije pripremiti zemljište tako da bude dobro usitnjeno i da se stvore optimalni uvjeti za klijanje i nica-

17. travnja 2015.

nje. Također, preporučio bih proizvođačima da iskoriste svaku priliku da počnu sezonu sijanja poljoprivrednih kultura. Sjetvu treba početi s kasnijim grupama zrenja, a kako se ona bliži kraju, tako treba preći na ranije», ističe Marić.

VEĆI GUBITAK NEGO DOBITAK

Na srijemskim njivama, paori već uveliko rade. Kako kažu uglavnom siju kukuruz, uglavnom kako bi prehranili stoku, jer neke bolje ekonomske računice nema: »Sjetvu smo tek sada počeli jer zbog vremenskih prilika nismo mogli ranije. Koliko će trajati opet zavisi od vremena. Najviše ćemo sijati kukuruz i nešto soje, većinu za sebe, a tek nešto uslužno. Najavljena je teška

godina, zato ni ne očekujem previše, više sijem ove kulture kako bih hranio svinje i imao za svoje osobne potrebe«, kaže nam poljoprivrednik iz Srijemske Mitrovice **Slobodan Nikić**. Mnogi od srijemskih ratara, plaše se što će biti sutra jer je kako kažu takva trenutna situacija u agraru. Obitelj **Borković** iz Platičeva, bavi se uzgojem ratarskih i povrtlarskih kultura. Kako navode, moraju svaštariti kako bi negdje gubili, a negdje dobivali. Kako god, srijemski paori se nadaju boljim vremenskim uvjetima u odnosu na prošlu godinu. Toplije vrijeme i visoke temperature, pogodovat će sjetvi kukuruza i soje koje će biti najzastupljenije kulture u Srijemu ove godine.

Suzana Darabašić

»Seljak je gladijator koji se stalno bori, a u toj borbi više gubi nego što dobiva. Kritičan sam prema situaciji u agraru, ali sam istovremeno i samokritičan jer smo i mi seljaci krivi za ono što nam se dešava u agraru. Trebali smo formirati svoju stranku i da se u parlamentu borimo za svoje interese, da se tamo čuje glas seljaka«, kaže nam poljoprivrednik Nikola Borković iz Platičeva.

17. travnja 2015.

TJEDAN U SRIJEMU

Razvoj

Iz Srijema ovoga tjedna lijepe vijesti – u Vrdniku su na prvoj konferenciji Lokalne akcijske skupine *Fruška gora – Dunav*, gdje su općine Srijemski Karlovci, Beočin, Irig, Šid i Bačka Palanka potpisale protokol o suradnji u oblasti održivog razvoja. Potpisivanjem su se članice obvezale da će aktivno raditi na ravnomjernom razvoju Fruškogorske-dunavske regije. U ime iriške općine Protokol je potpisao predsjednik općine **Stevan Kazimirović**, Beočina predsjednik općine **Milan Šobić**, Srijemskih Karlovaca zamjenik prvog čovjeka općine **Rajko Marinković**, Šid predsjednik **Nikola Vasić**, a Bačke Palanke predsjednik općine **Aleksandar Dedovac**. Svečanosti je nazočio i **Miloš Šešlija** ispred Pokrajinskog tajništva za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo, kao i gosti iz Lokalne akcijske skupine *Baranja* iz Republike Hrvatske, predstavnici grada Doboja, kao i članice LAS-a *Fruška gora – Dunav*. Cilj ostvarenja Lokalne akcijske skupine ogleda se u čvršćem povezivanju članica, odnosno privrednika, poljoprivrednika i javnih službi, a potpisivanjem protokola članice su se obvezale da će aktivno raditi na stvaranju zajedničkog okvira u cilju osnaživanja, održivosti i razvoja Fruškogorske-dunavske regije, kao i da će poticati i omogućiti sve razvojne aktivnosti u okviru međupćinske suradnje. Predstavnici Lokalne akcijske skupine *Baranja* tom prigodom su istaknuli da su spremni pružiti svaku pomoć koja novoformiranom LAS-u bude trebala te im prenijeti iskustava koje su u svom radu imali članovi baranjske Lokalne akcijske skupine. Susjedi su tom prilikom izrazili nadu da će članice uspjeti u svemu što su naumili jer su, kako su rekli, LAS-ovi u svijetu nezaobilazna stvar. Podršku su članice Lokalne akcijske skupine dobile i od Pokrajine, čiji predstavnici su tom obećali da će novoformiranom LAS-u pokrajinska administracija nastojati da se što prije uključi u već postojeći sustav te da će sprovođenje udruživanja i stvaranja lokalnih planova biti od izuzetne važnosti za razvoj sredina iz kojih dolaze.

Predstavnici gradova Vojvodine izrazili su nadu da će ih zajednički rad u Lokalnoj akcijskoj skupini dodatno zbližiti. Tom prilikom i predsjednik općine Šid izrazio je nadu da će prekogranična suradnja omogućiti da se dođe do dodatnih sredstava koja bi se uložila u razvoj šidske općine. Iskreno se nadam da će se te riječi i obistiniti.

S. Darabašić

DUGA TRADICIJA DRAMSKOG AMATERIZMA

Život na daskama u Sonti

Čudna šuma

pjevački zbor i dramsku sekciju. S djecom je priredio mnoge predstave, radio je **Nušića**, **Kočića**, ali i manje poznate autore, prilagođavajući ih dobi svojih glumaca. Usadio je mnogim generacijama učenika neizbrisivu ljubav prema dramskom amaterizmu. Jedan od njegovih neizbježnih sudionika predstava bio je i kasniji pisac dramskih tekstova i voditelj dramske sekcije KPZH Šokadija **Ivan Andrašić**. »Učitelj Joza Tomašev je probudio i u punoj mjeri rasplamsao moju dječjačku ljubav prema kazalištu. Najupečatljivije se sjećam prilično zahtijevne predstave *I moj otac je pošten čovjek*, a isto tako i dana kad nas je vodio na predstave u somborsko kazalište. To su za nas bili pravi blagdani. Nakon odlaska u somborsku gimnaziju nisam više radio s njim i to mi je još

Sjećanja najstarijih Sončana sežu i na godine prije II. svjetskog rata. Po njihovim kazivanjima, istina ne baš preciznim, da se zaključiti kako su u ovom selu još tada pripremane i održavane kazališne predstave. Niti jedan od kazivača ne sjeća se imena glumaca, jedino znaju da su ih pripremali učitelji iz tadašnje pučke škole. Od prvih godina po svršetku II. svjetskog rata do danas u Sonti je zabilježen kontinuitet rada dramskih skupina, kako u školi, tako i u omladinskoj organizaciji, kasnije i u mjesnim institucijama kulture.

ŠKOLA – RASADNIK TALENATA

Davno prije osnivanja mjesnih institucija kulture, koje su danas nositelji kazališnog amaterizma, »na daskama« se živjelo vrlo intenzivno. Već od samog polaska u osnovnu školu učitelji su obraćali veliku pozornost na darovitu djecu i uključivali ih u

rad sekcija, među kojima je bila i dramska. Jedna od prvih uspješnih voditeljica školske dramske sekcije bila je učiteljica **Ivanka Popić**. S darovitom djecom radila je od pedesetih godina prošloga stoljeća u školskoj dramskoj sekciji. Veliki broj polaznika njezine sekcije danas više nije među živima, a nažalost, u to vrijeme nije bilo snimanja predstava, a fotografiralo ih se vrlo rijetko. Srećom, ostalo je sačuvano nekoliko fotografija koje najobjektivnije svjedoče o njihovom radu i izgledu, a jednu nam je ustupila sudionica predstave *Čarobna šuma*, rodom Sončanka, danas žiteljka Subotice, likovna umjetnica **Katarina Mandić**. Na fotografiji su učenici iz Sonte, članovi tadašnje dramske sekcije. Za rad s djecom učiteljica Ivanka je prilagođavala tekstove, radila s glumcima, osmišljavala kostime i kulise, pa čak i ugovarala nastupe, ne samo u okolnim nego i u udaljenijim mjestima. Današnjom terminologijom

rečeno, bila je dramaturg, redatelj, scenograf, kostimograf i producent predstava svoje sekcije. »Od prvog razreda osnovne škole bila sam članica dramske sekcije. Radili smo s užitkom, ne znam koliko smo predstava pripremili. Neizmjerio me raduje što i danas među Sončanima postoje entuzijasti poput moje bivše učiteljice Ivanke i što je taj kazališni duh, bilo u školi, bilo u KUDovima, opstao do današnjih dana«, kaže Katarina Mandić. Učiteljica Ivanka Popić bila je samo jedna u nizu onih koji su u amaterski kazališni život Sonte unijeli svoju dušu, a dramsku sekciju vodila je sve do odlaska iz sela. Njezinim odlaskom rad na njegovanju pučkog kazališta nije obustavljen. Dramsku sekciju je preuzeo popularni učitelj **Joza Tomašev**. Ovaj svestrani kulturni djelatnik, rodom iz Berega, ostavio je na sončanskoj pozornici neizbrisiv trag. Svirao je violinu, a u pjevanju mu nadaleko nije bilo ravna. Vodio je školski

Moja mama je klinceza

I knez je pofalijo

dugo nedostajal«, kaže Andrašić. Poslije učitelja Tomaševa, vrlo uspješne predstave sa školskom dramskom sekcijom radio je i nastavnik **Boško Boškov**, čija je svakako najjača i najigranija predstava bila *Izbiračica* autora **Koste Trifkovića**. Poslije odlaska Boškova iz Sonte i više školskih reformi rad kazalištaraca se preselio u omladinsku organizaciju i KUD-ove.

KAZALIŠNI AMATERIZAM U INSTITUCIJAMA KULTURE

Učitelj Joza Tomašev, istinski zaljubljenik u »daske koje život znače« nije se zadovoljavao samo radom u školskoj dramskoj sekciji, radio je i sa skupinom koja je djelovala pri Omladinskom domu u Sonti. tu su zabilježeni mnogi uspjesi, a stariji Sončani i danas se sjećaju najuspješnijih predstava iz onih vremena, *Karlova tetka*, *Kletva*, *Šokica*. Od osnivanja OKUD-a **Ivo Lola Ribar** 1968. godine aktivirao se i u radu njihove dramske sekcije. Iza njega su u sjećanju Sončana ostale mnoge, za amaterske domete velike predstave, koje su pod njegovom redateljskom palicom pripremili obični mladi ljudi, koji su na raznim stranama zarađivali za kruh, ali su, poput njega i oni »na daskama« ostavljali srce i dušu, kroz svoje predstave vodili ljubav s publikom, za nagradu dobivali pljesak. Sedamdesetih i osamdesetih godina prošloga stoljeća u kazališni život Sonte na pozicijama redatelja uključili se i ljudi koji nisu pripadali prosvjetnom miljeu. U OKUD-u **Ivo Lola Ribar** neizbrisiv trag je ostavio **Đuro Grubješić**, koji je sa svojim glumcima svake godine pripremao novu predstavu, sve do osamdesetih godina. Grubješić je

isprofilirao i nasljednika, kasnijeg pročelnika dramske sekcije **Branislava Kuruca**. Iza Kuruca je ostala najizvođenija predstava ove udruge, *Šokačko prelo*, koju članovi OKUD-a i danas imaju na repertoaru, pod redateljskom palicom **Miloša Vodeničara**. Osnivanjem Kulturno prosvjetne zajednice Hrvata *Šokadija* 2002. godine u Sonti je zabilježen novi pomak na polju kazališnog amaterizma. Koncem godine aktivirana je dramska sekcija, a za pročelnika je postavljen **Ivan Andrašić**. Za razliku od prethodnika, Andrašić nije radio predstave afirmiranih autora. Sa *Šokadijinim* kazalištarcima radio je svoje autorske tekstove, u kojima je za pisanje replika rabio šokačku ikavicu stare akcentuacije. »Od osnovne škole do danas radio sam u desetak dramskih skupina različitih profila, a neizbrisiv pečat u mojem redateljskom radu ostavio je učitelj Joza Tomašev. Velika mi je čast što sa svojom ekipom uspijevam održati kontinuitet rada sončanskih kazalištaraca, a bit ću najsretniji kad iza mene iskrasno novo, mlađe ime, koje će taj niz nastaviti«, kaže Andrašić.

AKTIVNI OSNOVNOŠKOLCI

U OŠ **Ivan Goran Kovačić** od 2011. godine ponovno je

aktivna dramska sekcija. Stariji uzrast, okupljen u skupini *Ište pozor*, vodi profesor srpskog jezika **Nikola Dobrijević**, a mlađi profesorica razredne nastave **Jovanka Stepanović**. Ovo dvoje prosvjetnih radnika najnoviji su nastavljači kazališne tradicije Sonte. »Sve je počelo 2011. godine, tako što je ravnatelj škole **Zvonko Tadijan** odabrao moje odjeljenje za jednu emisiju na radio Apatinu. Tu emisiju smo jako dobro odradili skupa s glumicom **Mirjanom Štetić**, kojoj se jako dopalo ozračje u mojem odjeljenju, a to su sadašnji maturanti. Predložila je da uradimo jednu zajedničku predstavu, s tim što bi i mene educirala u tom radu s malim glumcima. Prva predstava nam se zvala *Škola talenata*. I djeca i ja smo učili od Mirjane, kazalište nam je ušlo pod kožu i tako je sve počelo. Publika nas je fantastično prihvatila i od tada radimo po dvije predstave godišnje. Došli su i uspjesi, nedavno smo se s predstavom *Moja mama je klinceza* autora **Save Škobića** plasirali na zonsku smotru dječje drame. Od rada u kazališnom amaterizmu ne namjeravam odustati, a iako mi je rad s djecom najdraži, željela bih se u ulozi redatelja okušati i u radu s odraslima«, kaže Jovanka.

K. P.

Povratak vinila

Unatoč novim glazbenim formatima (CD, MP3 i sl.), hiperprodukciji albuma i ubrzanom načinu življenja, dobre stare ploče i njihov topli analogni zvuk još uvijek nalaze svoju publiku. I ne samo to, prodaja popularno zvanih vinila posljednjih godina raste, a lane je dostigla 18-godišnji vrhunac (1,29 milijuna primjeraka). Prema novim podacima, ove godine će biti uvećana za 70 posto.

U prilog ovome govori i Dan prodavaonica ploča (Record Store Day) koji je utemeljen 2007. godine i koji se obilježava treće subote u travnju. Dan prodavaonica ploča ove se godine obilježava sutra, u subotu 18. travnja, a u ovom globalnom događaju sudjelovat će i prodavaonice iz više gradova u regiji – Beograda, Zagreba, Ljubljane...

Treba spomenuti i to da je kao rezultat velikog interesiranja za ovakav format konzumiranja glazbe, britanska kompanija za službene top-liste ovih dana pokrenula prvu tjednu listu vinil ploča.

Zbog loših ekonomskih prilika, a možda i zbog upitnih glazbenih trendova kojima smo u zadnja dva i pol desetljeća izloženi, u Srbiji ovaj trend nije mnogo primjetan. No, pravim posvećenika za koje je slušanje glazbe poseban ritual i događaj sam po sebi, a ne samo prateća podloga, ima. S druge strane, neki će reći da je posrijedi samo trend koji slavi jednu retro priču. Ljubiteljima vinila zamjeraju »ozbiljne« rasprave o specijalnim kolekcionarskim izdanjima, kvaliteti 180-gramskih i 220-gramskih vinila, vizualnom rješenju omota... Čak je i jedan od suosnivača Rough Trade trgovačkog lanca (poznatog po prodaji ploča), izjavio kako misli da velike izdavačke kuće streme k vinilu jer je to postalo moderno.

Bilo kako bilo, činjenica je da ploče, kao i knjige, novine ili 2D filmovi, usprkos pojedinim predviđanjima, nisu otišli u povijest. Prepoznatljivo pucketanje ploče još se može čuti u domovima diljem svijeta. Ono je poput putovanja brodom, nasuprot novim formatima »na jedan klik« i suvremenom svijetu kojemu se stalno žuri kao da je na mlazni pogon.

D. B. P.

Uskrсни koncert zbora Sv. Cecilija

Uskrсни koncert zbora Sv. Cecilija održan je 8. travnja u Franjevačkoj crkvi u Subotici. Bio je to 25. uskrсни koncert u Subotici kojim je dirigirala s. **Mirjam Pandžić**, voditeljica spomenutog zbora. Na repertoaru su bile tradicijske uskršne pjesme i šansone, u prvome dijelu uz orgulje, a u drugom dijelu uz Subotički tamburaški orkestar, koji je pripremio **Stipan Jaramazović**. Orkestrom je ravnala **Marijana Marki**, a kao volakna solistica nastupila je **Antonija Piuković**. Združenim zborom i orkestrom ravnala je s. Pandžić. Na programu su se tako našle skladbe **Bacha, Handela, o. Mariana Jajića, Krste Odaka, Albe Vidakovića** i drugih.

Pred kraj koncerta otpjevan je i himan *Tebe Boga hvalimo*, u zahvalu za četvrt stoljeća tradicije ovog uskrsnog koncerta. Prvi ovakav koncert na inicijativu s. Pandžić održan je 5. travnja 1991. godine u Sinagogi na kome su nastupili ženski i mješoviti katedralni zbor **Albe Vidaković** i komorni sastav učenika Muzičke škole u Subotici. Zbor Sv. Cecilija postoji treću godinu i redovito predvodi misna slavlja u Franjevačkoj crkvi u Subotici.

Ž. V.

Tavankutski gajdaš na smotri u Ilači

Tradicionalna, četrnaesta po redu Međunarodna smotra svirača tradicijskih glazbala održana je u subotu, 11. travnja, u Ilači (Hrvatska), a na njoj je nastupio i gajdaš **Augustin Žigmanov**, član HKPD-a **Matija Gubec** iz Tavankuta. Augustin je svoje prve sate sviranja na gajdama pohađao kod prof. **Edija Tajma**, na seminaru Bunjevačkog stvaralaštva u Tavankutu, da bi svoje umijeća nastavio uvećavati na Zimskoj školi hrvatskog folklora u Crikvenici. Iako je Augustin već imao nekoliko nastupa pred publikom, ovo je za mladoga gajdaša bilo prvo veće predstavljanje, gdje je imao prilike upoznati i druge tradicijske instrumente. »Gajde sviram od prošlog ljeta. U jednom trenutku sam shvatio kako sam jedan od onih koji čuvaju ovo tradicionalno glazbalo od zaborava zbog čega sam bio još sretniji. Da bi postigao što bolje rezultate svaki dan vježbam minimalno 20 minuta. U budućnosti planiram usavršiti sviranje gajdi i naučiti još nekoliko zaboravljenih glazbala koja su bila nekada pa skoro i dominantna, a danas se za njih ni ne zna da su postojala na ovim prostorima i da su se svirala u našem narodu«, kaže Augustin.

I. D.

17. travnja 2015.

Izaslanstvo ZHB Tin Ujević kod veleposlanika Markotića

BEOGRAD – Izaslanstvo ZHB Tin Ujević u sastavu **Stipe Ercegović**, **Predrag Babić** i **Aleksandar Alač**, bilo je 9. travnja na radnom sastanku u Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Beogradu, gdje ih je primio veleposlanik **Gordan Markotić**. Tijekom razgovora razmotrena su aktualna pitanja i problemi s kojima se susreću te udruge. »Kao ključni problem u radu Zajednice, apostrofirano je nedostatak prostorija za redovite aktivnosti udruge. Naglašeno je da slične probleme imaju i druge udruge Hrvata u Srbiji, te da će se veleposlanstvo aktivno baviti rješavanjem tih problema. Bilo je riječi i o planiranim aktivnostima ZHB Tin Ujević u tekućoj godini kao što su izrada *Leksikona znamenitih Hrvata Beograda*, te realizacija filmskih projekata o **Tinu Ujeviću** i **Josipu Slavenskom**«, navodi Stipe Ercegović.

CroArt-ova kolonija u Žedniku

ŽEDNIK – Žednička župa sv. Marka, koju vodi vlč. **Željko Šipek**, bila je u subotu domaćin slikarima HLU CroArt koji su u ambijentu župnog doma održali jednodnevnu likovnu koloniju. Na koloniji je nastalo desetak radova koji će svjedočiti o ovom susretu i krasiti prostorije župnog doma.

Izložba U zrcalu Zvonka Sarića i Viktora Jurige

SUBOTICA – Izložba vizualnih radova *U zrcalu* autora **Zvonka Sarića** i **Viktora Jurige** bit će otvorena večeras (petak, 17. travnja) u galeriji Otvorenog sveučilišta u Subotici, s početkom u 19 sati. Izložbu će otvoriti književnik **Boško Krstić**. U programu otvorenja sudjeluje grupa Wooden Ambulance.

Radni susret hrvatskih udruga kulture

SRIJEMSKA MITROVICA – Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata u suradnji s Hrvatskim nacionalnim vijećem priređuje redoviti radni susret s predstavnicima hrvatskih kulturnih udruga koji će biti održan sutra (subota, 18. travnja) u Srijemskoj Mitrovici, u prostorijama Hrvatskog doma, s početkom u 10.30 sati. Na susretu će biti riječi o sljedećim temama: Suradnja hrvatskih udruga kulture – stanje i perspektive (**Katarina Čeliković**); Održivost hrvatskih udruga kulture – primjeri dobre prakse (**Ladislav Suknović**) i Izazovi hrvatskog kulturnog amaterizma u Vojvodini – radionica (moderator **Tomislav Žigmanov**).

Proljetni koncert HKC-a Bunjevačko kolo

SUBOTICA – HKC *Bunjevačko kolo* priređuje proljetni koncert folklornog odjela, na kojem će nastupiti sve uzrasne skupine ovoga odjela, kao i članovi tamburaškog odjela Centra. Koncert će biti održan sutra (subota, 18. travnja) u dvorani HKC-a, s početkom u 20 sati. Osim domaćina, nastupit će i gosti iz Srijema. Cijena ulaznice je 300 dinara.

Prepekovo proljeće u Novom Sadu

NOVI SAD – Književno-pjesnička manifestacija *Prepekovo proljeće* bit će održana sutra (subota, 18. travnja) u prostorijama organizatora manifestacije HKUPD-a *Stanislav Prepek* (ulica Cara Dušana broj 4) u Novom Sadu. Početak je u 17 sati.

Promocije knjige Zdravka Odorčića u KCNS-u

NOVI SAD – Kulturni centar Novog Sada i Hrvatski kulturni centar Novi Sad organiziraju promociju zbirke ljubavne poezije **Zdravka Odorčića** *Čuvam te ispod kože* koja će se održati u nedjelju 19. travnja u Kulturnom centru Novog Sada (Katolička porta 5). Početak je u 19 sati.

Hrvatski nakladnici na Salonu knjiga

NOVI SAD – U sklopu 21. Međunarodnog salona knjiga u Novom Sadu, u ponedjeljak 20. travnja, bit će predstavljene i knjige u nakladi Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i NIU *Hrvatska riječ* iz Subotice. Predstavljanje će biti održano na centralnoj bini pokraj štanda izdavačke djelatnosti na jezicima nacionalnih manjina iz AP Vojvodine Pokrajinskog tajništva za kulturu i javno informiranje (Hala Master).

U 14 sati bit će predstavljene dvije knjige čiji je sunakladnik ZKVH – zbornik radova *Bunjevci u vremenskom i prostornom kontekstu* i znanstvena monografija *Tradicijska baština i etnokulturni identitet podunavskih Hrvata Bunjevaca*. O knjigama će govoriti: dr. sc. **Jasminka Dulić**, glavna urednica tjednika *Hrvatska riječ*, prof. **Ljubica Vuković Dulić**, kustosa Gradskog muzeja u Subotici i prof. **Tomislav Žigmanov**, ravnatelj ZKVH-a. Moderatorica je prof. **Katarina Čeliković**, menadžerica kulturnih aktivnosti ZKVH-a.

Nakon toga, u 15 sati bit će predstavljene knjige iz recentne nakladničke produkcije NIU *Hrvatska riječ*.

27 naslova u utrci za nagradu Emerik Pavić

SUBOTICA – Knjiška produkcija Hrvata u Vojvodini u 2014. godini broji 28 naslova, čiji su autori vojvođanski Hrvati, priopćio je u utorak, 14. travnja ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Tomislav Žigmanov**. Ujedno, predstavio je i povjerenstvo za nagradu, koje ove godine, temeljem donesene odluke, čini dr. sc. **Slaven Bačić**, dipl. iur., **Zvonko Sarić**, književnik i **Ljubica Vuković Dulić**, povjesničarka umjetnosti. Skladno njihovoj struci, dr. sc. Slaven Bačić kao predsjednik Povjerenstva više će pratiti znanstveno-publicistička djela, Zvonko Sarić književna djela, a Ljubica Vuković Dulić procjenjivat će vizualno-likovno oblikovanje.

Nagradu za najbolju knjigu godine, koja nosi ime središnje osobe hrvatske književnosti, znanosti i publicistike iz XVIII. stoljeća **Emerika Pavića**, ZKVH ustanovio je 2012. godine, u cilju pospješivanja sustavnoga pristupa valorizaciji aktualne knjiške produkcije među Hrvatima u Vojvodini.

Spas od zaborava

Istraživanje su proveli studenti Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu pod mentorskim vodstvom prof. dr. sc. Milane Černelić

Nakon terenskog istraživanja tradicijske baštine šokačkih Hrvata održanom prošle godine u Beregu, Monoštoru i Somboru, studenti Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, nastavili su etnološko istraživanje boraveći od 6. do 11. travnja u mjestima – Sonta, Bač, Vajska, Bođani i Plavna. Teme ovogodišnjeg istraživanja, koje su odabrali sami studenti, bile su raznovrsne i zanimljive: tradicijska arhitektura (**Dinko Vilić**), tradicijska prehrana (**Tin Đudajek**), vjerovanja (**Felina Bolanča**), etnomedicina (**Nikolina Rafaj**), vezanost za šumu i vodu (**Thomas Marku**), stari zanati (**Damjan Kozina Živić**), porodni običaji (**Gorana Ražnatović**), posmrtni običaji (**Branimir Cvrtila**), narodna nošnja (**Tomislav Augustinčić**) i uskrсни običaji (prof. **Milana Černelić**).

U sklopu istraživanja pod vodstvom prof. dr. sc. Milane Černelić, održan je i XXXVI. znanstveni kolokvij Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata na temu *Istraživanje tradicijske baštine*. Kolokvij je u srijedu, 8. travnja održan u Sonti a u četvrtak, 9. travnja u Baču.

OBILJE DRAGOCJENIH PODATAKA

Tijekom istraživanja u Sonti, priređenih u suorganizaciji ZKVH-a, KPZH Šokadija i Župe Sonta, devetero studenata pod mentorskim vodstvom prof. Černelić, obišlo je brojne kaziva-

če starije dobi, čija živa sjećanja sežu i do polovice prošloga stoljeća. Uz pomoć svojih vodiča **Ruže Silađev**, te **Ivana i Maje Andrašić**, ovaj dio istraživanja uspješno je realiziran. Tako prikupljene informacije o etnoarhitekturi, starim zanatima, običajima, vjerovanjima i još čitavom nizu segmenata iz svakodnevice, dragocjena su svjedočenja o nekadašnjem načinu života šokačkih Hrvata na području Sonte. Po riječima prof. Černelić istraživanja bi, zbog obilja dragocjenih podataka, mogla biti nastavljena u svibnju. U Sonti je u prostorijama Šokačkog doma, u srijedu održan i znanstveni kolokvij *Istraživanje tradicijske baštine*. Nazočne su pozdravili domaćin, predsjednik Šokadije **Zvonko Tadijan** i ravnatelj ZKVH-a **Tomislav Žigmanov**. Uvodničarka, prof. Černelić, govorila je o istraživanju tradicijske kulture općenito, u čijem je središtu stvarni život nekada i danas, te o čuvanju, njegovanju i oživljavanju izvornih običaja, zanata, vještina i o uključivanju mladih u projekte očuvanja tradicijske kulture. Nakon uvodnoga dijela razvila se opsežna rasprava u okviru spomenutih tema. Tijekom rasprave konstatirano je nepostojanje bilo kakvih zapisa i tradicijskom životu podunavskih šokačkih Hrvata, a nametnule su se i nove teme, koje nisu obuhvaćene ovim istraživanjem, a svakako bi trebale biti motiv za novi dolazak istraživača na ove prostore. Kolokvij je završen uz mali domjenak, koji je u biti bio prezentacija jednoga od lokalnih

etno-jela, a priredili su ga članovi KPZH Šokadija.

STRUČNO BILJEŽENJE

Kolokvij je sutradan održan u Baču, u Maloj dvorani Kulturnog centra. Ravnatelj ZKVH-a i voditelj kolokvija **Tomislav Žigmanov** istaknuo je ovom prigodom značajan doprinos prof. dr. sc. Černelić,

pod čijim se mentorstvom ovo istraživanje obavljalo, te upoznao nazočne o ciljevima i važnostima ovoga projekta.

»Mislim da nam svima treba biti velika čast što smo sudionici i dionici ovoga istraživanja jer će tradicijska baština i vas ovdje u Baču, svih šokačkih Hrvata biti bar u jednom dijelu otrgnuta od zaborava. Tim prije, što je za nas važno, jer su sada u

Prof. dr. sc. Milana Černelić kod kazivačice Marice Tolorić

ŠOKAČKIH HRVATA

nekim segmentima posljednji trenuci, da se ono što se naši najstariji sugrađani još sjećaju, na stručan način zabilježi«, rekao je Žigmanov te dodao: »Ovoga puta smo se opredjelili za istraživanje tradicijske baštine na ovom prostoru – što je ona, njezina vrijednost za nas, načini na koje se treba danas čuvati, revitalizirati – jer je to baština spram koje trebamo graditi vlastitu kulturu i odnos, da se ona zabilježi kako bi se što bolje sačuvala«.

NIŠTA BEZ KAZIVAČA I ISTRAŽIVAČA

Profesorica Černelić je podsjetila da su etnološka istraživanja bačkih Hrvata počela 2011. godine te, među ostalim, pojašnila mnoge detalje vezane uz ovu oblast i metodologiju rada: »Uvijek ističem da mi ništa ne bismo mogli napraviti bez istra-

živača i kazivača, jer je to uzajamni odnos. Da nije bilo tih kazivanja mi to ne bismo mogli učiniti... Mi danas nastojimo iz naših kazivača izvući što je moguće više podataka, osobito o onim običajima koji su već zamrli ili skoro zaboravljeni... Svjedoci smo da se u današnje doba vratila potreba kod ljudi za povratkom prirodi, prirodnom načinu života, tako da mnogi ljudi danas pribjegavaju raditi zemlju, vrt, ne kao oblik rekreacije, nego kao način privređivanja, novi stil života i potrebe da se nešto promijeni. Postoji način da dijelovi tradicijskog života i danas postanu način našega života. Postoji i težnja da se obnove stari običaji, obrti, rukotvorstvo... Putem etno kampova i likovnih kolonija trebalo bi uključivati najmlađe i upoznavati ih s tradicijom, običajima, raznim vještinama, te ih upoznavati kako su živjeli njihovi preci. Najvažnije je da mladi nauče vrednovati svoju kultur-

ZADOVOLJNI KOLIČINOM SNIMLJENOG I ZAPISANOG MATERIJALA

»Ovo nam je prvo iskustvo u sklopu prakse terenskog istraživanja. U svakom smislu ovo nam je bilo jedno vrlo ugodno radno iskustvo. Ostali smo u najpozitivnijem šoku: nismo se još ni navikli na ovakva gostoprimstva. Doista mislim da smo svih nas devetero nakupili toliko materijala, priča, slika i doživljaja i sada se trebamo vratiti u Zagreb i napraviti neku akumulaciju. Mislim da će ispasti više nego dobri radovi, a i sama inicijativa je pozitivna, jer smo u praksi osjetili ono što slušamo već niz godina. Ovo nam je stvarno dalo dobar poticaj i uvid u veliki značaj onoga čime se mislimo baviti«, kaže studentica

Nikolina Rafaj.

nu baštinu jer oni o tome ne znaju gotovo ništa... Naravno, ne obnavlja se kompletna baština, obnavljaju se određeni segmenti, ono što svaka sredina odabere kao karakteristično i što smatra nužnim da se odabere.«

Prije početka kolokvija u Baču, **Marija Vuković** je iner-

pretirala pjesmu *Molitva Stanke Čoban*, koja je potom u ime domaćina pozdravila goste i kazivače.

Organizaciju istraživanja u Baču pomogli su predstavnici postojećih hrvatskih udruga kao i svi župnici u toj općini.

I. Andrašić / Z. Pelajić

Pred Šokačkim domom u Sonti

Thomas Marku u domu Silađevih

ZVONKO SARIĆ O KULTURNOM IDENTITETU HRVATA U SRBIJI U POLITICI

Svi predsjednikovi Bunjevci

U Kulturnom dodatku beogradskog dnevnog lista *Politika* od 11. travnja ove godine, objavljeno je nekoliko tekstova na temu *Manjine i kulturni identitet*, a jedan od sugovornika bio je i **Zvonko Sarić**, naš kolega, zamjenik odgovorne urednice tjednika *Hrvatska riječ*. Osim njega o ovoj temi govorili su i sociologinja i predsjednica Beogradskog fonda za političku izuzetnost **Sonja Liht**, akademski slikar **Zoran Tairović**, književnik **László Végel** i državni tajnik u Ministarstvu prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja **Zoran Mašić**. Tekst novinarkе **Gordane Popović** naslovljen *Svi predsjednikovi Bunjevci* u kojem Zvonko Sarić govori o kulturnom identitetu Hrvata u Srbiji, donosimo u cijelosti:

»Za mene je multikulturalni ideal kada, na primjer, u nekom gradu u Srbiji odemo na koncert hrvatskog glazbenika **Darka Rundeka**, Vojvođanskog simfonijskog orkestra čiji je dirigent Hrvat **Berislav Skenderović**, ili srpskog benda *Partibrejkers* i da svi zajedno, znajući jasno i njihov i vlastiti nacionalni identitet, uživamo u toj glazbi, a da ja uz to znam u svakodnevnom životu da je ostvarivanje konkretnih prava konkretnih ljudi, pripadnika nacionalnih manjina, proaktivno od strane države u kojoj živim«. Ovako govori Zvonko Sarić, pjesnik, romanopisac, kritičar i esejist, pomoćnik i zamjenik glavne i odgovorne urednice u časopisu *Hrvatska riječ*, koji donosi teme iz života hrvatske manjinske zajednice u Srbiji. Sarić ističe da u ovom tjedniku teme iz oblasti kulture zauzimaju pet ili šest strana i da list istovremeno afirmira i kulturu čitanja. Kulturni identitet hrvatske manjine koja danas živi u Srbiji ostvaren je i očuvan

mukotrpno tijekom desetljeća, ističe Sarić, navodeći da u povijesti nije manjkalo neprilika i da su Hrvati s područja južne Ugarske još od sredine 19. stoljeća bili izloženi asimilacijskim pritiscima, koji su se nastavili i u Kraljevini SHS i Kraljevini Jugoslaviji, podvajanjem Hrvata u Bačkoj, tvrdnjama pojedinih srpskih političara da Bunjevci i Šokci nisu Hrvati, nego Srbi, Jugoslaveni ili »samo Bunjevci« i »samo Šokci«. »Ponovni pokušaj asimila-

cije dogodio se i u vrijeme Miloševićevog režima, plasiranjem teza, bez znanstvenih argumenata, da su Bunjevci poseban narod ili da su katolički Srbi, država je pomagala ustanove Bunjevaca koji su se izjašnjavali kao nehrvati, a sada imamo slučaj da ta politička opcija, Bunjevaca nehrvata, ima konkretnu i javnu podršku od strane aktualnog predsjednika Republike Srbije **Tomislava Nikolića**. Ne zaboravimo i da je devedesetih, onih

olovnih godina, uz prijetnje i nasilje, protjeran iz Srbije veliki broj istočnosrijemskih Hrvata«, navodi Zvonko Sarić. Činjenica je i to da su između dva svjetska rata u Bačkoj Hrvati osnovali veliki broj kulturnih i prosvjetnih udruženja s hrvatskim predznakom. Poslije Drugog svjetskog rata proradilo je Hrvatsko narodno kazalište u Subotici, otvoreni su razredi osnovne škole, kao i u gimnaziji na hrvatskom jeziku, uz dnevnik *Hrvatska riječ*, ali sve je ubrzo ukinuto. »Danas je značajno postojanje bogatog kulturnog naslijeđa u svim segmentima kulture i kvalitetne suvremene književne produkcije, ali postoje i problemi, kao što je nerazvijena kultura sjećanja, ali i slaba reprezentativnost naše manjinske kulture, zbog toga što smo u velikoj mjeri isključeni iz kulturnih scena, kako u Srbiji, tako i u Hrvatskoj, jer su ti prostori ekskluzivni po svojoj prirodi«, kaže Sarić, navodeći da za kulturni identitet ovdašnje hrvatske manjine veliku važnost ima i postojanje profesionalnih institucija (Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata

NOVI MODEL INTEGRACIJE PO ANGELI MERKEL

»Nakon što je na konferenciji podmlatka svoje konzervativne stranke Krišćansko-demokratske unije 2010. godine kancelarka SR Njemačke **Angela Merkel** izjavila kako je multikulturalizam mrtav, čime je naglasila da je, prema njenom mišljenju, važno uspostavljanje politike integracije useljenika, dakle manjinskih zajednica, danas je u opticaju i na djelu, a nasuprot segregativnoj politici multikulturalnosti, model integrativne politike multikulturalnosti, koji u stvari dovodi i do pojma interkulture komunikacije, koja se želi ostvarivati u Europskoj uniji. Ostaje nam da vidimo hoće li proklamovana integrativna politika multikulturalnosti i u Republici Srbiji postati relevantna politička agenda i službena politika«, kaže Zvonko Sarić.

i Novinsko-izdavačka ustanova *Hrvatska riječ*), kao i rad Hrvatskog nacionalnog vijeća. Hrvatski jezik je službeni jezik na području Subotice, Sombora, Srijemske Mitrovice, Šida i Apatina, a Statutom AP Vojvodine 2009. hrvatski jezik i pismo uvedeni su kao jedan od službenih jezika i pisama u tijelima i organizacijama APV. Postoji obrazovanje na hrvatskom u više osnovnih škola, kao i u subotičkoj gimnaziji, a tri emisije na hrvatskom emitiraju se na lokalnim radio-stanicama, kao i emisije na javnom servisu Radio-televizije Vojvodina, mada s malom minutažom. Sarić ističe da je sličnost jezika, srpskog i hrvatskog, dobra zbog razumijevanja i mogućnosti čitanja, ali da ona stvara i opasnost od nadvladavanja jezika većine, dakle asimilacije, što se, na primjer, ne dovodi u pitanje u slučaju mađarske nacionalne manjine. »Ipak, primjera marginalizacije ima pregršt. O problemima, ali i o postignućima hrvatske manjinske zajednice u srpskom medijskom prostoru vrlo malo se govori, gotovo ništa, pa čak ni onda kada, na primjer, u službeni posjet dolaze državni iz Republike Hrvatske, što jeste prilika za novinare da obrate pažnju i na konkretna manjinska pitanja. A ako se već piše o manjinama, dominantan je stereotipni diskurs, poput čestih tvrdnji o samogetoizaciji manjina, što nije točno«, tvrdi naš sugovornik i navodi dosta stvaralaca koji su pridonijeli afirmiranju identiteta hrvatske manjine u Srbiji, kao što su **Lovro Bračuljević** (18. stoljeće), **Ivan Antunović** i **Ambrozije Šarčević** (19. stoljeće), dr. **Matija Evetović**... U periodu poslije Drugog svjetskog rata na području književnosti važan je rad **Balinta Vujkova**, kao sakupljača i obrađivača hrvatskih narodnih djela, te književna djela **Lazara Merkovića**, **Jasne Melvinger**, **Petka Vojnića Purčara**, **Milovana Mikovića**, **Vojislava Sekelja**, **Tomislava Žigmanova** i **Mirka Kopunovića**.

H. R.

BOGOSLUŽJE I HODOČAŠĆE U BISKUPIJSKOM SVETIŠTU GOSPE TEKIJSKE

Oj Tekijska, Gospo sveta

Misno slavlje predvodio je vlč. Ivan Rajković

Poznatom hodočasničkom pjesmom *Oj Tekijska, Gospo sveta*, da si stoput zdrava, u subotu, 11. travnja, započela je još jedna sezona bogoslužja i hodočašća u Biskupijsko svetišće Gospe Tekijske.

Već iz pozdravnog govora ravnatelja Svetišća, vlč. **Stjepana Barišića**, nazočnima je dano do znanja da će i ovogodišnje *Tekije* na svoj način biti posebne te da je upravo započela treća odnosno posljednja godina pripreve za jubilej 300. obljetnice Tekijskog svetišta. Tom je prigodom, također, ravnatelj javno i jasno pozvao vjernike da, prema svojim mogućnostima, aktivnije sudjeluju i pomognu ravnateljstvu Svetišća u pripremi i realizaciji svih planova vezanih uz obilježavanje jubileja.

ULOGA BOGORODICE MARIJE

Uz ravnatelja Barišića, na misi koju je predvodio vlč. **Ivan Rajković** kao postdiplomac Srijemske biskupije na Papinskom lateranskom univerzitetu u Rimu, koncelebrirali su i preč. **Tomislav Kovačić**, dekan petrovaradinskoga dekanata i

preč. **Marko Loš**, župnik župe sv. Rok.

U homiletskim porukama predvoditelja Rajkovića zrcali se napose poruka da je uloga Bogorodice Marije u životu čovjeka neophodna, neizostavna i nezamjenjiva. Govoreći da je Marija i danas glasnik s neba, u vremenu »kada ljudi više ne žele vjerovati Bogu, ne žele vjerovati svjedocima, ne žele čuti Evanđelje« podsetio je kako Bog i u odsutnom trenutku šalje Mariju. Objašnjavajući da su ljudi od pamtivjeka obilježavali mjesta na kojima su osjetili Božju prisutnost i na kojima je Bog zaustavio nekakvo veliko zlo, dao je za primjer i Tekijsko svetišće, podsjećajući da »dok takva mjesta postoje i dok se ljudi tu opkupljaju, to je garant da se bezboštvo, neki fundamentalizam raznoraznih predznaka neće vratiti. Govoreći o potrebi svjedočenja vjere koju su vjernici-hodočasnici iskusili upravo u ovom svetišću, upozorio je kako »Vjera raste samo ako se dijeli, ako se svjedoči. Ono što je Bog meni učinio, ne mogu zadržati za sebe, jer nije samo za mene. Svjedočanstvo je važno i za vjeru drugih, da ih potakne, da ih ohrabri.«

OKRUGIĆEVE POPIJEVKE

Kako je bilo i najavljeno, po završetku mise uslijedila je promocija nosača zvuka (CD-a) s crkvenim popjerkama nekadašnjeg obnovitelja Tekijske crkve, plodnog književnika, povjesničara i skladatelja, **Ilije Okrugića Srijemca** (1827. – 1897.) U programu promocije sudjelovali su članovi dvadesetočlanog mješovitog pjevačkog zbora iz Novog Sada koji su pod ravnanjem **Vesne Kesić Krsmanović**, a uz orguljsku pratnju **Kornelija Vizina** iz Subotice, snimili u studenom prošle godine spomenute crkvene popijevke. Sažeti prikaz Okrugićeva glazbeno stvaralaštva dao je ravnatelj pjevačkog zbora i orguljaš Subotičke katedrale, **Miroslav Stantić** koji je, stavljajući akcent na njegove crkvene popijevke, napomenuo da »u nekoliko crkvenih pjesama Ilije Okrugića Srijemca možemo prepoznati motive nekih skladbi iz *Citare Octokorda* te pjesmarice oca **Marijana Jaića** što je česti skladateljski postupak pri skladanju u tom vremenu«.

Stantić je, također naglasio da je Okrugićeva popijevka *Oj Tekijska Gospo sveta* uvrštena i u službeni Liturgijski pjesmaricu *Pjevajte Gospodu pjesmu novu* čime je »potvrđena validnost melodijskog i tekstovnog podloška za liturgiju koje su već prije potvrdili crkveni glazbeni poput **Mate Leščana**, **Stanislava Prepreka** i oca **Izaka Špralje**«.

Na koncu izlaganja, ocijenio je da je ovo izdanje »jedan od koraka očuvanja izvornoga liturgijskog pjevanja koje se u kontinuitetu više od sto godina održalo u trima petrovaradinskim crkvama i ovome svetišću Gospe Snježne«.

P. Pifat

Obnovljen Vukovićev i Linzerov križ u tavankutskom ataru

Jedan od rasprostranjenih elementa sakralne baštine bunjevačkih Hrvata čine križevi krajputaši, koji potvrđuju duboko ukorijenjenu pobožnost onih koji su ih dali podići, ali jednako tako i onih koji ih danas, oštećene zubom vremena, ali i ljudskim nemarom, obnavljaju. Naime, zainteresirani pojedinci, sada već brojni, okupljeni oko neformalnoga pokreta *Bunjevački put križa*, već nekoliko godina unazad intenzivno rade na revitalizaciji oronulih i oštećenih križeva.

Na Mladi Uskrs, 12. travnja blagoslovljena su dva novoobnovljena križa u tavankutskome ataru: Vukovićev križ, koji se nalazi na putu prema Čikeriji te Linzerov križ na Bajskom putu.

Vukovićev križ stoji na putu koji razdvaja nekadašnju tavankutsku pustaru i istoimenu stranu Čikerijskoga polja. Podigao ga je od ružičastog mramora na svojem imanju **Pajo Vuković** s djecom 1917. godine. Prema sjećanjima Pajine kćeri i unuka križ je podignut kao znak zahvalnosti za uspješan financijski napredak obitelji. Do 1936. godine Vuković ga je sam održavao, a skrb o njemu preuzela su djeca do 1962. U vremenu nakon Drugoga svjetskog rata više je puta rušen, ali su ga vlasnici i vjernici okolnih salaša ponovno podizali. Jednom prigodom gornji dio križa je u potpunosti razbijen. Komade kamena koji je ostao vjernici su sklonili na jedan salaš, a dio su odnijeli u mjesnu plebaniju. Ostao je donji dio križa na kojemu je bilo zapisano: »U slavu Božju podižu Paja Vuković s dicom 1917.« Križ danas stoji blizu tavankutskih salaša.

Linzerov križ stoji na sjevernoj strani Šebešića, na osmom kilometru s južne strane Bajskoga puta. Supruga pokojnog **Vitusza Linzera** podigla je kameni križ 1898. godine. Križ i danas stoji na izvornom mjestu, na ulazu u salaš nekadašnjega Linzerovog posjeda, na brežuljku kojeg je okruživao drač, no on je šezdesetih godina sasječen. Godine 1975. križ je bio metom vandala kada je oboren izvorni INRI natpis na križu. No, na križu i danas stoji natpis: »Isten dicsőségére és s B.Sz. Mária tiszteletére emeltette özv. Linyer Vituszné 1989.« Oba ova križa te kratku povijest njihovoga nastanka bilježi dr. **Csúszó Dezső** u svojoj knjizi *Könyörgésünk színhelyei*, objavljenoj 2004. godine.

Nakon svete mise u tavankutskoj crkvi oba su obnovljena križa blagoslovljena. Blagoslov je, uz prisustvo koordinatora pokreta

Bunjevački put križa **Tomislava Žigmanova**, njegovih suradnika, vjernika i mještana tavankuta, vodio vlč. **Franjo Ivanković**, tavankutski župnik, koji je za sve one koji su pridonijeli obnovi ovih križeva priredio i prikladan domjenak.

I. D.

VIS Proroci u Stuttgart-u

Vokalno instrumentalni sastav *Proroci*, skupa sa svećenicima mons. dr. **Andrijom Anišićem** i vlč. mr. **Draganom Muharemom** bili su od 10. do 13. travnja gosti Hrvatske katoličke misije Stuttgart – Zentrum. Tom prigodom predstavili su svoj CD pod nazivom *Božje djelo*. Ovim susretom je također i završena korizmena akcija za prikupljanje pomoći za vrtić *Marija Petković*, kao i za franjevački samostan u Beogradu.

Na nedjelju Božanskog Milosrđa, predvodili su tri misna slavlja koje se slave na hrvatskom jeziku i to u crkvi St. Joseph, St. Hedwig i u crkvi St. Eberhard. Tom prigodom misno slavlje predvodili su subotički svećenici, a pjevanje na misi je predvodio spomenuti vokalno instrumentalni sastav. Nakon sv. mise uslijedilo je druženje s tamošnjim zborom, kao i mladima članovima Misije.

Suradnja koja je urodila plodom, nastala je prije godinu dana, prilikom posjeta fra **Zvonka Tolića** Subotici, nakon čega se rodila ideja o promociji CD-a, a u međuvremenu je pokrenuta i inicijativa sakupljanja pomoći za spomenute ustanove.

17. travnja 2015.

VIJESTI

Blagoslov Kalvarije u Bajmaku i obnovljenoga križa

U nedjelju, 19. travnja, nakon svete mise koja počima u 10.30 sati u crkvi sv. Petra i Pavla Apostola u Bajmaku, tamošnji župnik vlč. **Zsolt Bende** blagosloviti će početak obnove bajmačke kalvarije i križa krajputaša u mada-račkom ataru, čija je obnova završena ove godine u okviru programa *Bunjevački Put križa*.

Uskrsni koncert

Uskrsni koncer združenih zborova bit će održan 19. travnja u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske. Na koncertu će sudjelovati katedralni zborovi *Albe Vidaković*, *Sveta Terezija*, dječji katedralni zbor *Zlatni klasovi* i komorni zbor *Collegium musicum catholicum*. Zborovima će ravna-ti **Miroslav Stantić**, a za orguljama će biti **Kornelije Vizin**. Koncert počinje u 19 sati, a ulaz je slobodan.

Susret kod svetog Atuna

Mjesečni susret kod svetog Antuna bit će održan 24. travnja u blagovaonici kod franjevac u Subotici. Tema ovoga susreta bit će *Roditelji i odrasla djeca*. Kao uvodni-čari govoriti će pater **Zdenko Gruber** i **Dražen Prčić**. Početak je nakon večernje svete mise, u 18.15 sati.

Ž. V.

Piše: dipl. theol. **Ana Hodak**

U prvim nedjeljama nakon Uskrsa čitamo iz evanđelja o poteš-koćama učenika da prepoznaju Uskrsloga i prihvate ga. Zašto ga ne prepoznaju kada je to onaj isti Isus, njihov Učitelj? Zašto ga mi ne prepoznajemo i ne prihvaćamo iako ga susrećemo?

SUSRET UČENIKA I USKRSLOGA

Tek nekoliko dana od kako je Isus mučen i pogubljen na križu, dok su slike tog okrutnog događaja još uvijek svježije i žive u sjećanju učenika, a strah za život obuzima njihovo srce, jer su bili bliski Isusovi nasljedovatelji, Isus se živ pojavljuje pred njima. Kakvo zapanjujuće iskustvo! Zbunjenost, nevjerica i neka nova vrsta straha obuzele su njihova srca. Da, vidjele su žene prazan grob, ali to nije bio dovoljan dokaz da izazove vjeru u nešto novo i neočekivano kao što je uskrsnuće. Čovjek uvijek traži materijalne dokaze. Da bi neočekivano prihvatio želi se u to uvjeriti svojim osjetilima. Zato Isus nakon uskrsnuća dolazi među učenike i nudi im mate-rijalne dokaze kako bi rasprišio početne dojmove da je on neka utvara, duh, a probudio vjeru da je uistinu pobijedio smrt i stoji živ pred njima. Iz tog razloga Isus pokazuje rane, traži da ga dotaknu, jede pred njima, sve kako bi oni postali potpuno sigurni da je to doista On. Svjedočenje onih koji su ga susreli nije dovoljno, sve dok susret ne dožive osobno.

Prepoznati Uskrsloga

Šok Velikog petka još je bio prevelik, a ljudska logika teško je ustupala mjesto Božjoj. Zato Isus pokazuje tragove svojih rana kako bi svjedoke raspinjanja uvjerio da snaga Božjeg djelovanja izlazi iz uskih okvira ljudskih očekivanja, da smrt za Boga na znači kraj, nego novi početak. Po ranama učenici prepoznaju da pred njima stoji njihov Učitelj koji im je, dok je bio s njima, iskazivao ljubav koja je svoj vrhunac dosegla na posljednjoj večeri u činu predanja za njih: »Ovo činite meni na spomen!« Dvojici učenika iz Emausa upravo će te riječi otvoriti oči i oni će u stran-cu koji ih je putem pratio i pou-čavao prepoznati svog Učitelja, ali u novom obličju, u kojem ga njihove tjelesne oči nisu mogle prepoznati. No, prepoznale su ga oči vjere u trenutku kada je ponovio gestu svoje ljubavi. U tom susretu prepoznavanja uče-nici su stvorili most između Raspetoga i Uskrsloga, između prošlosti obilježene nasljedova-njem i budućnosti koja će biti obilježena svjedočenjem.¹ Tako je ovaj susret i prepoznavanje o ma vjere novi po tak koji izvire i napaja se na onomu o su do vjeli i vidjeli u susretu s Kristom.

NAŠ SUSRET S USKRSLIM

Kao što je učenicima bilo teško prepoznati Uskrsloga, isto je i nama. Mi znamo da je on uskrsnuo, ali često mislimo da nije s nama, da se s nama ne susreće. Međutim, problem je u našim krivim očekivanjima. Postajemo poput učenika koji razočarani odlaze u Emaus, jer se događaji s Isusom nisu odvijali onako kako su oni očekivali. »A mi smo mislili...« govore razo-

¹ Usp. Ivan DUGANDŽIĆ, *Osluškujući riječ*, Zagreb, 2006., 86-87.

čarano oni. To u njima stvara raspoloženje koje im priječi pre-poznati ostvarenje Božje volje i samog Uskrslog kada im se pri-družuje na putu. I u našim živo-tima često se događaju razoča-renja. U tim trenucima mislimo kako nas je Bog napustio. Vjera nam slabi te zaboravljamo na Božju ljubav i dobrotu. Tada nam pogled na stvarnost može pro-mijeniti jedino susret s Uskrslim, srce nam može zapaliti jedino njegova riječ. Tako je bilo s onom dvojicom iz Emausa, a kasnije će biti i s ostalim Isusovim učenici-ma. Susret s Uskrslim i nama širi horizonte, mijenja kut gledanja i pomaže da milosno Božje dje-lovanje prepoznamo i u tre-nucima u kojima se iz ljudske perspektive čini da Njega nema.

Ali, gdje ćemo susresti Uskrslog, gdje će njegova riječ zapaliti naše srce? U euharisti-ji! U njoj Uskrslu dolazi susre-sti se s nama, u njoj svaki put susrećemo živog Isusa, slušamo njegovu riječ, a kroz zajedničko blagovanje bivamo osnaženi da živimo vjeru, svjedočimo je i k euharistiji privodimo druge koji u njoj nisu prepoznali susret s Uskrslim. Crkveni Oci nas uče da je euharistija »izvor i vrhunac svega kršćanskog života« (LG 11). Na njeno slavlje se okuplja-mo kako bi posvjedočili svoju vjeru i kako bi je osnažili, kako bi iskazali salvu svome Bogu i kako bi ga susreli. Ona je tre-nutak susreta, trenutak kada oči vjere bivaju otvorene i sposobne spoznati da je u kruhu, u riječi, u našem zajedništvu prisutan Krist koji je za nas umro na križu i treći dan uskrsnuo. Zato smo i mi pozvani biti navjestitelji uskrslog Krista i riječima i djelima, da svijet prepozna u nama one koji se s njim redovito susreću.

MINI INTERVJU: LJUDEVIT VUJKOVIĆ LAMIĆ, FILATELIST

Počeo sam još kao malo dijete

Ljubav prema poštanskim markama naslijedio sam od svog oca

Jedan od najpoznatijih subotičkih filatelista je jamačno **Ljudevit Vujković Lamić**. Kako sam kaže pasiju sakupljanja poštanskih maraka naslijedio je od svog oca, **Ljudevita starijeg**, i njegovo druženje s klaserima i albumima traje više od šest decenija.

Je li istina da ste se filatelijom počeli praktično baviti još kao malo dijete?

Istina je. Bilo je to danas davne 1942. godine kada sam bio tri i pol godine, tata je u postelji sređivao svoje marke, a kako sam bio pokraj njega upitao sam ga što je to. On mi je pojasnio, dao mi jednu marku u ruku i zainteresirao sam se. Poslije sam sjeo za stol, tata je donio nekoliko albuma i počeo mi davati prve poduke o filateliji.

Kada ste napravili prvi svoj filatelistički album?

Član subotičkog filatelističkog društva sam postao prvog kolovoza 1950. godine, a prva serija maraka koju sam počeo samostalno sakupljati bila je iz svijeta sporta.

Koja kolekcija maraka vam je najznačajnija?

Kolekcija maraka tematski vezanih uz olimpijske igre, koju sam izlagao na velikim filatelističkim izložbama u zemlji i inozemstvu (Atena i Budimpešta) i za njih bio nagrađen medaljama.

Postoji li određena marka za koju ste najviše emotivno vezani?

Jedna marka za mene ima osobitu vrijednost. Ona je tiskana 11. listopada 1944. godine dan nakon borbi za oslobođenje Subotice, ali je cijela serija zaplijenjena i uništena od strane policije koja je izvršila nasilan upad u prostorije tiskare koja se nalazila u današnjoj Nušićevoj ulici u Subotici. Ipak, od uništenja je sačuvano pet primjeraka od kojih je jedna u mom posjedu, na što sam vrlo ponosan.

Što za vas predstavlja filatelija i je li sakupljanje poštanskih maraka više od pasije?

Sto puta sam pokušao ostaviti filateliju i svaki puta sam nastavio baviti se ovom svojom pasijom, jer filatelija je mnogo više od klasičnog hobija. Nažalost, danas nemam više financijskih mogućnost za kupovinu, ali zato mnogo radim na propagiranju filatelije i aktivno sudjelujem u stvaranju novih poštanskih maraka. Od 17 maraka tiskanih na temu Subotice u 10 sam na određeni način sudjelovao.

Dražen Prčić

KUTAK ZA IGRICE

RIZIK

Rizik je društvena igra koja se igra na ploči. Cilj ove popularne igre je prvi ispuniti zadaću i pokazati karticu zadaće. Svaka zadaća je tajna sve do kraja igre.

Igraju je najmanje dva, a najviše do šest igrača, od kojih svaki ima svoju boju: crnu, plavu ljubičastu, žutu, zelenu ili crvenu. Na ploči se nalazi stilizirana karta svijeta, u središtu je Europa. Kontinenti (dvije Amerike, Australija, Azija, Afrika i Europa) podijeljeni su na manja područja koja imaju imena po nekim državama, pokrajinama ili zemljopisnim područjima (primjerice: Sjeverna Azija).

Uz figurice vojske (vojnik = 1 bataljun, konjanik = 5 bataljuna i top = 10 bataljuna) i igrače podloge, u kutiji se nalaze dva špila karata i 5 kockica. Na jednom špilju su zadatci čije je izvršenje krajnji cilj igre, dok su na drugom špilju karata ucrtane granice područja s njihovim imenom, a u dnu svake karte slika jedne od figurica. Igra počinje tako što se ravnomjerno podijele karte s područjima (državama ili regijama), te jednak broj bataljuna (vojske). Nakon toga svaki igrač iz špila izvuče jednu karticu zadaće. Na kartama zadaće ponuđene su i alternative (npr.: osvojite 24 područja ili uništite sve crne postrojbe). Sve radnje u igri (napad i obrana) izvode se bacanjem kockica. Naravno, veći zbroj točaka na kockama je jači. Napadač s tri ili više

bataljuna napada s tri kockice, dok se protivnik brani s dvije ili jednom kockom, ovisno o tome koliko ima bataljuna na napadnutom području. Nakon svakog napada napadač ima pravo pregrupirati bataljune samo iz jednog u drugo, susjedno područje, nakon čega vuče karticu iz špila područja i vojske. Na redu je sljedeći igrač.

Karte koje se skupljaju nakon svakog grupiranja služe za obnovu vojnih snaga. Ako igrač skupi 3 iste karte, idući put kad dođe na red za napad dobiva onoliko vojske čiji je simbol na tim trima karticama. Isto tako, igrač koji zauzme čitav kontinent i zadrži ga do idućeg bacanja dobiva vojske u vrijednosti koja je označena na igraćoj ploči za pojedini kontinent. Te su vrijednosti izražene proporcionalno težini zauzimanja, odnosno zadržavanja kontinenta.

TV PREPORUKA

NEDJELJA, 19. TRAVNJA HRT 1 20.00

Što je muškarac bez brkova

Što je muškarac bez brkova scenarista i redatelja **Hrvoja Hribara** romantična je komedija koja oslikava ozračje u tipičnom selu dalmatinskoga zaleđa. Priča je to o mladoj udovici Tatjani, koja se zalubi u župnika netom izliječenog od alkoholizma. Svećeniku pokuša »pomoći« njegov brat blizanac, general Hrvatske vojske. S druge strane, gastarbajter Marinko koji se vratio u selo, bivši vlasnik autopraonice *Kroatien* u Berlinu, uzaludno se pokušava oženiti Tatjanom, a veza njegove kćeri s lokalnom protuhom

i haiku pjesnikom drugi je veliki udarac njegovom ugledu. Priča o muškarcu bez brkova je domovinska pastorala, u kojoj se likovi do iznemoglosti hrvaju s vlastitim nacionalnim, spolnim i vjerskim predrasudama, ne znajući dohvatiti sreću koja je pred njima.

Film je bio velik hit u hrvatskim kinima, a po popularnosti se može mjeriti s istoimenom knjigom **Ante Tomića** po kojoj je i snimljen u produkciji FIZ, HFS Vizija i HRT-a. Na 11. Sarajevo film festivalu 2006. godine **Zrinka Cvitešić** je dobila nagradu *Srce Sarajeva* za najbolju žensku ulogu.

Uloge: **Leon Lučev**, **Zrinka Cvitešić**, **Ivo Gregurević**, **Bojan Navojec**, **Jelena Lopatić**, **Marija Škaričić**, **Ivica Vidović**, **Jelena Miholjević**

Scenarij: Hrvoje Hribar

Redatelj: Hrvoje Hribar

VRIJEDI PROČITATI

Goran Tribuson:

Polagana predaja

Znanje Zagreb

Tribusonov roman *Polagana predaja* je na određeni način svojevrsni hrvatski roman ceste. Ne tipičan zbog svog glavnog lika, marketingaša zarobljenog u stvarnosti koju je primoran egzistencijalno živjeti namjesto svijeta rock'n'rolla i Stonesa koje neizmjereno voli i želio bi ih gledati na koncertu. Priliku je imao u Zagrebu, ali nije otišao zbog suprugine trudnoće, i zbog toga jako žali. Putujući poslom jadranskom magistralom u svom plavom Renaultu 4, hramu njegove glazbe i željenog svijeta, usput poveže stopera Žiku, čovjeka iz posve drukčijeg svijeta. Čovjeka koji nikada nije čuo, niti slušao *The Rolling Stones*. Kako sam glavni junak Goran kaže njih dvoje oni kao da su s dva različita planeta, a ne iz dva različita vagona jedne generacije. Čitajući ovo posve drukčije Tribusonovo djelo, svaki ljubitelj dobrog rocka (čitaj Stonesa) može pronaći mnogo sličnosti sa samim sobom i brojnim pitanjima koje svaki vremenski rocker često zna postaviti samom sebi. A odlazak na koncert Stonesa je najmanje što može sebi darovati...

D. P.

PJESMA ZA DUŠU: Ja sam taj što voli tambure

Miroslav Škoro

Mnoge cure, mnoge cure
u me gledaju
al' se ljubiti, al se ljubiti'
nikad ne daju
(2x)

Ne gledajte, ne gledajte, cure, u mene
ajte amo, ajte amo, sjesti do mene
ne gledajte, ne gledajte, cure, u mene
ja sam taj što voli tambure

Idem šorom, idem šorom
žene šapuću
pa me kradom, pa me kradom
zovu u kuću
(2x)

Ne gledajte, ne gledajte, žene, u mene
ajte amo, ajte amo, sjesti do mene
ne gledajte, ne gledajte, žene, u mene
ja sam taj što voli tambure

Ispred kuće, ispred kuće
babe zasjele
pokazuju, pokazuju
prstom na mene
(2x)

Ne gledajte, ne gledajte, babe, u mene
ajte amo, ajte amo, sjesti do mene
ne gledajte, ne gledajte, babe, u mene
ja sam taj što voli tambure

Doseljavanje i regionalno podrijetlo Hrvata u središnjoj Srbiji

Najveći dio useljavanja odvijao se do 1960-ih pa ćemo se ovdje koristiti podacima popisa stanovništva iz 1961. godine. Promatramo li uže regionalno podrijetlo iz SR Hrvatske najviše doseljenih u središnju Srbiju s Beogradom (velika većina odnosi se upravo na Grad Beograd) bilo je podrijetlom iz središnje Hrvatske (7.520), zatim Slavonije (5.656), Dalmacije (4.823), Like i Hrvatskog primorja (2.925). Vojvođanski Hrvati su se također useljavali u središnju Srbiju, tj. Beograd. Prema podacima iz 1961. godine iz Srijema i Bačke potjecalo ih je 3.454 i Banata 815 osoba. Iz Bosne i Hercegovine Hrvati se najviše doseljavaju 1950-ih i 1960-ih nakon čega useljavanje jenjava. Prema regionalnom podrijetlu (stanje 1961. godine) najviše ih je doselilo iz središnje Bosne (1.155), zatim Bosanske krajine (783), Hercegovine (666), Bosanske Posavine (574) i najmanje iz Istočne Bosne (110). Odredište njihova useljavanja uglavnom je bio Beograd kao državno središte, i naročito područje Vojvodine koje ovdje ne obrađujemo posebno. Najveći broj Hrvata zabilježen je upravo u tom razdoblju (1961. godine) kada ih je popisano 196.409, a činili su 2,6 posto ukupne populacije Srbije s pokrajinama. Možemo pretpostaviti da ih je bilo i nešto više od 200.000 jer se u popisu 1961. godine pojavila nova popisna kategorija Jugoslavena koja je apsorbirala među ostalim narodima i dio Hrvata. Iste godine Hrvata je u centralnoj Srbiji bilo 43.817

i predstavljali su nešto manje od 1 posto ukupne populacije. U razdoblju društvenog prosperiteta nastavljene su radne i obrazovne migracije Hrvata iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine, no one nisu značajnije utjecale na kretanje udjela Hrvata u populaciji Srbije. Naime, zabilježen je rast broja Jugoslavena (1971. godine 123.824; 1981. godine 441.941 i 1991. godine 323.625), a dio Hrvata se izjašnjavao Jugoslavenima, bilo zbog socijalne promocije, miješanih brakova ili oblika patriotizma.

NEPOSTOJANJE MANJINSKIH INSTITUCIJA

Za razliku od Hrvata u Vojvodini koji su nastavili djelovati i organizirati se u kulturno-umjetničkim društvima (od 1950-ih bez nacionalnog predznaka u nazivima) i pod okriljem Crkve Hrvati u središnjoj Srbiji nisu imali svojih društava, niti su bili u tolikoj mjeri povezani s Crkvom. Razlog tomu je njihova disperznost i relativno mali broj, slaba ili nikakva integracija unutar zajednice, zatim onemogućavanje formiranja manjinskih institucija i društava jugoslavenkih naroda izvan matičnih republika te zbog manje prisutnosti, odnosno u nekim sredinama bez postojanja, vjerskih objekata katoličke crkve. Navedene okolnosti svakako su utjecale na slabljenje njihova nacionalnoga i vjerskog identiteta.

SUVREMENO RAZDOBLJE

Raspadom SFRJ kao nekadašnji konstitutivni narod

Hrvati u Republici Srbiji (SRJ) sve do 2002. nisu imali priznat status manjinske nacionalne zajednice. Sukladno tomu nisu uživali prava iz oblasti kolektivnih prava: pravo na upotrebu svog jezika i pisma, pravo na obrazovanje na materinjem jeziku, pravo na informiranje na materinjem jeziku te pravo na izražavanje nacionalne kulture. Tijekom ratnih godina u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini (1991. –1995.) zbog pritiska mobilizacije u rezervni sastav JNA te u uvjetima nesigurnosti u području rada, života i imovine traje iseljavanje prema Hrvatskoj i drugim zemljama. Naime, mnogi su smijenjeni u državnim i javnim službama te poduzećima. Društveno-politička klima obilježena rastućom etnopolitičkom mobilizacijom većinskoga naroda pogodovala je mimikriji pa i asimilaciji hrvatskog stanovništva koje se deklariralo pod različitim popisnim kategorijama. Uslijed ekonomskih sankcija, gospodarske krize cjelokupno stanovništvo biva osiromašeno. Pripadnici hrvatskog naroda izlaz traže u iseljavanju prema matičnoj domovini ili zapadnoeuropskim i prekoceanskim zemljama, većinom mlađe dobne skupine (što je bio čest slučaj i s drugim narodima u Srbiji).

Liberalizacijom i demokracijom srpskog društva stvara se povoljnija društvena klima pa se osniva više hrvatskih društava nakon 2000-te godine, jedno i u Beogradu. Međutim, tek oko 5 posto od ukupnog broja Hrvata u Srbiji sudjeluje u nekoj od aktivnosti hrvatskih društava

koja su bitan čimbenik u njegovanju i očuvanju nacionalnog identiteta.

U suvremenom razdoblju, u Beogradskoj nadbiskupiji, primjetna je učestala praksa korištenja srpskog jezika u vršenju bogoslužja, unatoč tomu što je većina vjernika u ovoj nadbiskupiji hrvatske nacionalnosti. Slična pojava nedosljednosti u korištenju jezika primjetna je u emisijama *Radio Marije*, članice Svjetske Obitelji *Radio Marije* i jedine katoličke radio postaje u Srbiji kao i u pisanim sadržajima na web stranici Radio Marije Srbije. Program u Srbiji emitira se preko pet predajnika, u Novom Sadu, Subotici, Somboru, Leskovcu i Plandištu. Katolička crkva je univerzalna (nije nacionalna, npr. poput pravoslavnih crkvi) pa se pokušava prilagoditi konkretnoj sredini u kojoj se većina katolika u središnjoj Srbiji i Beogradu služi srpskim jezičnim standardom. S druge strane srpski jezik nije odobren od Svete Stolice kao jezik bogoslužja jer nije postojala osnova za to (veći broj katolika srpskog etničkog podrijetla). Međutim, u budućnosti se ne mogu isključiti i nastojanja uvođenja srpskog jezika u Beogradskoj nadbiskupiji. Dugoročno promatrano uvođenje srpskoga jezika u bogoslužje Katoličke crkve na području Srbije može imati krajnje negativne posljedice koje bi se, uz druge mehanizme koje posjeduje većinsko društvo (obrazovanje, mediji i dr.), manifestirale denacionalizacijom tamošnjih Hrvata.

(Preuzeto sa sajta Hrvatskog nacionalnog vijeća)

Uskrsno *svetenje* hrane

Fotografija je snimljena u Sonti, u dvorištu crkve sv. Lovre, oko kipa sv. Florijana. Fotograf je zabilježio blagoslov uskrsnog doručka, *svetenja*, na Uskrs.

Blagoslov hrane se obavljao u ranim jutarnjim satima. Nekada već u pet sati izjutra. Fotograf je vjerojatno inspirirao broj ljudi koji je donosio hranu na blagoslov koji se obavljao u crkvi, a kako je skoro svaka kršćanska obitelj donosila hranu na blagoslov, crkva bi se prepunila te u njoj više nije bilo mjesta. Ostali su se smjestili u crkvenom dvorištu. Osamdesetogodišnjaci se sjećaju da su vjernici u njihovoj vrijeme stajali s hranom i na ulici oko crkve, u župnom dvoru, dvorištu i bašti. Svatko je želio i smatrao kršćanskom dužnošću donijeti posvećeni uskrsni *frustuk* na blagoslov.

PRIPREMA HRANE

Prije i za vrijeme Drugog svjetskog rata za Uskrs su se pekla janjad. Cijelo pečeno janje bi se stavljalo u veliku korpu, *košar*, (uz njega sve dalje opisano), prekrilo svećanim ubrusom, *tarkom*, strukovi češnjaka se stavili u njuškicu kao brkovi i po dvije osobe bi između sebe nosile janje na *svetenje*. Tko nije imao janje, nosio bi kuhanu svinjsku šunku.

Svećana košarica od pruća se spremala navečer uoči Uskrsa. U nju su se stavljala na bijeli ubrus kuhana svinjska šunka ili dio šunke, kuhana dimljena kobasica, nešto šarenih uskrsnih jaja i obična kuhana jaja (očišćena od ljuske), koja su se ukuhala zajedno sa šunkom. Ljuske od uskrsnih jaja su se čuvale. Kad je netko obolio od grla, žene bi istucale ljuske i stavljale u čaj. Vjerovalo se da pomažu ozdravljenju. Istucane u prah su štitile

od mrava, a davale su se i živini u hranu.

U jednu polovicu kuhane ljuske od jajeta se stavljala sol. Ta sol se poslije *svetenja* pomiješala s ostalom soli u kući te se smatralo da je svako jelo koje je bilo soljeno s tom soli tijekom godine posvećeno. U košaricu su se stavljali mladi strukovi češnjaka, strugani hren i tri tanka komadića hrena dužine desetak cm. Uz to se stavljala mala flašica, stakalce, ili kantica, *naravcke* vode koja je blagoslivljena uz jelo. *Naravcka* voda je ona koja se prvi puta zgrabila izjutra iz kopanog bunara. Smatralo se da je takva voda čak ljekovita, tj. da ima nadnaravne moći. Sve se prekrilo s ručnikom, *tarkom* za *svetenje*. On je istkan u domaćoj radinosti, čija je *potka* i osnova od finog pamuka, rebrastog uzorka koji je rezultat specifičnog prepletanja. Ovo platno se zove *srvijan*. Na njemu su se vezli, šlingali razni uskrsni motivi kao što je križ (vjera), srce (ljubav), sidro (ufanje), jaja, pilići, kvočka, *zec* i cvijeće. Obrubljen je heklanom

čipkom. Koristio se (i danas je tako) samo za tu priliku. Na *svetenje* se oblačilo u svećana ruha, ali ne i najsvećanija. Najsvećanija odjeća se nosila na misu malu ili veliku nakon doručka.

RAJSKO BLAGO

Po završenom posvećivanju, hrana se nosila doma gdje su je ukućani željno iščekivali izmučeni dugim šestotjednim postom. Na pragu kuće se dočekivalo onoga tko donosi košaricu sa *svetenja*. Donositelj bi rekao:

– Faljen Isus, čestiti vam bijo Uskrs!

– Uvik Isus! Živa i zdrava bila (bijo)! Šta nosiš? upitali bi ukućani.

– Rajsko blago! odgovarao je donositelj posvećenog doručka.

Ova pitanja i odgovori se ponavljaju tri puta. Nakon toga, obično majka sveti s donesenom posvećenom vodom sve ukućane. Svatko popije te vode i zagriže komadić hrena. Tek tada se ulazilo u kuću. Ispred trpeze je obitelj stojeći, zajedno izmolila

Oče naš i *frustuk* sa *svetenja* je mogao otpočeti.

Danas se isto ovako nosi i uređuje hrana (šunka i ostalo nabrojano) u košarici na *svetenje*, prekrivenih s prabakinim ili bakinim *tarkom* za *svetenje*, u ranim jutarnjim satima na Uskrs, slaveći Isusovo uskrsnuće.

Ovakva fotografija se u današnje vrijeme ne bi mogla snimiti, jer veoma mali broj vjernika, možda do četrdesetak, nosi hranu na *svetenje*. Današnji žitelji Sonte nisu mogli prepoznati niti jednu osobu s fotografije, osim bračnog para **Agice i Pavla Zec**. Naime, Agica je rođena 1942. g. u susjedstvu crkve sv. Lovra, gdje je provela cijeli život. Odmah je prepoznala tadašnjeg kapelana **Antuna Gabrića** (nama lijevo) koji je prijateljevao s djecom iz susjedstva igrajući razne društvene igre. Pavle, rođen 1935. g. je prepoznao svećenika **Ivana Vizentanera** (nama desno) rođenog 1930. u Sonti, iz školskih dana, ministriranja i vjeronauka u crkvi.

Ruža Siladev

Zašto? Kako? Molim?

Tko je izumio prvi parfem?

Parfemi su stariji nego što možemo zamisliti. Naime, jedan od prvih zapisa o upotrebi parfema potiče iz Egipta. Kad je otvorena Tutankamonova grobnica u njoj je pronađeno preko 3.000 bočica s parfemima, čiji se miris nije posve izgubio ni nakon više od 3.000 godina.

U prvom stoljeću u Rimu se navodno godišnje trošilo oko 2.800 tona tamjana i 550 tona smirne. U VII. stoljeću Kinezi su počeli koristiti mirisne materije u raznim oblicima, između ostalog i mirisne vrećice. U srednjem stoljeću parfemi su se počeli koristiti i u islamskoj kul-

turi, u kojoj su naročito bili omiljeni ružini mirisi. U Francuskoj u XVII. stoljeću proizvodnja parfema je uzela maha, te se dvor **Luja XV.** nazivao parfimisani dvor. Mirise su nanosili ne samo na kožu već i na odjeću, rukavice, lepeze i namještaj. Kolonjska voda je nastala u 18. stoljeću, a stavljena je u kupke, dodavala se vinu, uzimala se s kockom šećera za osvježavanje daha... U XIX. stoljeću proizvedeni su prvi sintetički mirisi. Tako su se na tržištu prvi put našli parfemi koji se nisu mogli koristiti u medicinske svrhe. Danas je proizvodnja parfema biznis u kojem se zarađuju milijarde dolara. Pa, tko voli, neka izvoli.

PREMIJERA PREDSTAVE

Ča Bonina razgala

Dio iz dobro poznate predstave *Ča Bonina razgala* u srijedu, 8. travnja, premijerno su izveli mališani iz dječjeg vrtića *Marija Petković-Sunčica*. Svi obučeni u bunjevačku narodnu nošnju u ozbiljnim ulogama zavlada- dali su scenom. Izmjenjivali su se mali glumci i oduševili publiku koja je do posljednjeg mjesta ispunila dvoranu Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo*. U publici, oni kojima je ova predstava i namijenjena, roditelji, majke i dide, bake i djedovi, prijatelji... Naime, djeca iz vrtića *Marija Petković-Sunčica* 18. travnja sudjelovati će na Festivalu običaja i tradicije u Bečeju. Predstavu koju su pripremili za ovaj Festival, odlučili su prikazati i najbližima, da vide njihov trud i rad. Djeca su s pripremama za ovu predstavu, po riječima odgojiteljice **Mirjane Vukmanov Šimokov**, počela u prosincu prošle godine, kada su podijelili uloge i započeli s probama. S djecom su radile Mirjana Vukmanov Šimokov i **Iva Stanković**. »Željeli smo da naš rad i trud vide i roditelji. Djeca su se zaista trudila i njima samima znači da ih podrže njihovi najdraži. Ujedno ovo nam je bila i kao jedna generalna proba pred nastup, da se djeca oslobode pred publikom«, kazala je Mirjana. Pored malih glumaca, kako bi sve bilo onako kako i priliči, u predstavi su nastupili i mali tamburaši, dječji Subotički tamburaški orkestar koje je pripremila i uvježbala **Danijela Romić**. Djeca će u Bečeju nastupiti samo s prvim dijelom predstave »s polivačima« i na taj način će prikazati dio svoje tradicije i običaja.

PETAK
17.4.2015.

06:40 Najava
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:00 Vijesti
 09:20 Hanna, slušaj svoje srce - telenovela
 10:10 Megastadion, dokumentarni film
 11:05 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Rame uz rame, telenovela
 13:16 Svaki dan dobar dan: Djeca i dijabetes
 13:46 Labirint
 14:31 Riječ i život: Papin pohod suživotu
 15:30 Znanstveni krugovi
 15:58 Da, premijeru, humoristična serija
 17:43 Bajkovita Hrvatska
 17:54 Iza ekrana
 18:30 Javna stvar
 19:00 Dnevnik
 20:00 Ciklus akcijskih filmova Jasona Stathama: Transporter, francusko-američki film
 21:35 Taoci, serija
 22:20 Dnevnik 3
 22:50 Otvoreno
 23:40 Noćna kavana: zabranjena umjetnost u Trećem Reichu
 00:30 Za vječnu slavu, meksičko-američki film - Filmski maraton
 02:10 Morski život, američko-kanadski film - Filmski maraton
 03:40 Da, premijeru, humoristična serija
 04:10 Svaki dan dobar dan: Djeca i dijabetes
 04:40 Skica za portret
 04:55 Riječ i život: Papin pohod suživotu
 05:25 Hrvatska uživo
 06:30 Rame uz rame

06:05 Juhuhu
 09:00 Šri Lanka - Otok slonova, dokumentarni film
 09:50 Mowgli, serija za djecu (R)
 10:12 Puni krug
 10:29 Ni da ni ne: Pobačaj (R)
 11:46 Tea Mamut: (R)
 11:53 Dok vas nije bilo, dokumentarna serija

12:40 Boemska kuhinja Chrisa Salema, dokumentarna serija
 13:06 Priče o Sherlocku Holmesu, serija
 14:03 Kobna pravednost, američki film
 15:30 Ekološko stanovanje, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:27 Slatko ludilo, dokumentarna serija
 16:54 Village folk: Crna riža (R)
 17:06 Šri Lanka - Otok slonova, (R)
 18:00 Kod Sunca u šest
 18:57 Juhuhu
 20:03 Roditelji i djeca, serija
 20:48 Vrijeme na Drugom
 20:56 Uskrs fest 2015., snimka
 21:55 Nijemi svjedok, serija
 22:48 Nijemi svjedok, serija
 23:43 Zločinački umovi
 00:25 Garaža: Dunja Knebl & Kololira
 00:55 Kobna privlačnost, američki film
 02:20 Noćni glazbeni program

04:50 RTL Danas, (R)
 05:30 Virus attack
 05:45 Tenkai vitezovi
 06:15 Chuggington, animirana serija
 06:35 Sve u šest, magazin (R)
 07:05 Pet na pet, kviz (R)
 08:00 TV prodaja
 08:15 Hitna služba, serija (R)
 09:10 TV prodaja
 09:25 Pomorska ophodnja, akcijska serija
 10:20 Pomorska ophodnja, akcijska serija
 11:20 TV prodaja
 11:35 Hitna služba, serija
 12:30 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 13:30 Vatre ivanjske, serija (R)
 14:30 Tri, dva, jedan - kuhaj!, kulinarski show (R)
 16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
 17:00 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas,
 19:15 Pet na pet, kviz
 20:00 Lov na vještice - TV premijera, film, akcijski
 21:50 Zaseda - TV premijera, film, akcijski
 23:05 Eurojackpot
 23:10 Zaseda - TV premijera, film, akcijski
 23:55 Alien protiv Predatora 2, film, akcijski horor
 01:45 RTL Danas, (R)
 02:25 Kraj programa

SUBOTA
18.4.2015.

07:15 Najava
 07:30 Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Kauboj, američki film
 09:05 Normalan život
 09:55 Kućni ljubimci
 10:30 Subotom ujutro
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Veterani mira
 13:10 Duhovni izazovi
 13:45 Prizma
 14:35 I to je Hrvatska:
 14:50 Shattered Silence, američki film
 16:20 Potrošački kod
 16:55 Seoska gozba: Grohote na otoku Šolti, gastroputopis
 17:40 Manjinski mozaik: Porajmos - Holokaust nad Romima
 18:00 Lijepom našom: Tisno
 19:00 Dnevnik
 20:00 LOTO 7/39
 20:05 The Voice - Najljepši glas Hrvatske
 22:20 Dnevnik 3
 22:40 Vikinzi, serija
 23:35 Hrabro srce, američki film - Filmski maraton
 02:25 Kauboj, američki film - Filmski maraton
 03:57 Manjinski mozaik: Porajmos - Holokaust nad Romima
 04:12 Znanstveni krugovi
 04:37 Veterani mira
 05:22 Prizma
 06:07 Lijepom našom: Tisno

05:45 Generalna špica - zastava, himna
 05:47 Najava
 05:50 Biblija
 06:00 Juhuhu
 09:00 Laboratorij na kraju svemira: Obojano cvijeće
 09:10 Gospodin Bello, njemački film za djecu (R)
 11:20 Glee, serija
 12:05 Glee, serija
 12:50 Glee, serija
 13:35 Recepti Mary Berry, dokumentarna serija
 14:05 Svijet vrtlara, dokumentarna serija
 14:35 Ciklus akcijskih filmova Jasona Stathama: Transporter, francusko-američki film
 16:05 Subotom ujutro
 17:10 Vaterpolo, EL: Primorje - Galatasaray, prijenos
 18:25 Rukomet, LP (M):

Barcelona - Zagreb
 PPD, prijenos
 20:05 Top Gear
 21:05 Vrijeme na Drugom
 21:10 Ray Donovan, serija
 22:00 Kuća od karata
 22:55 Kuća od karata
 23:50 Kuća od karata
 00:45 EP u gimnastici, snimka
 01:35 Noćni glazbeni program

06:10 RTL Danas, (R)
 06:55 Aladdin
 08:10 TV prodaja
 08:25 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 09:20 TV prodaja
 09:35 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 10:40 TV prodaja
 10:55 Cirkus, zabavna emisija
 13:25 Dynamo: Majstor nemogućega, zabavna emisija
 14:20 Po jutru se dan poznaje, film, romantična drama
 16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
 16:45 X Factor Adria, glazbeni show (R)
 18:30 RTL Danas
 19:15 Galileo - nove epizode, zabavna/obrazovna emisija
 20:00 Noć u muzeju 2, igrani film, fantastični/komedija
 22:10 Shaft, igrani film, akcijski
 00:10 Lov na vještice, igrani film, akcijski (R)
 02:00 Astro show
 03:00 RTL Danas, (R)
 03:40 Kraj programa

NEDJELJA
19.4.2015.

07:03 Najava
 07:15 Klasika mundi: Zagrebački komorni orkestar i Maxim Fedotov - 10 godina s vama (1. dio)
 08:10 Zlatna kinoteka: Bili smo stranci, američki film
 10:00 Press klub
 10:50 Istrage gospodice Fisher, serija
 12:00 Dnevnik 1
 12:30 Plodovi zemlje
 13:25 Rijeka: More
 14:00 Nedjeljom u dva
 15:05 Mir i dobro
 15:35 Gospodin Selfridge, serija
 16:30 The Voice - Najljepši

glas Hrvatske
 19:00 Dnevnik
 19:54 LOTO 6/45
 19:59 Što je muškarac bez brkova, hrvatski film
 21:35 Vikinzi, serija
 22:30 Dnevnik 3
 22:50 Damin gambit
 23:35 Zlatna kinoteka: Bili smo stranci, američki film
 01:20 Press klub
 02:05 Nedjeljom u dva
 03:05 Damin gambit
 03:45 Duhovni izazovi
 04:15 Mir i dobro
 04:40 Plodovi zemlje
 05:30 Rijeka: More

06:05 Generalna špica - zastava, himna
 06:07 Najava
 06:10 Juhuhu
 09:10 Ninin kutak: Vjetrenjače
 09:15 Čarobna ploča: Širimo vidike - 19. stoljeće
 09:30 Serija za djecu - strana (animirani i/ili dokumentarni filmovi za djecu)
 10:25 Pozitivno
 10:50 Biblija
 11:55 Trsat: Nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji
 14:35 Ako nije pokvareno, pokvari - američki film
 16:00 Magazin LP
 16:30 Olimp
 17:10 Košarka PH: Šibenik - Zagreb, prijenos
 19:00 Juhuhu
 19:59 Orangutani - spas u posljednji čas, dokumentarni film
 20:49 Vrijeme na Drugom
 20:54 Zmajev poljubac, američki film
 22:30 HNL - emisija
 23:20 Kuća od karata
 00:15 Kuća od karata
 01:10 Kuća od karata
 02:05 Noćni glazbeni program

06:20 RTL Danas, (R)
 07:05 Aladdin, animirana serija (R)
 08:15 TV prodaja
 08:20 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 09:15 TV prodaja
 09:30 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 10:35 TV prodaja
 10:50 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 11:50 TV prodaja
 12:05 InDizajn s Mirjanom

U tri riječi - SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !

ЈКП "Суботичке пијаци"
Szabadkai Piacok KKV
ЈКП "Subotičke tržnice"

www.supljace.co.rs

Uspjeh čine ljudi

Naša polisa...Vaša sigurnost

Tel: +381 (0) 24 555-867 • www.milenijum-osiguranje.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

Mikulec - nova sezona, lifestyle emisija
 12.35 Nogometno ludilo, igrani film, obiteljski
 14.20 Noć u muzeju 2, igrani film, fantastični/komedija (R)
 16.30 RTL Vijesti, informativna emisija
 16.40 Dečko moje djevojke, igrani film, romantična komedija
 18.30 RTL Danas, informativna emisija
 19.10 RTL Vrijeme, informativna emisija
 19.15 Galileo - nove epizode, zabavna/obrazovna emisija
 20.00 X Factor Adria, glazbeni show
 21.40 Večera s idiotom - TV premijera, igrani film, komedija
 23.50 CSI: Miami, kriminalistička serija
 00.45 CSI: Miami, kriminalistička serija
 01.45 Astro show, emisija uživo
 02.45 RTL Danas, informativna emisija (R)
 03.25 Kraj programa

PONEDJELJAK 20.4.2015.

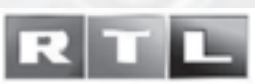
06:40 Najava
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 09:20 Hanna, slušaj svoje srce
 10:10 Na vodenome putu: Na obalama Algarva, dokumentarna serija
 11:00 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Rame uz rame, telenovela
 13:10 Treća dob
 13:40 Rijeka: More
 14:10 Jezik za svakoga
 14:25 Društvena mreža
 15:35 Glas domovine
 16:00 Da, premijeru, humoristična serija
 16:35 Hrvatska uživo
 17:35 Glas naroda, humoristična serija
 18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik
 20:00 Pogledi: Vidimo se za godinu dana, dokumentarni film
 21:00 Domovina, serija
 22:00 Dnevnik 3
 22:30 Otvoreno
 23:20 Drugi format

00:05 Kino Milenij - ciklus filmova Radua Mihaileanu: Izvor, belgijsko-talijansko-francuski film
 02:05 Da, premijeru, humoristična serija
 02:35 Društvena mreža
 03:40 Glas domovine
 04:05 Jezik za svakoga
 04:15 Dr. Oz, talk show
 04:58 Hrvatska uživo
 05:48 Rame uz rame

05:55 Generalna špica - zastava, himna
 05:57 Najava
 06:00 Juhuhu + najava
 09:00 Dokumentarna serija - strana (obrazovanje i znanost: putopisi, znanstvenopopularni...)
 09:57 Mowgli, serija za djecu
 10:18 Notica: Trombon
 10:33 Školski sat: Gibanja Zemlje (R)
 11:03 Briljanteen
 11:52 Dok vas nije bilo, dokumentarna serija
 12:40 Boemska kuhinja Chrisa Saleema, dokumentarna serija

13:05 Priče o Sherlocku Holmesu, serija
 14:00 Medvjed zvani Winnie, kanadski film (R)
 15:30 Ekološko stanovanje, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:27 Slatko ludilo, dokumentarna serija
 17:00 Dokumentarna serija - strana
 18:00 Kod Sunca u šest
 18:58 Juhuhu
 19:58 Tea Mamut:
 20:07 Roditelji i djeca, serija
 20:52 Vrijeme na Drugom
 21:00 TV Bingo
 21:40 Kauč surferica, dokumentarno-putopisna serija za mlade
 22:14 Mali veliki vojnici, kinesko-hongkonški film
 23:49 CSI: Las Vegas, serija
 00:34 Kauč surferica, dokumentarno-putopisna serija za mlade
 01:04 Noćni glazbeni program

05:50 RTL Danas, (R)
 06:35 Virus attack, animirana serija
 06:50 Chuggington, animirana serija
 07:20 Sve u šest, magazin (R)

07.50 Pet na pet, kviz (R)
 08.45 TV prodaja
 09.00 Hitna služba, dramska serija (R)
 09.55 TV prodaja
 10.10 Pomorska ophodnja, akcijska serija
 11.05 Pomorska ophodnja, akcijska serija
 12.05 TV prodaja
 12.20 Hitna služba, serija
 13.20 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 14.15 Večera s idiotom, igrani film, komedija (R)
 16.30 RTL Vijesti, informativna emisija
 17.00 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.15 Pet na pet, kviz
 20.00 Vatre ivanjske, dramska serija
 21.00 Tri, dva, jedan - kuhaj!, kulinarski show
 23.00 Dr. House, serija
 23.55 RTL Vijesti
 00.10 Kost, serija
 01.00 Heroji iz strasti, serija
 01.55 Kost, serija (R)
 02.50 Astro show, emisija uživo (R)
 03.50 RTL Danas
 04.30 Kraj programa

UTORAK 21.4.2015.

06:40 Najava
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:20 Hanna, slušaj svoje srce
 10:10 Na vodenome putu: Curacao - Plavo čudo Karipskog mora, dokumentarna serija
 11:00 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Rame uz rame
 13:10 Svaki dan dobar dan
 13:40 Poslovna zona
 14:10 Jezik za svakoga
 14:25 Društvena mreža
 15:35 Turistička klasa
 16:00 Da, premijeru, humoristična serija
 17:35 Glas naroda, humoristična serija
 18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik
 20:00 Piramida
 21:05 Domovina, serija
 22:00 Dnevnik 3
 22:30 Paralele
 23:20 Kineska umjetnost:

Zlatno doba, dokumentarna serija
 00:15 Mizantrop, snimka kazališne predstave
 02:05 Da, premijeru
 02:35 Svaki dan dobar dan
 03:05 Društvena mreža
 04:10 Jezik za svakoga
 04:20 Dr. Oz, talk show
 05:05 Hrvatska uživo
 05:55 Rame uz rame

05:55 Generalna špica - zastava, himna
 05:57 Najava
 06:00 Juhuhu + najava
 06:53 Juhuhu najava + špica
 09:00 Dokumentarna serija - strana (obrazovanje i znanost: putopisi, znanstvenopopularni...)
 10:00 Mowgli, serija za djecu
 10:25 Dječja usta
 10:37 Školski sat: Male zvijeri (R)
 11:07 21 DAN, irski dokumentarni film za djecu (R)
 11:22 Ton i ton: Cirkus i grafiti
 11:37 Kokice
 12:00 Dok vas nije bilo, dokumentarna serija
 12:45 Boemska kuhinja Chrisa Saleema, dokumentarna serija
 13:10 Priče o Sherlocku Holmesu, serija
 14:08 Operacija kolač, američki film (R)
 15:33 Ekološko stanovanje, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:30 Slatko ludilo, dokumentarna serija
 17:00 Dokumentarna serija - strana
 18:00 Kod Sunca u šest
 19:00 Juhuhu
 20:05 Roditelji i djeca, serija
 20:52 Vrijeme na Drugom
 21:00 8. kat - naše najbolje emisije
 21:45 Dokumentarna serija - strana (zabavni mini-dokumentarci)
 22:00 Braća, američki film
 23:45 CSI: Las Vegas, serija
 00:35 Noćni glazbeni program

05:10 RTL Danas, (R)
 05:55 Virus attack
 06:15 Chuggington
 06:35 Sve u šest, magazin (R)
 07:05 Pet na pet, kviz (R)
 08:00 TV prodaja
 08:15 Hitna služba, dramska serija (R)

09.10 TV prodaja
 09.25 Pomorska ophodnja, akcijska serija
 10.20 Pomorska ophodnja, akcijska serija
 11.20 TV prodaja
 11.35 Hitna služba, serija
 12.30 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 13.30 Vatre ivanjske, serija (R)
 14.30 Tri, dva, jedan - kuhaj!, kulinarski show (R)
 16.30 RTL Vijesti
 17.00 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.15 Pet na pet, kviz
 20.00 Vatre ivanjske, serija
 21.00 Tri, dva, jedan - kuhaj!, kulinarski show
 23.00 Dr. House, serija
 23.55 RTL Vijesti
 00.10 Kost, serija
 01.00 Heroji iz strasti, serija
 01.55 Kost, serija (R)
 02.50 Astro show
 03.45 RTL Danas, (R)
 04.30 Kraj programa

SRIJEDA 22.4.2015.

06:40 Najava
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:20 Hanna, slušaj svoje srce
 10:10 Na vodenome putu: Soči na Crnome moru - Rusko ljetovalište, dokumentarna serija
 10:30 Komemoracija u Spomen-području Jasenovac, prijenos
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Rame uz rame, telenovela
 13:10 Svaki dan dobar dan
 13:40 Potrošački kod
 14:10 Jezik za svakoga
 14:25 Društvena mreža
 15:35 Eko zona
 16:00 Mučke
 17:35 Glas naroda, humoristična serija
 18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik
 20:00 LOTO 7/39
 20:05 Seoska gozba, gastroputopis
 21:00 Domovina, serija
 22:00 Dnevnik 3
 22:30 Otvoreno
 23:20 Kino Europa: Les neiges du Kilimandjaro, francuski film
 01:05 Svaki dan dobar dan

01:35 Društvena mreža
02:40 Eko zona
03:05 Reprizni program
03:40 Turistička klasa
04:05 Jezik za svakoga
04:15 Dr. Oz, talk show
05:00 Hrvatska uživo
05:50 Rame uz rame

05:55 Generalna špica - zastava, himna
05:57 Najava
05:59 Juhuhu
09:00 Dokumentarna serija
10:00 Mowgli, serija za djecu
10:25 Čarobna ploča - širimo vidike: Analiza djela
10:40 Školski sat: Anoreksija i bulimija (R)
11:10 Boli glava: Planet Zemlja
11:25 Generacija Y: Prekidi
12:00 Dok vas nije bilo, dokumentarna serija
12:40 Boemska kuhinja Chrisa Saleema
13:07 Za ljubav jednog psa, američki film (R)
14:30 Biciklizam: Tour de Croatia - 1. etapa: Makarska - Split
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Slatko ludilo, dokumentarna serija
17:00 Dokumentarna serija - strana
18:00 Kod Sunca u šest
19:00 Juhuhu
20:00 Nogomet, LP - emisija
20:35 Nogomet, LP: Real M - Atletico M, prijenos

22:42 Nogomet, LP - emisija
23:15 Biciklizam: Tour de Croatia - sažetak
23:45 Noć i grad, američki film
01:25 Noćni glazbeni program

05.10 RTL Danas, (R)
05.55 Virus attack
06.10 Chuggington
06.35 Sve u šest, magazin (R)
07.05 Pet na pet, kviz (R)
08.00 TV prodaja
08.15 Hitna služba, serija (R)
09.10 TV prodaja
09.25 Pomorska ophodnja
10.20 Pomorska ophodnja
11.20 TV prodaja
11.35 Hitna služba, serija
12.30 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
13.30 Vatre ivanjske, serija (R)
14.30 Tri, dva, jedan - kuhaj!, kulinarski show (R)
16.30 RTL Vijesti
17.00 Shopping kraljica, lifestyle emisija
18.00 Sve u šest, magazin
18.30 RTL Danas
19.15 Pet na pet, kviz
20.00 Vatre ivanjske, serija
21.00 Tri, dva, jedan - kuhaj!
23.00 Dr. House, serija
23.55 RTL Vijesti
00.10 Kost, serija
01.00 Heroji iz strasti, serija
01.55 Kost, serija (R)
02.50 Astro show
03.50 RTL Danas, (R)
04.30 Kraj programa

ČETVRTAK 23.4.2015.

06:40 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:20 Hanna, slušaj svoje srce
10:10 Na vodenome putu: Škotski "Otok oblaka" - Otok Skye, dokumentarna serija
11:05 Dr. Oz, talk show
12:00 Dnevnik 1
12:25 Rame uz rame
13:10 Svaki dan dobar dan
13:40 Paralele - europski magazin
14:25 Društvena mreža
15:30 Jurjevo u Jurjevcu, emisija pučke i predajne kulture
16:00 Mučke
17:35 Glas naroda
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik
20:00 Večer na 8. katu
21:00 Domovina, serija
22:00 Dnevnik 3
22:30 Labirint
23:20 Pola ure kulture
23:55 Svaki dan dobar dan
00:25 Društvena mreža
01:30 Jurjevo u Jurjevcu, emisija pučke i predajne kulture
02:00 Pola ure kulture
02:30 Drugi format:

04:05 Jezik za svakoga
04:15 Dr. Oz, talk show
05:00 Hrvatska uživo
05:50 Rame uz rame

05:55 Generalna špica - zastava, himna
05:57 Najava
06:00 Juhuhu
09:00 Dokumentarna serija
10:00 Mowgli, serija za djecu
10:25 Laboratorij na kraju svemira: Obojano cvijeće
10:32 Navrh jezika: ohlađeni asfalt
10:42 Školski sat: Matematički višebor 2 (R)
11:12 Kokice
11:27 Najava
11:30 Indeks
12:00 Dok vas nije bilo, dokumentarna serija
12:40 Boemska kuhinja Chrisa Saleema, dok erija
13:07 Tomboy, francuski film
14:30 Biciklizam: Tour de Croatia - 2. etapa: Šibenik - Zadar
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Slatko ludilo, dokumentarna serija
17:00 Dokumentarna serija - strana
18:00 Kod Sunca u šest
19:00 Juhuhu
19:31 U vrtu pod zvijezdama, crtana serija
19:53 Juhuhu
20:05 Roditelji i djeca, serija
20:52 Vrijeme na Drugom

21:00 Nogomet, EL - prijenos
23:00 Nogomet, EL - emisija
23:20 Biciklizam: Tour de Croatia - sažetak
23:45 Dabar, američki film
01:15 Noćni glazbeni program

05.10 RTL Danas, (R)
05.55 Virus attack
06.10 Chuggington
06.35 Sve u šest, magazin (R)
07.05 Pet na pet, kviz (R)
08.00 TV prodaja
08.15 Hitna služba, serija (R)
09.10 TV prodaja
09.25 Pomorska ophodnja
10.20 Pomorska ophodnja, 11.20 TV prodaja
11.35 Hitna služba, serija
12.30 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
13.30 Vatre ivanjske, serija (R)
14.30 Tri, dva, jedan - kuhaj!, kulinarski show (R)
16.30 RTL Vijesti
17.00 Shopping kraljica, lifestyle emisija
18.00 Sve u šest, magazin
18.30 RTL Danas,
19.15 Pet na pet, kviz
20.00 Vatre ivanjske, serija
21.00 Tri, dva, jedan - kuhaj!
23.00 Dr. House, serija
23.55 RTL Vijesti
00.10 Kost, serija
01.00 Heroji iz strasti, serija
01.55 Kost, serija (R)
02.50 Astro show
03.50 RTL Danas, (R)
04.30 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od poneđjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svijetnik* nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom *Glas domovine*, emitira se na HRT1 ponedjeljkom od 15.35 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00
Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog *Bolja Srbija* • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodio se na današnji dan • Jezični savjetnik *Govorimo hrvatski*

19.00 - 19.30

• Poetski predah • *Popularne melodije* - zabavna glazba (ponedjeljkom) • *Na valovima hrvatske glazbene tradicije* - narodna glazba (utorkom) • *Veliki majstori glazbe* - ozbiljna glazba (srijedom) • *Rock vremeplov* (četvrtkom) • *Minute za jazz* (petkom)

19.30 - 20.00

• *Europski magazin* - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • *Kulturna povijest* (utorkom) • *Znanjem do zdravlja* (srijedom) • *Razmišljanje dopušteno* (četvrtkom) • *Tjedni vodič* (petkom)

20.00 - 20.30

• *U pauzi o poslu* (ponedjeljkom) • *Aktualije* (utorkom) • *Oliveni studio* (srijedom) • *Kultur café* - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • *Vodič za moderna vremena* - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18.15 Vojvodanski tjedan
• 18.30 Kronologija - Dogodio se na današnji dan
• 19.00 *Vjerska emisija*, duhovna glazba
• 20.00 Divni novi svijet
• 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
• 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18.30 Kronologija - Dogodio se na današnji dan
• 19.30 *Putnici kroz vrijeme* - emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20.00 *Hrvatima izvan domovine* - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
• 20.55 Odjava programa

104, 4 Mhz

SINIŠA TUMBAS LOKETIĆ, NOVOZAREĐENI SVEĆENIK SUBOTIČKE BISKUPIJE

U svemu vidjeti dobro

Vlč. Siniša je četvrti svećenik iz župe Uskrsnuća Isusova za vrijeme tamošnjeg župnika mons. Bele Stantića, a osmi svećenik od kako postoji ova župa * U Đakovu sam upoznao puno prijatelja i povezao se s ljudima iz mnogih mjesta u Slavoniji i to je bogatstvo koje nikada neću izgubiti

Polaganjem ruku subotičkog biskupa mons. **Ivana Penzeša** u ponedjeljak, 6. travnja, u katedrali bazilici sv. Terezije Avilske za svećenika subotičke biskupije zaređen je vlč. **Siniša Tumbas Loketić**. Vlč. Siniša je četvrti svećenik iz župe Uskrsnuća Isusova za vri-

jeme tamošnjeg župnika mons. **Bele Stantića**, a osmi svećenik od kako postoji ova župa.

Mladu misu, mladomisnik je slavio u župnoj crkvi Uskrsnuća Isusova u Subotici u nedjelju, 12. travnja na Mladi Uskrs. Uz mladomisnika koncelebrirali su mons. Bela Stantić i vlč. **Robert**

Erhard koji je održao i prigodnu homiliju, gdje je vjernicima poručio da mole za mladomisnika, a mladomisniku je poželio da mu svaka sveta misa koju će služiti bude kao ova prva, Mlada misa, te da u cijelom svom svećeničkom zvanju bude glasonoša radosti. Misno slavlje

uzveličali su združeni zborovi, župni zbor *Uskrsnuća Isusova* i zbor Sv. *Cecilija* pod ravnanjem s. **Mirjam Pandžić**. Na kraju svečane svete mise, mladomisnik je svoj blagoslov podijelio braći svećenicima, zatim roditeljima i brojnim vjernicima.

O POZIVU

Vlč. Siniša Tumbas Loketić, sin **Ivana** i **Ivanke** rođene **Malešević**, rođen je 11. ožujka 1987. godine. Osnovnu školu završio je u Subotici, kao i srednju Politehničku. Nakon srednje škole, još nesiguran oko svoga poziva, upisao je prvu godinu Građevinskog fakulteta u Subotici. Nakon završene prve godine fakulteta, ipak se odlučio krenuti putem svećeništva, odnosno započeti formaciju i odgoj kako bih postao svećenik. »Kada sam bio siguran u svoj poziv rekao sam to svom župniku mons. Beli Stantiću. Nakon razgovora s njim, priopćio sam i svom biskupu Ivanu želju za svećeništvom, a on me je poslao u Đakovačku bogosloviju na odgoj

i formaciju«, kaže vlč. Siniša. Za redovitog studenta Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Đakovu vlč. Siniša je primljen 2009. godine, postavši tako i bogoslov Subotičke biskupije. Pet godina je trajala duhovno intelektualna formacija u kojoj se vlč. Siniša trudio opravdati povjerenje svoji poglavara.

Vrijeme provedeno u Đakovu i studentske dane Siniša kaže da nikada neće zaboraviti. »Bilo je do sada to pet najljepših godina u mojem životu. Kroz bogosloviju i fakultet naučio sam mnoge stvari koje danas koristim kako u osobnom životu, a tako i u svećeniškom. Upoznao sam puno prijatelja, a neki od njih su već i župnici u Hrvatskoj. Povezao sam se s ljudima iz mnogih mjesta u Slavoniji i to je bogatstvo

koje nikada neću izgubiti«, priča nam vlč. Siniša.

SLUŽBA U NOVOM SADU

Nakon završenih studija, vlč. Siniša je 5. listopada 2014. godine zaređen za đakona te je dobio poslanje za duhovnog pomoćnika u župi Uznesenja Marijina u Novom Sadu, gdje je i proveo svoj đakonski praktikum uz župnika župe preč. Roberta Erhada. »Zajedno sa župnikom nastojim biti na službi svim vjernicima naše župe te svih onih koji zatraže našu pomoć. Svake srijede imamo vjeronauk za studente, a subotom vjeronauk za osnovnu školu. Svakako pored vjeronauka postoje i ostale aktivnosti na župi što uključuje obilazak starih i bolesnih, redovito svaki dan svete mise te otvorenost i župnika i mene za razgovor i pomoć onima koji to zatraže. Ne bih htio uspoređivati vjerski život u Subotici i Novom Sadu. Svakako da je Novi Sad puno veći grad, mentalitet ljudi je drugačiji i zahtijeva pristup pastoralu u skladu s tom činjenicom«, kaže vlč. Siniša.

Siniša na kraju našeg razgovora ima i riječi ohrabrenja i poticaje za mlade, kako da se odagnu zlu i kako pored svih kušnji da ostanu uz Krista: »Htio bih poručiti mladima da uvijek u svemu vide dobro. Svaka životna situacija, svaki dan, svaki događaj kakav god bio može donijeti nešto dobro. Treba se zagledati u ono dobro što taj događaj, ta situacija i taj dan nose.«

Ž. V. i J. D. B.

Svećeničko ređenje
vlč. Siniše Tumbasa
Loketića

Privatna stomatološka ordinacija

Opće stomatološke i specijalističke
ortodontske usluge

dr. Robert Horvát

www.poslavinabaza.com/drhorvatrobert

24000 SUBOTICA Dure Đakovića 7/a Tel.: 024/554-136

Toth optika

SUBOTICA
024/ 551 045

**Proletna
akcija!**

-50%
NA SVE dioptrijske okvire i
sunčane naočale!

-20%
SEZONSKOG POPUSTA na pojedina
multifokalna leća!

od 01.03.2015. do 31.05.2015.

POGLED S TRIBINA

Sedamnaest

Na najnovijoj FIFA-inoj ljestvici najbolji svjetskih nogometnih reprezentacija Hrvatska zauzima 17. mjesto. U odnosu na prošli popis momčad izbornika **Nike Kovača** preskočila je Češku i Alžir, a boljoj poziciji jamačno su pridonijele i dobre igre i prvo mjesto u kvalifikacijskoj skupini H.

Naravno, dežurni kritičari će odmah zjuriti primijetiti kako sedamnaesta pozicija ne može biti nikako zadovoljavajuća za jednu reprezentaciju koja je svojevremeno bila i treća na nogometnom planetu. Jeste, istina je, ali je istina kako je to bila još danas već pomalo davne 1998. godine.

Sadašnjost hrvatskog reprezentativnog nogometa je ova pozicija u TOP 20, ali i realna mogućnost da ova generacija predvođena **Modrićem, Mandžukićem, Rakitićem** i ostalim Vatrenima u vrlo skorije vrijeme preskoči još sedam-osam prepreka i nađe se u društvu gdje joj je po kvaliteti objektivno mjesto. U klubu TOP 10 najboljih svjetskih momčadi.

Članovi ovog odabranog doma danas su: 1. Njemačka 1687, 2. Argentina 1490, 3. Belgija 1457 4. Kolumbija 1412, 5. Brazil 1354, 6. Nizozemska 301, 7. Portugal 1221, 8. Urugvaj 1176 9. Švicarska 1135, 10. Španjolska 1132. Hrvatska na 17. poziciji ima 977 bodova.

Mjesec lipanj donosi nove prilike za pomak na svjetskoj ljestvici. Prva prigoda bit će 7. lipnja u Varaždinu kada reprezentativna vrsta dočekuje goste iz Gibraltara kao generalnu probu pred predstojeći najvažniji duel ostatka kvalifikacija, domaći ogled protiv Italije u Splitu.

Nažalost, zbog drakonske kazne Disciplinske komisije FIFA, Poljud će biti sablasno prazan i Hrvatska neće moći računati na pomoć svojih navijača.

Ali i to je dio realnosti aktualnog trenutka hrvatskog reprezentativnog nogometa.

Baš kao i sedamnaesta pozicija.

D. P.

NOGOMET

Novi poraz Hajduka

Porazom protiv *Istre* 1961 (3:2) *Hajduk* je doživio treći uzastopni rezultatski neuspjeh i prema konačnom učinku je najneuspješnija hrvatska momčad u proljetnom dijelu 1. HNL. Ceh serije prvenstvenih poraza platio je trener **Stanko Poklepović**, a na njegovo mjesto postavljen je dosadašnji sportski direktor **Goran Vučević**. Ostali rezultati 28. kola: Rijeka – Zagreb 4:1, Slaven – Dinamo 0:0, Split – Zadar 1:1, Lokomotiva – Osijek 2:2

KOŠARKA

Cedevita – Cibona 76:77

Košarkaši *Cibone* nanijeli su prvi poraz *Cedeviti* (77:76) vodećoj momčadi A-1 Hrvatske košarkaške lige i popeli se na drugo mjesto prvenstvene ljestvice.

Ostali rezultati 4. kola: Zadar – Zagreb 64:71, Zabok – Alkar 71:61, GKK Šibenik – Kvarner 2010 74:77

RUKOMET

Barcelona bolja od PPD Zagreba

Prvi susret četvrtfinala Lige prvaka između PPD *Zagreba* i *Barcelone* pripao je gostima iz glavnog grada Katalonije (25:23). Unatoč porazu i minusu od 2 gola, momčad hrvatskog prvaka na uzvrat ne ide s bijelom zastavom.

UFC BORBE

Cro Cop ponovno pobjeđuje

Najbolji hrvatski ultimate borac svih vremena **Mirko Cro Cop Filipović** svladao je Brazilca **Gonzagu** i revanširao mu se za teški poraz iz 2007. godine. Iako je po godinama već veteran, ovom pobjedom Filipović je pokazao kako još uvijek ima snage i kvalitete za mečeve na najvišoj borilačkoj razini.

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađordev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs
Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Prodajem kuću u Keru, 385a površine, 4 sobe, 2 kuhinje. 2 kupatila. Tel.: 528-994.

Prodajem soju (može i sjeme). Tel.: 024 532 570.

Prodaje se plac na obali jezera Palić, 2 motike. Informacije na telefon: 069 2887213.

Makarska – iznajmljujem sobe sa kupatilom, frižiderom, upotrebom kuhinje i parkingom za sezonu 2014. godine. Telefon za Srbiju: 060-6331910, telefon za Hrvatsku: 00385-21617909.

Zagreb, uži centar Černomerec, trosoban stan 60 m² zamjena za odgovarajuću nekretninu u Subotici, uz odgovarajuću doplatu – 62 000 eura. Tel.: 063/740-1895.

IZDAJEM dvo i četverokrevetne APARTMANE i SOBE u Lumbardi na otoku Korčuli. Svaki apartman i soba ima svoju TERASU i poseban ULAZ. Mogućnost ljetovanja VEĆIH GRUPA. Gostima je na raspolaganju veliki ROŠTILJ. Svi gosti imaju osiguran PARKING za automobile i plovila. Udaljenost od mora 150 m. Sve detalje možete vidjeti na www.apartmanikorcula.com. email: marko.gusak@apartmanikorcula.com Kontakt osoba: Marko Gusak, prof. 091/6012021 098/ 9622059.

Prodajem garažu od 18 m² u ulici Bore Stankovića 5. Prva s lijeve strane. Tel.: 064 1759512.

Prodaje se roljka za glačanje veša i drvena vaga s tegovima (mjeri do 500 kg). Tel.: 064 3910112

Izdaje se jednosoban namješten stan na Radijalcu. Tel.: 069 2887213.

Tročlana obitelj prima stare osobe na dvorbu za nekretninu ili penziju. Tel. 062 1941729.

Kupujem njivu – poljoprivredno zemljište u jednom komadu većem od 5 ha. Tel.: 064 1759512

Subotica, prodaje se solidna kuća sa zasebnom garažom i prostranim dvorištem. Infrastruktura. Legalizovano. Cena po dogovoru. Vlasnik. Tel.: 065-5053962.

Izdajemo apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com.

Sombor – prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Zagreb, u Srednjacima izdajem jednosobni stan, soba, kuhinja, kupatilo. gr. grijanje, telefon, renoviran, nov namještaj. Tel.: 024 547 204.

Prodaje se kuća u Petrovaradinu, Marina Držića 2a. Površina zemljišta je 100 m², stambena površina je 40 m². Tel.: 064 0125719.

Poklanjam crno-žute kratkodlake štence niskog rasta. Tel.: 024 528682 i 024 532570.

Podajemo obiteljsku katnu kuću 210 m² na placu od 670m² – garaža, kotlarnica, ljetna kuhinja i vinska komora sve opeka, plin, etažno grijanje, telefon, interfon, do autobusa 5 minuta. Subotica. Tel.: 024 546 061 ili 064 468788.

Prodajem Tv Samsung ekran ravan 82 cm, daljinski, namještaj visoki sjaj – regal 3,8, klupski stol, škrinja za jastuke i regal 2,v /2š. Tel.: 064 4681788.

Prodajem noviju trosobnu kuću na uglu, s placem od 524 m² u Novom naselju – Aleksandrovo. Tel.: 063-553-447.

Poklanja se žuta kera kratkodlaka, nižeg rasta i štene, može i odvojeno jer je već samostalno. Prodaje se njem. prikolica Gobell 10 t nosivosti. Tel.: 024 532-570.

Subotica centar – izdaje se uredski poslovni prostor, 4 prostorije, 130 m², tri telefonske linije, internet, parking prostor. Cijena po dogovoru. Tel.: 024/529-745, 063/518-218.

Hrvat, 25 godina, zaposlen, vlasnik velike kuće u turističkom gradu Slavenska Orahovica kod Osijeka, traži djevojku zanatliju (frizerku) za dopisivanje – brak. Uz pismo poslati fotografiju. Ivan Peček, Stjepana Radića 10, HR 33515 Orahovica Slavenska, Hrvatska.

Prodaju se koturaljke, stolovi, stolice, tepisi, trajno-žareći štednjak, bunjevačka ruva, marame na vrat, muško odijelo, šubara, čizme, leandri u boji, limun, nova el. kosilica. Tel.: 024 528 682.

Izdajem novu garsonjeru – soba, kuhinja, kupaoonica. Centar Subotice, kod katedrale. Slobodno iza 1. svibnja, kompletno namještenu stvarima i priključcima. Cijena 80€ + depozit. Tel.: 024 754 650 ili 064 2015689.

Izdajem u najam 20 ari placa u progonu u centru Tavankuta, pogodno za plastenik ili organsku proizvodnju – ima bunar. Tel.: 064 5259245.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi VAŽI DO 24. 4. 2015.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju Hrvatske riječi.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga CroArt prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:
dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:**
Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković
(urednik rubrike kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić
(urednik rubrike sport i zabava)
Željka Vukov
(urednica društvene rubrike i urednica Hrčka)
Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)
Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Dropulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs
WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

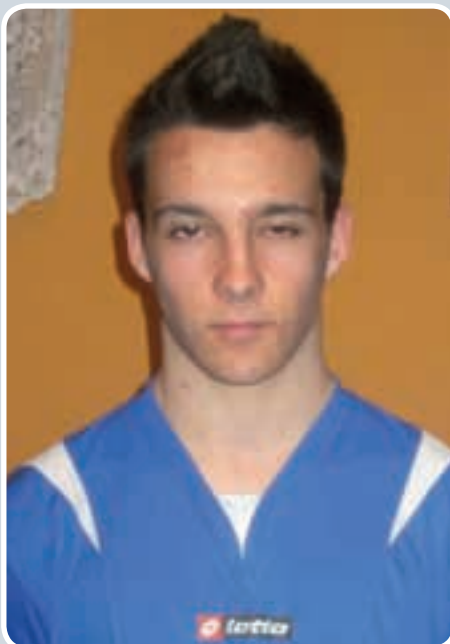
CIP - Каталогизacija
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

ČESTITAMO: MARKO KUŠLIJĆ, NAJMLAĐI DEBITANT U POVIJESTI DINAMA

Prvotimac u 16 godina i 1 dan

U obiteljskoj kući Kušljićevih u Sonti u nedjelju je proslavljen jedan za njih vrlo veliki sportski događaj. Stariji sin **Marko**, rođen 11. travnja 1999. godine, toga dana, 12. travnja 2015. debitirao je u startnoj postavi *Dinama*. Pokazalo se da je Marko postao najmlađi prvotimac u povijesti sončanskih plavih. Otac **Spomenko** i sam nekadašnji igrač ovoga kluba i brat **Stefan**, polaznik *Dinamove* nogometne škole, nazdravili su s Markom, a majka **Gordana** je uz pokoju suzu radosnicu improvizirala mali domjenak za sve koji su im te večeri došli u kuću. Marko je ovaj laskavi primat preuzeo od sada već pokojnog **Antuna Krstina – Furce**, koji

je za prvu ekipu zaigrao sa 16 godina i 17 dana starosti. »O bilo kakvom rekordu nisam ni razmišljao, samo me je progonila velika želja da što prije zaigram za prvu ekipu. Taj san mi se ostvario danas, na derbiju protiv lidera lige, OFK Šikara. Iako su protivnici bili tjelesno poprilično jači i puno iskusniji, utakmicu smo dobili, a ja sam prema riječima trenera zadovoljio na mjestu štopera. Pod utjecajem početničke treme, u početku utakmice sam napravio dvije greške, no, na sreću, moji suigrači su ih na vrijeme ispravili, pa nije bilo posljedica«, priča presretni Marko. Obojica braće Kušljić su polaznici

Dinamove nogometne škole još od predškolske dobi, a prema riječima voditelja i trenera **Gorana Matića** obojica su i izvanserijski talenti. »Ovaj Markov uspjeh me raduje, radio sam s njim od prvih nogometnih koraka, pa sve do dobi od 15 godina. Ima fantastično izražene radne navike, a odlikuje ga i velika upornost. Poput svih dječaka naginjao je igri u napadu, tek kasnije se isprofilirao u, za svoje dobne kategorije, vrsnoga štopera. Uz njegovu nadarenost očekujem da će već kroz koju godinu prerasti sadašnju sredinu. Zadovoljstvo mi je još veće zbog činjenice da njegovim stopama ide i brat Stefan«, kaže Matić. Ponosnom ocu Spomenku s lica ne silazi osmijeh. »Kažu da sam bio dobar nogometaš, ali za oca nema veće sreće, nego da ga djeca nadmaše. Bit ću najponosniji ukoliko mi sinovi u nogometu postignu puno više nego što sam ja«, kaže Spomenko, nazdravljajući s prisutnima. »Marko je već s 15 godina puno pokazivao, pa sam ga jesenas priključio pripremama seniora. Bio je to, kako se na ovoj utakmici pokazalo, pun pogodak. Protiv vrlo iskusnih i tjelesno jačih nogometaša Šikare odigrao je poput rutinera. Nadam se da je ovo početak jedne blistave nogometne karijere, a Marku iskreno čestitam na ulasku u povijest našega *Dinama*«, kaže trener *Dinama* **Vinko Đanić**.

I. Andrašić

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Posli svetaca

Piše: Branko Ivković

Faljni čeljadi moja, prošli nama bome svetcima i došle bome muke svakdašnje. Sad triba izvrćat već odavno probušene džepove pa se paštriti kako ćemo posaditi kuruze, a голуšavi njiva imade koliko očeš. Pitate se kako, pa lipo jevo vako... Mi paori

litos ovrli žito, prikupci i nakupci odridili cinu i odrli nas do kože, kad se povraćalo bankama i koji kaki fondovima kamate i na kamatu, pa zatezne, pa penale... Božem prosti, izem ti penale kugod da paor igra fozbol pa da imade penale. Ajd ja sam se kadgod malkoc i fozbolovo, al Pera i Joso nikad nisu kečili fozbol, a Periša ni na vrati ne bi mogo bit so tim krivim klamavim nogama. Doduše, moj rodo Joso je bijo hitar kugod vijar, samo ga nismo nikako mogli naučit na koju kapiju da tira. On bi se zauko uvik koja mu bliža pa je često trevijo u našu kapiju. No tiram dalje, posli žita došo na red cincokret, tek od njeg nikake asne, zavrtili cinu, doduše lipo rodijo dao Bog, al sve što nam Bog dao ovi uzeli a nama opet Paje rage račun. Jedva priteklo platit ovaj novoizmišljen porez koji mi jedini u Jevropi plaćamo, a na sva usta se falimo kako ćemo u Jevropu. Oma, samo što nismo. I eto tako naše njive jedva da su štogod sad pod žitom, a i to nije za falu, puno je sađeno posli svisveti a to nije na vrime. A kako nam buđelari stoje jopet ćemo se latit s obilaženjem banaka i molenjem koji kaki kreditina, a tu se bome jopet znade ko će vrc i brat. Kažedu nam na koji kaki konslutacijama: »Pa tako sav svit živi na kredit. To vam je tako i u Jevropi i zdravo je moderno.« E kad to čujem dođe mi da pojidem šepicu kaki sam bisan. Ta šta me nije nana lupila o put bar dvajst godina prija pa da nisam sad vaki moderan, i nako više volim bit starovinski. Baš sam rešijo da se podsitim kako je kadgod bilo i da obađem mog teka na Pavlovcu, kod nji je sve kako je kadgod bilo, a za čim mi možmo samo žalit. Napumpo ja dobro moju biciglu, lipo zatego šarhanje da mi ne tandrću, jel od Ivković šora imade do Pavlovca ravno Bećar atarom i Pačirskim putom tirat jedno dvanajst kilometri, a samo u tetkov put triba gurblat cile četiri duži. Al bome stigo ja za saticak i ftralj i čim sam i vidijo zaboravijo sve brige. Oni ostavili sav poso, ded samo sidi, vele, poradićemo sutra, pa pitaje kaki je red, jesil gladan, jesil žedan, di si nema te dugo da nas obađeš... Tačno da čovik zaplače, drago ti da su veseli i nasmijani i da su ti radi, na njevim salašu što njim dida kupijo kad je bijo mlad, a novog je opravijo dvadest treće godine. To su domaćini, a ne ko mi »moderni«, kad nam dođedu gosti pogledamo na sat i molimo Bogu kad će otić jel nismo uradili to i to. Di ovo naše vodi ne znamem, al čini mi se nikako na dobro. Bome sam se jedva krenijo natrag od žalosti za prošlim vrimenima. Doduše malkoc sam se i nacvrco, priznam, ta di neću, a nuz put sam se prikristijo prid svakim križom i poželijo da nam se vrata dobra stara vrimena. Zbogom.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Ko tu šta jide

Bač Iva i njegova jedva dočekali da jim cure javu da će obadve dojt u istu nedilju. Dosad su već koišta proslavili, al nikako ko da je uvek niko falijo. Pa, ka je već tako, nji dvoj se sporazumili da za nedilju napravu ručak za nji i za kuma Tuna i sve njegove. Izmašili se u slavljinima, pa veli da sve nadoknadu odjedamput. Ne bi više nikoga zvali, nek su samo oni na okupu. A i imade ji. Nji četveroj, a kumova, bome, cila vojska. Kum Tuna i njegova, dva diteta, dvi snaje i četveroj unučadi. »Šta li će istom bit ka se i naše poudaju, pa ka dojd u mali, di ćemo samo svi posidat?« pita se bač Ivina kroz smij, al ko da je vidijo i da je se ništa u čošu oka zacaklilo. »Ta ne boj se, nastaraćemo se za još jedan astal i nekoliko stolaca, pa će za sve bit mista«, veli bač Iva, malo najeri šešir i naškobi se. Došla i nedilja, jedva su je dočekali. Za ručak se lipo napripravljalo svega i svačega. Za podne došli i kum Tuna i njegovi. Dica posidala nuz matere, nisu tili ni blizu nikoga drugoga. Kogod jim koišta pita, samo sagnu glavu i pricvrlju se matere nuz prsa. Ne divanu se ni međ sobom, samo polačali u ruke telefone, zablendali se u nji, pa se istom smiju ko ludi na bodu, a istom se počmu bisit, najmlađe i drečat. Bač Ivina metnila nastal supu, žuti se ko dukat, a rizančiči zamisiti u sami jaja, isičeni sitno, da ne mož sitnije. Kum Tuna klade, ne zna šta je dosta, a njegova ga, malo malo, pa laktom pod rebra. Ona i dica jedva da su uklali, a snaje i unučad ni malo. Kažu ne volju ništa u čemu imade rizanaca. Zelenja i mesa iz supe i guste sose jili samo domači i kum Tuna. Potli bač Ivina iznela nastal pečeno meso. Bilo tude prasetine, pačetine, čuretine, piletine i faširti, pečeni kompira i salati, a nuz pečenje i paprikaša nugu-sto. Kum Tuna klade redom, ne izbira i ne zna šta je dosta. Ko da je željan svega i svačega. Lipo se privatila i njegova, a i obadva diteta. Snaje nisu tile, kažu to je sve za nji jako masno, pa se boju da se neće ugojit. A paprikaš nikako ni ne volju. Unučad se stala domundavat, ka jedamput najstariji veli da su jako gladni, a najmlađi poč o drečat, jijo bi noga što bač Ive sramota i spomenit i pijo bi koka kolu iz male bočice, ne bi nu nastalu, što se naljiva u čaše. Kum Tuna ji samo pogledo i sagnijo glavu, a njegovo starije dite silo u lemuzinu i ošlo jim iz bude donet koišta, nikomu nikaki hamburger, nikomu čips, a svima koka kole u bočica. Sva četiri se stala derat ko će šta, a najstariji se toliko razbisijo, da je i telefon trisnijo o zemlju. Kum Tuna se samo zagledo u bač Ivine cure. One se lipo najile o svega po malo, pa pomažu matere pokupit sude. Samo je sagnijo glavu i teško izdanijo. Njegova ga ope laktom u rebra. Tunina dica i snaje se oma podizali, pokupili njevu dicu i ošli doma. Nisu dočekali ni gibanicu.

Piše: Ivan Andrašić

MISLI POZNATIH

- Dzubran:** Nitko ne može dočekati zoru a da ne prođe putem noći.
- Pitagora:** Život je nalik na Olimpijske igre: jedni trguju, drugi gledaju, treći se bore.
- Wilde:** Umjetnik je tvorac lijepih stvari.

KVIZ

Dragojla Jarnjević

Koje godine i gdje se rodila hrvatska književnica i učiteljica Dragojla Jarnjević?
Gdje je sve radila kao odgojiteljica i guvernant?
Što je bila po političkom uvjerenju?
Kako se zove njen roman s revolucionarnom tematikom o 1848. godini?
Koje je njeno najvrijednije književno djelo?
Kako se zovu drame koje je napisala?
Čega je bila začetnica u Hrvatskoj?
Kada i gdje je umrla Dragojla Jarnjević?

Umrla je 12. ožujka 1875. godine u Karlovcu.
Planinarstva i alpinizma.
Veronika Desničeva, Marija kraljica Ugarska, Duvna.
Dnevnik pisan od 1832. do 1874. godine
Dva pira.
Vatrena ilirka i borac za prava žena.
Grazu, Trstu i Veneciji.
Rodila se 4. siječnja 1812. godine u Karlovcu.

FOTO KUTAK

Željan Sunca!

VICEVI

- Koja je razlika između Red Bulla i rakije?
- Od Red Bulla dobiješ krila, a od rakije pogon na sve četiri.

Sin pita tatu:

- Hoćeš li mi kupiti Iphone?

Tata reče:

- Reci čarobnu riječ.

Sin reče:

- Ivana.

Tata pita:

- Koja Ivana?

Sin odgovori:

- Tvoja ljubavnica!

Tata reče:

- Koji Iphone?

Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, Odsjek za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj Gradske uprave Subotica, temeljem članka 20 i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Službeni Glasnik RS* br. 135/04, 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST

Nositelj projekta DOO *TELENOR*, Omladinskih brigada br. 90. Beograd, podnio je zahtjev za davanje suglasnosti na Studiju o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta BAZNA STANICA MOBILNE TELEFONIJE oznake *Subotica 27* koja se planira na poslovnim objektu unutar kompleksa *PHIWA* doo u Malom Bajmoku.

Uvid u podatke obavještenja i dokumentaciju iz zahteva nositelja projekta može se izvršiti u prostorijama Odsjeka za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj II. kat Stare gradske kuće, soba 226 u periodu od 10. 4. 2015 do 29. 4. 2015. godine.

Javna rasprava i prezentacija Studije o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta – Bazna stanica mobilne telefonije oznake *Subotica 27*, održat će se 30. 4. 2015 godine u 10 sati u prostorijama Gradske uprave – soba 226.

Temeljem članka 18. i članka 19. Zakona o javnom informiranju i medijima (*Službeni glasnik RS*, br.83/14), Odluke o proračunu Grada Subotice za 2015. godinu (*Službeni list Grada Subotice*, br. 45/14) i Pravilnika o sufinanciranju projekata za ostvarivanje javnog interesa u području javnog informiranja (*Službeni glasnik RS*, br. 126/14)

gradonačelnik Grada Subotice, dana 8. travnja 2015. godine donosi

IZMJENU TEKSTA NATJEČAJA

za sufinanciranje projekata proizvodnje medijskih sadržaja iz područja javnog informiranja u 2015. godini

I. U točki II. stavak 1. NATJEČAJA za sufinanciranje projekata proizvodnje medijskih sadržaja iz područja javnog informiranja u 2015. godini poslije riječi: *Natječaju* briše se zarez i riječi: *pod uvjetom da imaju registrirano sjedište na području Grada Subotice.*

II. Izmjenu objaviti u listovima *Subotičke novine*, *Magyar Szó*, *Hrvatska riječ* i u Službenom listu Grada Subotice, a izmjenju izvršiti i u tekstu NATJEČAJA za sufinanciranje projekata proizvodnje medijskih sadržaja iz područja javnog informiranja u 2015. godini objavljenog na internetskoj stranici Grada: www.subotica.rs u rubrici natječaji i oglasi.

Gradonačelnik, Jenő Maglai, dipl. pravnik

Temeljem Rješenja o obrazovanju Komisije za sprovođenje postupka javne prodaje knjigovodstveno otpisanih vozila u vlasništvu Gradske uprave Grada Subotice donetog od strane Gradonačelnika dana 23. 3. 2015. godine pod brojem II-404-94/2015,

Komisija za sprovođenje postupka javne prodaje knjigovodstveno otpisanih vozila u vlasništvu Gradske uprave Grada Subotice dana 14. travnja 2015. godine, raspisuje

JAVNU PRODAJU

knjigovodstveno otpisanih vozila u vlasništvu Gradske uprave Grada Subotice

I.

1) Putnički automobil ZASTAVA KORAL IN, registarska oznaka vozila SU 027-EN, godina proizvodnje 2006., broj šasijske VX1145A0001103504 br. mot 128A0641609460 snaga motora 40,4 KW, zapremina motora 1.116 cm³, masa praznog vozila 790 kg, početna cijena je 99.923,00 dinara,

2) Putnički automobil ZASTAVA KORAL IN 1.1, registarska oznaka vozila SU 028-ZČ, godina proizvodnje 2006., broj šasijske VX1145A0001103559 br. mot 128A0641609430 snaga motora 40,4 KW, zapremina motora 1.116 cm³, masa praznog vozila 790 kg, početna cijena je 99.923,00 dinara,

3) Putnički automobil ZASTAVA KORAL IN 1.1, registarska oznaka vozila SU 030-CŽ, godina proizvodnje 2003., broj šasijske VX1145A0001083377 br. mot 128A0641581629 snaga motora 40,5 KW, zapremina motora 1.116 cm³, masa praznog vozila 790 kg, početna cijena je 65.364,00 dinara,

4) Putnički automobil ZASTAVA KORAL 1.1, registarska oznaka vozila SU 029-ZT, godina proizvodnje 2003., broj šasijske VX1145A0001083361 br. mot 128A0641581532 snaga motora 40,5 KW, zapremina motora 1.116 cm³, masa praznog vozila 790 kg, početna cijena je 76.634,00 dinara,

5) Teretna prikolica *Fadip* Bečej, godina proizvodnje 2002., broj šasijske je nepoznato, nosivost 750 kg, masa praznog vozila 510 kg, početna cijena je 7.650,00 dinara.

Vozila se prodaju u viđenom stanju.

II.

Javno nadmetanje će se održati dana 6. svibnja 2015. godine s početkom u 9 sati, u zgradi Nove općine, Subotica, Trg Lazara Nešića broj 1, u prostorijama garaže.

Na javnom nadmetanju mogu sudjelovati fizičke i pravne osobe – punomoćnik s urednom punomoćju.

Zainteresirani sudionici mogu pogledati vozila na mjestu licitacije, na dan licitacije između 8 i 9 sati.

Sudionik u javnom nadmetanju je dužan uplatiti garantni iznos na licu mjesta prije početka licitacije, u visini od 10 posto od početne cijene vozila za koje se prijavljuje.

Ostatak izlicitiranog iznosa sudionik koji je ponudio najvišu cijenu dužan je uplatiti do 8. svibnja 2015. godine, zajedno s 20 posto PDV-a.

Javno nadmetanje će se održati i u slučaju ako pristupi samo jedan sudionik.

Vozilo se od strane kupca preuzima nakon priloženog dokaza o uplati izlicitirane cijene vozila, u zgradi Nove općine u Subotici, Trg Lazara Nešića broj 1, u prostorijama garaže.

Natječaj se objavljuje u listu *Subotičke novine*, *Magyar Szó*, *Hrvatska riječ*, u Službenom listu Grada Subotice i na zvaničnom web sajtu Grada.

Predsjednik Komisije, Agota Balint, dipl. pravnik

TRADICIONALNI SUSRET OŽENJENIH I NEOŽENJENIH U RUMI

Rivalstvo još uvijek postoji

U organizaciji Hrvatsko kulturno prosvjetnog društva *Matija Gubec* iz Rume na nogometnom terenu *Jedinstvo* u Rumi, u subotu, 11. travnja, odigran je 102. tradicionalni nogometni susret između neoženjenih i oženjenih članova ove hrvatske udruge. Ove godine na veliko iznenađenje organizatora, bilo je mnogo više mladih točnije neoženjenih igrača. No i pored toga, oženjeni su pobijedili rezultatom 3:1. Kako kažu mladi igrači, starijim članovima sportskog odjela društva u Rumi važno je održati tradiciju održavanja ovih nogometnih susreta, a oni se trude igrati po nekim nogometnim pravilima.

NOGOMETNA ZVIJEZDA

Među igračima, bio je i najstariji član udruge **Zlatko Volarić** kome je ovo 52. derbi. Sjeća se vremena kada je 1977. godine s velikim zadovoljstvom uređivao teren na kome se već godinama održavaju ove, sad već tradicijske, utakmice. Kaže, da su se utakmice nekada strasnije igrale, ali mu je ipak drago što je ove godine bilo mnogo više mladih neoženjenih nego oženjenih igrača: »Meni je ovo 52. susret. Pobijedili smo, ali smo se na početku plašili kada je ova mladost istrčala na teren. Trudili smo se maksimalno, malo bolje se organizirali i eto pobijedili, iako to nismo očekiva-

li. Mislim kako još uvijek postoji zdrav rivalitet, mada je prije 15-20 godina bilo strasnije. Sada su utakmice miroljubivije. Svojevremeno sam igrao mali nogomet na poziciji centarfora, a evo me i danas. Iako imam 67 godina, trudim se. Danas sam trebao igrati 15 minuta, ali uspio sam odigrati oba poluvremena i drago mi je što sam pridonio našoj pobjedi«, kaže Zlatko. Inače u društvu *Matija Gubec* u Rumi uspješno, osim ostalih sekcija, radi i sportski odjel zaslužan i za organizaciju ovog derbija: »Mislim da je prava stvar što imamo i te kako dobar pomladak i da će se tradicija održavanja ovih utakmica još dugo nastaviti. Važno je da se djeca druže i bave sportom«, rekao je **Pavle Mišak** voditelj sportskog odjela *Matija Gubec* u Rumi.

FER I KOREKTNOST IGRA

Utakmica je do kraja protekla u fer i korektnoj borbi. Kako bi se sve odigralo po pravilima bio je zadužen sudac **Marko Mijić**: »Utakmica br. 102 protekla je fer i korektno i nikada kao danas nije bilo toliko mladih. Oni će nastaviti tradiciju kada nas starijih ne bude bilo. Stariji su danas pobijedili, što i nije toliko važno. Važno je da se tradicija i druženje nastave još dugu niz godina.« Među igračima bilo je i onih koji su sa sobom povukli i svoje ukućane, tako da su se u suprotnim taborima našli

i očevi i sinovi: »Osim mene, nogomet igraju i moji sinovi. Ovo je prilika da utakmicu odigramo skupa i da se družimo. Danas sam dao dva gola ali to i nije tako važno, bitno je da se i na ovakav način sastajemo i održavamo tradiciju«, rekao je **Miroslav Galar** iz ekipe oženjenih. Mladi su kako kažu, spremni nastaviti tradiciju svojih djedova i očeva. Ove je godine ekipa neoženjenih malo oslabljena, jer se dosta momaka oženilo, pa su utakmicu izgubili. No, sljedeće godine nadaju se boljem rezultatu: »Uvijek postoji rivalitet, ima varnica, iako neki kažu da nije tako. Mi mlađi gledamo utakmicu odigrati što ozbiljnije, ali stariji imaju neki poseban stil igre i eto uspjeli su pobijediti. Bit ćemo malo ismijani, ali iduće go-

dine ćemo se revanširati«, rekao je **Dragutin Škrobot** iz ekipe neoženjenih.

TREĆE POLUVRIJEME

Poslije utakmice uslijedilo je treće poluvrijeme na kome su neoženjeni bili predmet brojnih šala, kako to biva svake godine nakon derbija. Ali sve je to dio igre i jedne lijepe tradicije koja se u Rumi uzastopno održava već evo 102. put. Rezultat je i ovog puta bio manje važan, iako je godio starijoj ekipi. Svima je bilo mnogo važnije druženje ali i podatak koji govori da je i ovo jedan od dobrih načina da se u sport uključi što veći broj mladih ljudi. Ova je godina to i potvrdila.

Suzana Darabašić

Temeljem članka 10. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Službeni glasnik RS* broj 135/04, 36/09) Gradska uprava, Odjel za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, Subotica – Trg slobode br. 1. objavljuje:

OBAVIJEST

Nositelj projekta **JOVANOVIĆ & SINOVI MASTER FOOD DOO**, Bačka Topola, Maksima Gorkog br. 7, podnio je zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš Projekta: *Izgradnja objekta za proizvodnju stočne hrane s pratećim sadržajima* na katastarskoj parceli 3974/1 ko Žednik.

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Odsjeka za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj II. kat, Stare gradske kuće, soba 225 u periodu od 10. 4. 2015. do 20. 4. 2015, u vremenu od 10 do 12 sati. Molimo vas da u gore navedenom roku, dostavite mišljenje, primjedbe o zahtjevu za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš.

SRIJEMCI SRIJEMU

25. 4. 2015.
u 20,00 sati

KULTURNI
CENTAR RUMA
U RUMI

U PROGRAMU SUDJELUJU:

HKPD „Matija Gubec“ iz Rume

HKPD „Jelačić“ iz Petrovaradina

HKPD „Tomislav“ iz Golubinaca

HKC „Srijem“- Hrvatski dom iz Srijemske Mitrovice

HKD „Šid“ iz Šida

HKD „Ljuba“ iz Ljube

Društvo hrvatske mladeži Zemuna iz Zemuna

Zajednica Hrvata Zemuna, knjižnica
i čitaonica „Ilija Okrugić“ iz Zemuna

Gosti:

HKC „Bunjevačko kolo“, folklorni ogranak
Žednik, iz Žednika

